

Ya'ipi ma'sha caniaritërinso'

Yosë nani ma'sha acorinso'

¹ Yosë nani ma'sha acorinso sha'huichinquëma': Iráca co manta ya'huërinhuë'. Yosëíchin ya'huërin. Caniaritapon, pi'iro'të'ton acorin. Ina quëran isoro'panta', acorin.

² Naporo' isoro'paso', co ipora pochin nishátërarinhuë'. Ya'ipi marësáchin ninin, pa'pi anpotërin. Tashiri noyá i'copitërin. Naporo chachin Yosë ispiritonënso', i' aipi yanpo yanpónantarin.

³ Naporo' Yosë tapon: “¡Tashinantërinso nii'sohuanchin huachi!” tënin. Topachina, nii'sohuantërin huachi.

⁴ Nii'sohuantërinso nóya nicator, nisha acorin. Tashinta', nisha acorin.

⁵ Nii'sohuantërinso: “Tahuëri,” itërin. Tashinaonta': “Tashi,” itërin. Tashirahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' a'na tahuërira', nanirin huachi.

⁶ Ina quëran Yosë taantarin: “¡Niquë niquë i' ya'huëcaso marë' ya'copinamën ya'huë'in!” tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

⁷ Yosëri i' ya'copinamën nipachina, ina aipi i' ya'huërin. Inanaquënta', i' ya'huërin.

⁸ Nani acohuachina, inápaquë ya'huërinso: “Pi'iro'të',” itërin. Tashiantarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cato tahuëri nanirin huachi.

9 Ina quëran Yosë taantarín: “¡Yaniro'pa' ya'nocaso marë' pi'iro'tëanaquë i' ya'huërinso', inaquëráchin niyonto'in!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

10 Yaniro'paso': “no'pa',” itërin. I' niyontoninsoso': “marë,” itërin.

Ya'ipi acorinsopita noyasáchin nissarin ni'nin. Ina nicaton,

11 Yosë taantarín: “¡Nisha nisha sharo'sa papoina! Nisha nisha panpatororo'santa nisha nisha ya'pirihuanpiso', papoina'. ¡Nisha nisha nararo'santa nisha nisha nitopisopita no'paquë papoina!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

12 Ina nohuanton nisha nisha sharo'sa', panpatororo'sa', nararo'sa', inapita isoro'paquë paporin. Acorinsopita nicaton: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” ténin.

13 Tashiantarahuatón tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' cara tahuëri nanirin huachi.

14-15 Ina quëran Yosë taantarín: “¡A'pininsopita pi'iro'tëquë ya'huë'in. Tahuëri, tashi a'pintacaso marë' ya'huë'in. Inapita a'pinpachina, tahuëri, tashi', nisha nisha acoarin. Naporahuaton yoquiro'sa', pi'ipiro'sa', inapitanta piyapiro'sa nitotapi huachi!” ténin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

16 Tahuëri a'pinacaso marë' panca masho acorahuaton, tashinta a'pinacaso marë' hua'huishin miachin acorin. Tayoraro'santa acorin.

- 17-18 Yosëri inapita isoro'pa' a'pintacaso marë' pi'iro'tëquë acorin. Tahuëri, tashi a'pintarin. Acorinsopita nicon: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” tënin.
- 19 Tashiantarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' catapini tahuëri nanirin huachi.
- 20 Ina quëran Yosë taantarin: “¡Nisha nisha ma'sharo'sa i'quë ya'huëcaiso marë' ya'huë'in! Nisha nisha samiro'santa ya'huë'in. ¡Naporahuaton, nisha nisha inairaro'sa yanponacaiso marë' ya'huë'in!” tënin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.
- 21 Panca ma'sharo'sa nisha nisha nipsisopita, marëquë ya'huëcaiso marë' acorin. Nisha nisha samiro'santa', acorin. Anpianthëhuano'santa', acorin. Acorinsopita nicon: “¡Ma nóyacha acorahuë paya!” tënin.
- 22 I'quë ya'huëcaiso nipsisopita noya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: “¡Na'amiatatoma marëro'saquë ya'huëco!” itërin. Naporahuaton anpianthëhuano'santa', sha'huitërin: “¡Na'amiatatoma canpitanta isoro'paquë ya'huëco!” itërin.
- 23 Tashiantarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' a'natërápo tahuëri nanirin huachi.
- 24 Ina quëran Yosë taantarin: “¡Nisha nisha ma'sharo'sa ya'huë'in! Tananquë ya'huëcaiso nipsisopita, pë'tahuacaiso nipsisopita, niohuaratacaiso nipsisopita.

¡Inapita ya'huë'in!" tēnin. Topachina, inachachin ya'huërin huachi.

25 Inapita ma'sharo'sa', ya'ipi Yosëri acorin. Acorinsopita nica-ton: "¡Ma nóyacha acorahuë paya!" tēnin.

26 Naporo tahuëri chachin tapon: "¡Iporaso huachi piyapi niahua'! Inaso canpoa pochachin nisarín. Chiníquën nanantaton, samiro'sa', anpíantëhuano'sa', inapita hua'anëntarin. Ma'sharo'sa' pë'tahuacaiso nipisopita, tananquë ya'huëcaiso nipisopita, niohuaratë-rinsopita, ya'ipi inapitanta hua'anëntarin," tēnin.

27 Yosëri piyapi acoapon, inaora pochachin acorin. A'nara quëmapi, a'nara sanapi. Inaíchín ninin.

28 Noya yonquirapiton iso pochín sha'huitërin: "Nóya ya'huëco'.

Na'a hua'huasha ya'huëchínquëma'.

Shiparimapita na'atona', ya'ipi parti ya'huë'ina'.

Ya'ipi hua'anëntoco'. Samiro'sa', ma'sharo'sa', anpíantëhuano'sa', niohuaratë-rinsopita, inapita hua'anëntoco'," itërin.

29 Napotahuaton, itaantarín: "Ni'quë'. Nisha nisha sharo'sa' apapotërahuë nitërinso capamaso marë'. Notohuaro' nisha nisha nararo'santa nitërinso ca'quë', iroquë'.

30 Ma'sharo'sa', anpíantëhuano'sa', niohuaratë-rinsopita, inapitaso nipirínhuë', panpatoro acotërahuë capacaiso marë'" itërin. Napotihuachina, inachachin nipi huachi.

31 Naporo' Yosëri ya'ipi acorinsopita nica-ton: "¡Ma nóyacha ya'ipi acorahuë paya!" tēnin.

Tashiantarahuaton tahuëriantahuachina, i'huaraya huarë' saota tahuëri nanirin huachi.

2

¹ Inapoaton Yosë: Isoro'pa', pi'iro'të', ya'ipi inaquëpita ya'huëriinsopitarë chachin ténirin huachi.

²⁻³ Ya'ipi acorinsopita ténirahuaton, tahuëririnquë chinotërin. Napoaton, ina tahuëri noya ni'nin. Noya nicaton, chinoto tahuëri acorin. Napoaton piyapi pënënin: “Naporu tahuëri chinotatoma', casáchin yonquico,” itërin.

⁴ Ina pochin Yosë iráca: Isoro'pa', pi'iro'të', inapita acorin. Ya'ipi no'tëquën sha'huitaranquëma'.

Itin nararoquë piyapi acorinso'

Sinioroso* Yosë ni'ton, inapita ya'nán acoaponahuë',

⁵ co sharo'sa ya'huëyátërarinhuë'. Co panpatoronta papoyátërarinhuë'. Co o'nán tëranta acoyátërarinhuë'. Naporahuaton co insonta isoro'paquë sha'tacaso marë' ya'huëyátërarinhuë'.

⁶ Napoaponahuë', no'pa quëran chachin i'sha pipiton, së'cotërotárin.

⁷ Naporu' Sinioroso Yosë ni'ton, yaniro'pa' amocan quëran quëmapi ninin. Nani nisahuaton, nãpicaso marë' pihuinitërin. Inapotohuachina, ni'irahuaton nanpirin huachi.

⁸ Ina piquëran, Sinioroso noyápiachin nararo Itin itopiquë acorin. Inaso no'pa', Cortanii' quëran

* **2:4 Sinioro:** Sinioroso', iráca iprioro'sari Yosë nininën Yapi (YHWH) itopi. Ina pochin nohuitopiso', cacharonquë, Sinioro itopi.

pi'i pipirinso parti quëparitërin. Inaquë ya'huëcaso marë' quëmapi nininso acorin.

⁹ Naporahuaton, nisha nisha noyápiachin cashino'sa apapotërin. Yashi yashin ca'chináchin nitërinso pita apapotërin. Nararo huancánachin nanpirin nara apapotërin. Inaquë chachin a'nanta', apapotërin. Anitotacaso nara itopiso'. Ina ca'pachina', noya nininsopita nitotaponahuë', co noyahuë' nininsopitanta nitotapi huachi.

¹⁰ Itinquë a'nara i' pipirin. Ya'ipi nararo asë'cotërotacaso marë' naporin. Ina quëran chachin catapini së'parai' pa'tërin.

¹¹ Ya'natiirinsoso', Pisonii' itopi. Inaso', Apira parti conimarin. Inaquë oro ya'huërin.

¹² Inaquë oro ya'huërinso', noya noya ninin. Pimo yaquinta noya noya nininso ya'huërin. Nisha na'pinta ya'huërin, onisi itopiso'.

¹³ Ina quëran niantarinsonta', Quiconii' itopi. Inaso', ya'ipi Coso parti pa'tërin.

¹⁴ A'nanta', Tiquirisii' itopi. Inaso', Asiria ninano pi'i ya'coninso parti quëran acorin. Ya'natomarinsoso nipirinhüë', Iopiratisii' itopi.

¹⁵ Sinioroso Yosë ni'ton, Itin nararoquë quëmapi acorin. Inaquë sacataton a'paicaso marë' acorin.

¹⁶ Naporo' iso pochin camairin: "Ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso', noya ca'quë', iroquë', inapoquë'.

¹⁷ Anitotacaso nara nitërinsoíchin, co nohuantërahuë capamaso'. Inaso ca'patan, noya nininso nitotaponahuë', co noyahuë' nininsonta nitotaran. Ama ina nitërinso ca'quësohuë'. Ina ca'patan, tëhuënhachin chiminanan," itërin.

Yosëri sanapi nininso'

¹⁸ Ina quëran Sinioroso Yosë ni'ton, taantarin: “Quëmapi inaora ya'huëcaso', co noyahuë'. A'na nianta'i nipachin, inari noya catahuacaso marë'” tënin.

¹⁹⁻²⁰ Ina quëran ya'ipi ma'sharo'sa', anpiantëhuano'sa', inapita no'pa quëran ninin huachi. Inapita nisahuaton, quëmapi quëshirin inari nininën acotacaso marë'. Pë'tahuaro'sa', anpiantëhuano'sa', ma'sharo'sa tananquë ya'huërinsopita, inapita nininën acotërin. Ma nininënsona acotohuachina, ina chachin ninihuanpi huachi. Napoaponahuë', co a'na ma'shari tëranta nanitërinhuë', quëmapi noya catahuacaso'.

²¹ Napoahuachina, quëmapi noyá ahuë'ëtërin. Huë'ëso', a'nara nininpitën ocoitërin. Ocoitahuaton, anoyataantarin huachi.

²² Ina nininpitë quëran chachin sanapi ninin. Capayatohuachina, sanapi nininso a'notërin.

²³ Quënanahuaton, quëmapi pa'yanin. Pa'yataton, tapon: “¡Isocha tëhuënchinso', ca pochachin Yosëri ninin! Cá quëran ninin ni'ton, sanapi itarahuë'” tënin.

²⁴ Napoaton quëmapi sa'apachin, pa'pin, a'shin inapita patahuaton, sa'inë' nichinpitacaso ya'huërin. Catoya'pi nipirinahuë', a'naíchin pochin nipi huachi.

²⁵ Quëmapiso sa'inë chachin noya ya'huërapí. Co a'moanaponaraihuë', co manta tapanpihuë'.

3

Co Yosë natëtonaraihuë', oshahuanpiso

1 Sinioroso Yosë ni'ton, ya'ipi tananquë ma'sharo'sa ya'huërin sopita acorin. Ya'huanso nipirinhüë', a'napita ma'sharo'sa quëran yonqui yonquínahuan ninin. Sanapi yanonpintaton, paaparin nontacaso marë':

—¿Tëhuëenchachin ta'ma Yosë apiratërinquëma ya'ipi isopita nararo'sa nitërinso capamaso to? itërin.

2-3 —Ya'ipi nitërinso', noya capa'huaiso'. A'naíchín huancánachin huanirínso', co Yosë nohuantërinhuë': "Ama ina nitërinso', ca'cosohüë'. Ama së'huacosohüë'. Ca'patama', tëhuëenchachin chiminarama'," itërincoi Yosë, itërin.

4-5 —Co napoarinhüë'. Co chiminaramahuë'. Ca'patamaso', ya'ipi noya nininsopita, ya'ipi co noyahuë' nininsopitanta', nitotarama huachi. Inapita nitotatoma', Yosë pochachin nisarama'. Ina nitotaton, Yosë apiratërinquëma', itërin.

6 Ina natanaton, sanapiso nara nitërinso ni'sárin: Noyápiachin nícaton ca'chináchin cancantërin.

"Ina ca'pato, ya'ipi nitotarahuë huachi," tënin. Napoyan quëran, së'pashorahuaton ca'nin. So'ionta quëtohuachina, inanta ca'nin.

7 Naporo chachin nisha yonquipi huachi: "T'nanpirashitë canposo pa'saré'," niitopi. Ninapotatona', iquira huëron pipitopi. Inapoatona', nipa'shianatopi.

8 I'huanahuanquë huisontapaso', Yosëri nararoquë huëcapairinso natanpi. Natanahuatona', na'picaíso marë' ta'api.

9 Na'pitopirinahuë', inariso përarin:

—Atan*. ¿Insëquëta ya'huaran? itërin.

* **3:9 Atanso'**: Piyapi tapon naporin.

10 Natanahuaton, quëmapiso tapon:

—Co'ta o'maranso' natanai. I'nanpirashitëcoi ni'toi, të'huatërainquën. Naporahuaton tapan-tatëinquën, na'pirai, itërin.

11 —i'I'yan! ¿Onporahuatomata nitotapanamaso'? Nara a'naichin nininso': “Ama isoso nitërinso ca'quësohuë',” itopiranquënhuë': ¡Nani ca'nan! itërin.

12 —Iso sanapi quëtërancoso', quëtërinco ni'ton, ca'nahuë, itërin.

13 Napotohuachina, sanapi ya'huërë' tahuërëtahuaton, itapon:

—¿Onpoatonta naporanso'? itërin.

—Ya'huan nonpintërinco ni'ton, ca'nahuë, tënin sanapi.

14 Naporo' Sinioroso Yosë ni'ton, ya'huan ya'huërë' tahuërëtahuaton, co huachi noya ya'huëcaso marëhuë' sha'huitërin:

—Piyapi nonpintëranso marë' a'napita ma'sharo'sa quëran, pa'pi co noyahuë' ni'nanquën. Napoaton ipora quëran huarë' cancanën quëran no'pa' pa'taran. Inapoaton, chiminaquë huarë' nosorotaran.

15 Ca nohuanto sanapi inimicotarinquën. Quëmarinta ina inimicotaran. Quëmá quëran pipipisopitanta', sanapi quëran pipipisopitarë' niinimicotapona'. A'na tahuëri sanapi quëran pipirinsoari† minsëmiatarinquën. Napoaponahuë', quëmarinta chiníquën ina aparisitaran, itërin.

16 Ina quëran sanapi ya'huërë' itapon:

† **3:15 Sanapi quëran pipirinso topachina:** Quisocristo ninoton napotërin.

—Co natërancoso marëhuë', hua'huanpatan pa'pi iquin quëran huaiaran. Napoaponahuë', so'yan ya'cariantaran. Naporahuaton, so'yan camaiinquënso ya'huërin, itërin.

17 Ina quëran quëmapinta itapon:

—Sa'an natëton, nara nitërinso co capacasohuë nipirinhüë', ca'nan. Naporanso marë' ya'ipiro'pa' co huachi noyatacaso marëhuë' sha'huitarahuë. Napoaton nitapiarin. Pa'pi chiníquën sacataquë huarë' coshataran. Chiminaquë huarë' inapoaran.

18 Naporahuaton, nahuano'sa', shihuarino'sa', inapita na'con na'con papotapon huachi. Nisha nisha canomëro'sa', nararayaro'sa', inapita yoniton, capon.

19 Pa'pi chiníquën sacatahuarë' coshataran. Napoin quëran chiminarian huachi. No'pa quëran ninanquën ni'ton, no'pa chachin niantamaso ya'huërin, itërin.

20 Atanso', sa'in nininën acotërin, Ipa itërin. Ina quëran ya'ipi piyapi na'acaiso ni'ton, ina pochin nohuitërin.

21 Quëmapi sa'inë chachin a'mocaiso marë' ma'sha sha'huëtë quëran Yosëri nitërin. Ina quëtohuachina, a'moanpi huachi.

22 Naporo chachin tënin: “Iporaso', piyapi canpoa pochachin nitotërin. Noya nininso nitotahuaton, co noyahuë' nininsonta nitotërin. Ni'quëna nanpirin nara nitërinsona ca'pachin. Napohuachinso', nanopimiatarin,” tënin.

23 Napoaton Sinioroso Yosë ni'ton, noyápiachin nararo quëran quëmapi ocoirin. Ocoirahuaton,

niquë acorin. Inaquë sacatacaso marë' acorin. No'paquë chachin sacatapon huachi.

²⁴ Piyapi ocoirahuaton, pi'i pipirin parti quëran a'paito anquëniro'sa acorin. Inapitaso', quiropino'sa itopi. Noyápiachin nararo a'paicaiso marë' acorin. Ina ya'carinta', sahuëni orotaton huënin huënitárin acorin. Ama incari tëranta nanpirin nara ya'caricaso marëhuë', a'pairapi.

4

Atan ya'nan hui'ninpita napopiso'

¹ Atan sa'in hua'huanpachina, quëmapia'huaya huairin. “Yosë catahuarinco ni'ton, quëmapia'huaya hua'huanahuë huachi,” ta'ton, nininën acotërin. Caino itërin.

² Ina quëran hua'huaantarín. Quëmapi chachin huaiaantahuachina, Apiri itërin. Hui'napitohuachinara, Apiriso ohuicaro'sa pë'tahuarin. Cainoso nipirinhüë', imin camayo.

³ A'na tahuëri cato chachin ofrenda quëcatona', Yosë chinotapi. Cainoso', sha'ninso quëran Yosë chinotacaso marë' quënin.

⁴ Apiriso nipirinhüë', ohuicanënpita ya'nan hua'huatopiso quënin. Amo amoshin nininsopita Yosë chinotaton tēpacaso marë' quënin. Yosëso Apiri nóya ni'nin. Ofrendanëonta nóya ni'nin.

⁵ Cainoso nipirinhüë', co noyahuë' ni'nin. Ofrendanëonta co noyahuë' ni'nin. Ina marë' Cainoso', pa'pi no'huitërin. No'huitaton, aquinorárin.

⁶ Ina nicatedon, Siniorori itapon: “¿Onpoatonta no'huitaton aquinoráran? ¡Ama huachi no'huitëquësohuë'!”

⁷ Noya ninan naporini, noya cancanchitonhuë'. Nipirinhüë', co nohuantëranhuë' noya nicacaso ni'quëhuarë', co noyahuë' nisápaso marë' oshanën minsëarinquën. Ina nipirinhüë', noya nipatan, nanitëran ina minsëcaso', itërin.

⁸ Natanaponahuë', co yanatëtërinhuë'. A'na tahuëri iin itapon:

—Huëquë iyara iminquë pa'a, itërin. Inaquë canconpachinara, iin ahuëaton, tëparin.

⁹ Siniorori nitotaton, Caino itapon:

—¡Ma'sona iyaya onporinso', sha'huitoco! itërin. Napotohuachina, Cainoso tapon:

—Co nitotërahuë'. ¡Co ina a'pairápa'huaso ya'huërinhuë'! itërin.

¹⁰ Napotohuachina, Siniorori itapon:

—¿Onpoatonta naporan? Iyaya tëpaton, pa'pi co noyahuë' ninan. Huënainën a'patëran ni'ton, co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitaranquën.

¹¹ Iya'hua tëparanso marë' pa'pi co noyahuë' ni'nanquën. Huënainënuë' no'pa' asë'cotëtëran ni'ton, ocoiaranquën.

¹² Iminaton, sha'topiranhüë' tëranta', co huachi noyatarinhüë'. Co huachi ya'huëmia ya'huaponhuë', patë patërantapon. Co huachi sano cancantaranhuë', itërin.

¹³ —¡Ma'huantacha nisarahuë' paya! Co ahuan-tochináchinhüë' ana'intaranco.

¹⁴ Ipora tahuëri iso ro'të quëran ocoiaranco. Co huachi ya'huëmia ya'huapohüë', patë patërantahuaso ya'huërin. Co huachi sano cancanta'huaso ya'huaponhuë'. Co chinota'huanquënso tëranta nanitapohüë'.

Napoaton inso tēranta quēnanpachinco, tēpaponco tēnahuē, itērin Cainori.

¹⁵ —Insosona tēpahuachinquēn, inanta na'con na'con ana'intacaso ya'huērin. Canchisēro ana'intacaso ya'huērin, itērin Siniorori. Napotahuaton marca acotērin. Quēnanpachina ama tēpacaiso marēhuē', inapotērin.

¹⁶ Ina quēran Caino pa'nin. Yosē quēran pipi-
rahuaton, Noto parti ya'huēconin. Inaso no'pa',
Itin quēran pi'i pipirinso parti quēparitērin.

Caino shinpita napopiso'

¹⁷ Caino sa'apachina, hui'nahuanin. Hui'nin nasitohuachina, Inoco itērin. Ina quēran Caino ninano ocoihuachina: “Inoco ninano',” itērin.

¹⁸ Inoco hui'nahuanpachina, Irato itērin. Iratonta hui'nahuanpachina, Miocairo itērin. Miocairo ya'huērē' hui'nahuanpachina, Mitosairo itērin. Mitosaironta hui'nahuanpachina, Namico itērin.

¹⁹ Namicoso', cato sa'ahuanin. A'naso', Ata itopi. A'nanta', Sira itopi.

²⁰ Ataso hua'huanpachina, Caparo itopi. Caparo shinpitaso' pē'tahuatona'piro'sa'. Napoaton nē'mētē pēiro'saquē ya'huēpi.

²¹ Caparoso', a'nara iya'huain ya'huētērin, Coparo itopiso'. Coparo shinpitaso', arpa míso pi'nipi. Nisha nisha pirinaonta míso pihuipi.

²² Siraso nipirinhüē', hua'huanpachina, Toparocaino itopi. Inaso', hua'na camayo ya'conin. Hua'namia nitotahuaton, sha'pi hua'nanta nitotērin. Toparocainoso', a'nara oshin ya'huētērin, Naama itopi.

23 A'na tahuëri Namicoso', sa'inpita itapon:
 “Natanquë Ata. Quëmanta Sira, noya natanco
 sha'huichinquëma':

A'na quëmapi tēparahuë pē'sharincoso marë'.
 Hui'napi nipirihuë', ahuëricoso marë'
 napotērahuë.

24 Iin tēparinso marë' Caino tēpahuachinaso',
 canchisëro aquëtë Yosëri i'huërëtapon.
 Caso nipirihuë', tēpatērahuëso marë'
 tēpahuachinaco,
 canchisë shonca canchisëro aquëtë i'huërëtaçaiso
 ya'huërin,” itërin.

Sito nasitërinso'

25 Oshaquëran Atan sa'in, hua'huaantahuachina,
 Sito itërin. “Cainori tēparinso ya'huërënamën
 Yosë quëtaantarinco,” ta'ton, ina pochin nininën
 acotërin.

26 Sitonta hui'nahuanpachina, Inosë itërin. Na-
 poro quëran huarë' piyapiro'sa caniaritopi Yosë
 chinotatona, “Sinioro” itaçaiso'.

5

Atan shinpita napopiso'

1 Atan shinpita napopiso sha'huichinquëma ni-
 totoco'. Yosëri piyapi nipachina, inaora pochachin
 ninin.

2 Quëmapi, sanapi, nisahuaton, noya ya'huëçaiso
 marë' noya yonquirapiton sha'huitërin. Acorinso
 tahuëri chachin nohuitaton: “Isopitaso':
 ‘Piyapiro'sa', itarahuë,” tënin.

3 Atan pasa cara shonca pi'ipitaso', hui'nin na-
 sitërin. Nasitohuachina, Sito itopi. Inaso', pa'pin
 noyá quëparin.

4 Sito nasitërin piquëran Atanso', posa pasa pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

5 Ya'ipiya quëran Atanso', iscon pasa cara shonca pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

6 Sito pasa a'natërápo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Inosë itopi.

7 Inosë nasitërin piquëran Sitoso', posa pasa canchisë pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

8 Ya'ipiya quëran Sitoso', iscon pasa shonca cato pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

9 Inosënta iscon shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Cainan itopi.

10 Cainan nasitërin piquëran Inosëso', posa pasa shonca a'natërápo pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

11 Ya'ipiya quëran Inosëso', iscon pasa a'natërápo pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

12 Cainan canchisë shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Maarariro itopi.

13 Maarariro nasitërin piquëran Cainanso', posa pasa catapini shonca pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

14 Ya'ipiya quëran Cainanso', iscon pasa shonca pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

15 Maarariro saota shonca a'natërápo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Carito itopi.

16 Carito nasitërin piquëran Maarariroso', posa pasa cara shonca pi'i aquëtë ya'huaantarín.

A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

17 Ya'ipiya quëran Maarariroso', posa pasa iscon shonca a'natërápo pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

18 Carito pasa saota shonca cato pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Inoco itopi.

19 Inoco nasitërin piquëran Caritoso', posa pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

20 Ya'ipiya quëran Caritoso', iscon pasa saota shonca cato pi'i icanin. Ina quëran chiminin huachi.

21 Inoco saota shonca a'natërápo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Matosarino itopi.

22 Inocoso', nani tahuëri Yosë chinotaton, ina nohuantërin soráchin ninin. Matosarino nasitërin piquëran Inocoso', cara pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

23 Ya'ipiya quëran Inocoso', cara pasa saota shonca a'natërápo pi'ipi ya'huëtërin.

24 Inaso', Yosë nohuantërin soráchin ninin so marë' a'nanaya ayarin. Yosëri inápaquë quëparin.

25 Matosarino pasa posa shonca canchisë pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Namico itopi.

26 Namico nasitërin piquëran Matosarinoso', canchisë pasa posa shonca cato pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

²⁷ Ya'ipiya quëran Matosarinoso', iscon pasa saota shonca iscon pi'i icanin. Ina quëran chinin huachi.

²⁸ Namico pasa posa shonca cato pi'ipitaso', a'nara hui'nin nasitërin.

²⁹ Nasitohuachina, Noi itërin. “Siniorori piyapi co huachi noya ya'huëcaso marëhuë' sha'huitaton, ana'intërin. Napoaton isoro'pa' nitapirin. Pa'pi chiniquën sacataquë huarë' cosharo manë'. Iso hua'huashaso nipirinhue', nanan anoyatatonpoa achinotarinpoa,” ta'ton, ina pochin nininën acotërin.

³⁰ Noi nasitërin piquëran Namicoso', a'natërápo pasa iscon shonca a'natërápo pi'i aquëtë ya'huaantarín. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

³¹ Ya'ipiya quëran Namicoso', canchisé pasa canchisé shonca canchisé pi'i icanin. Ina quëran chinin huachi.

³² Noiso', a'natërápo pasa pi'ipitaquë huarë' hui'nin paninantërinso nasitërin. Ina quëran cato hui'ninpita ya'huëtaantarín. Hui'ninpitaso': Simo, Camo, Cahuito, inapita itopi.

6

Piyapi'sa nitapicancanpiso'

¹ Piyapi'sa na'asahuatona', yanquëpi huachi. Itohua itohua ninanoro'sa ocoiatona ya'huërapí. Na'a hui'ninapita nano'sa ya'huëtópi.

² Yosë hui'ninpitari* ina nano'sa ni'sahuatona', pa'yatopi. Napoaton huayonatona huayonatona', costapiso mara'piapi.

³ Napoaponahuë', Siniorori co costatonhuë' tapon: “Co piyapi'sa ya'huëmiatápaiso ya'huërinhuë'. Piyapi ni'ton, chiminacaiso ya'huërin. Napoaton pasa cato shonca pi'ipira', nanpipona',” ténin.

⁴ Yosë hui'ninpitari ina sanapiro'sa macatona', hui'nahuanpi. Hui'nahuanpachinara, panca piyapiro'sa ya'huërin huachi. Ina quëran inapitaso', iráca quëran huarë' hua'ano'sa nahuinpisopita ya'huëpi.

⁵ Napoaponaraihuë', pa'pi co noyahuë' cancan-topi. Co noyahuë' nicacaisoráchin yonquipi ni'ton, Yosëri co noyahuë' ni'nin.

⁶⁻⁷ Ina nicaton, sëtërin: “Ma'marëcha piyapi acorahuë paya. Ata'huanchi nipachin. Ya'ipi pë'tahuaros'sa', anpiantëhuano'sa', no'paquë niohuaratërinso'pita, inapitarë chachin ata'huantarahuë huachi,” ténin.

⁸ Napoaponahuë', Noiso nóya ni'nin.

Noi panca nancha nininso'

⁹ Noi naporinso sha'huichinquëma': Noiso Yosëíchin natëton, nóya ninin. Naporo tahuëri'sa inaíchin Yosë nohuantërinso ninin.

¹⁰ Inaso', cara hui'ninpita quëmapisáchin ya'huëtërin: Simo, Camo, Cahuito, inapita.

¹¹⁻¹² Naporo' ya'ipi isoro'paquë ya'huëpisopita nitapicancanpi. Pa'pi co noyahuë' nicatora',

* **6:2 Yosë hui'ninpita topachina, ma'sona tapon naporinso'**: co insonta nitotërinhuë'. “Yosë imaro'sa hui'nina',” topi a'naquën.

ahuëtacaisoráchin cancantopi. Napopiso Yosëri ni'nin.

¹³ Ina nica-ton, Noi itapon:

“Ya'ipi piyapiro'sa ata'huantarahuë. Pa'pi co noyahuë' nipi ni'ton, piyapi'sa co huachi sano cancantopihuë'. Napoaton ya'ipiro'paquë ya'huëpisopita ata'huantarahuë huachi.

¹⁴ Quëmaso nipirinhüë', panca nancha niqüë'. Yaquihuan nara quëran nisahuaton, aipi quëran, acopo quëran, to'ni pochin niniqüë to'níqüëtëqüë'. Patoanaro'santa acotëqüë'.

¹⁵ Nancha nipatan, iso pochin acoqüë': Pasa cara shonca a'natërápo mitro naporopitërinso'. Cato shonca cato mitro miria pancanatërinso'. Shonca cara mitro miria inaparinso'.

¹⁶ Naporahuaton, cara pa'cotë acotëqüë'. Pëirapiranso ya'cari', miria mitro aquërinquë huintana acotëqüë'. Ya'coananta', a'natëran acotëqüë'.

¹⁷ A'na tahuëri panca pacon a'paarahüë, ya'ipiro'pa' imotarin. Ya'ipi piyapiro'sa', ma'sharo'sa', inapita taquii-tapi.

¹⁸ Quëmaro'coso nipirinhüë', anoyatarahuë ni'ton, nancha tënihuatan, sa'anë'quën chachin ya'conaran. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'conapi.

¹⁹ Naporahuaton, ma'sharo'santa nisha nisha nipisopita quëran, a'nara quëmapi, a'nara sanapi yontonqüë'. Inapitanta canpita pochin cha'ëcaiso marë' yontonqüë'.

²⁰ Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', no'paquë niohuaratërinso-pita, ya'ipi inapita catoya catoya

ya'conapona'. Canpitarë chachin ya'huaantacaiso marë' ya'conapona'.

²¹ Notohuaro' cosharo nisha nisha nininsopita ayontonahuaton nanchaquë po'moquë'. Canpita capacamaso nisahuaton, ma'sharo'santa capacaiso marë' po'moquë', itërin.

²² Napotohuachina, Noiso' ya'ipi Yosëri camairinso chachin ninin huachi.

7

Nanchaquë ya'conpiso'

¹ Ina quëran Siniorori Noi itapon: "Ya'ipi ipora ya'huëpisopita a'porinaco. Quëmasáchin nohuantërahuëso ninan. Napoaton iporaso', sa'anë'quën chachin nanchaquë ya'conquë huachi. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin ya'coina'.

² Chinotamacoso marë' ma'sharo'sa tëpacaiso nipsisopitaso', canchisë quëmapi nisahuaton canchisë sanapi nanchaquë po'moquë'. Ya'huërë' co ina marë' nipsisopitasohuë', a'nara quëmapi, a'nara sanapi inaíchin po'moquë'.

³ Nisha nisha anpiantëhuano'santa', nanchaquë po'moquë'. Canchisë hua'anën, canchisë sanapinën na'antacaiso marë' po'moquë'.

⁴ Canchisë tahuëri quëran ca nohuanto o'nanapon. Catapini shonca tahuëri, tashirë chachin o'namiatapon. ¡Inapoto ya'ipi isoro'paquë acorahuësopita ata'huantarahuë!' itërin.

⁵ Noiso', ya'ipi Siniorori camairinso chachin ninin.

6 Noi saota pasa pi'ipitaso', paconi isoro'pa' imotërin.

7 Naporo inaso', sa'inë chachin nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta sa'inarë chachin cha'ëcaiso marë' ya'conpi.

8-9 Yosë chinotacaso marë' ma'sharo'sa tëpacaiso nipsisopitanta', Noirë chachin catoya catoya nanchaquë ya'conpi. A'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Co ina marë' nipsisopitahuënta ya'conpi. Anpianhtëhuano'sa', niohuaratërin sopita, inapitanta inapochachin ya'conpi. Yosëri sha'huitërinso chachin nipi.

10 Yosëri sha'huitërinso chachin, canchisë tahuëri quëran paconi isoro'pa' imotarin huachi.

11 Naporo' Noiso', saota pasa pi'i, cato yoqui, shonca canchisë tahuëritarin. Naporo chachin isoro'pa' huëncharoatë pochin ninin. Marënta acoporo ya'huërinso', pipimiatërin. Naporahuaton inapaquënta', i' ya'copinamën ya'huërinso nii'soatërin. Napohuachina, pa'pi i' isoro'paquë anotimarin.

12 Catapini shonca tahuëri tashirë chachin isoro'paquë o'namiatarin huachi.

13 Naporo tahuëri chachin Noi sa'inë nanchaquë ya'conin. Hui'ninpitanta', Simo, Camo, Cahuito, inapitanta sa'inarë' sa'inarë' ya'conpi.

14 Tananquë ma'sharo'sa ya'huërin sopita, pë'tahuaro'sa nipsisopita, niohuaratërin sopita, anpianhtëhuano'sa', inapitanta ya'conpi.

15 Yosë nohuanton, ma'sharo'sa catoya catoya nanchaquë ya'conpi.

16 Nisha nisha nipsisopita quëran, a'nara quëmapi, a'nara sanapi ya'conpi. Yosëri Noi

camairinso chachin nipi. Nani ya'conpachinara, Siniorori chachin nancha ya'coananën oncorapirin huachi.

Pacon pa'ninso'

¹⁷ Catapini shonca tahuëri o'nanárin. Pam-atohuachina, nanchaso no'pa quëran yanponin huachi.

¹⁸ Pamaso' aquëtë chachin mëntaintararin, nanchaso nipirinhüë', noya yanponarin.

¹⁹⁻²⁰ Pa'pi pacon pa'sahuaton, ina inápa motopiro'sa quëran huarë' imotërin. Inapita motopiro'sa imotahuaton, canchisë mitro aquëtë pantarin.

²¹⁻²² Naporo' ya'ipi piyapiro'sa isoro'paquë ya'huëpisopita, taquiitopi. Anpiantëhuano'sa', pë'tahuario'sa', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso', niohuaratërinso'pita, inapitanta ta'huantopi. Ya'ipi nii o'huatona nanpispisopita, taquiitopi huachi.

²³ Noisáchin cha'ërin. Panca nanchaquë ya'conpispisopitarë', cha'ërin. A'napitaso nipirinhüë', ya'ipi ta'huantopi. Pë'tahuario'sa', anpiantëhuano'sa', niohuaratërinso'pita, inapitanta ya'ipi taquiitopi huachi.

²⁴ Pasa a'natërápo shonca tahuëri isoro'pa' iiri imotaton, napotërin.

8

Pacon huiñquintomarinso'

¹ Naporo' Yosëri Noi, ya'ipi ma'sharo'sa nanchaquë ya'huëapisopita, inapita yacatahuarin. Ina nohuanton pacon huiñquintacaso marë' ihuan pa'nin.

2 Co'huara huiquinchátërasohuë', o'nan'ton mët'arin. Naporo' marë acoporo quëran pipirinso', nioncotërin. Inápaquë i' ya'copinamën nii'soatërinsona inaporin.

3 Pasa a'natërápo shonca tahuëri quëran, i' pi'piyan pi'piyan huiquintomarin.

4 Canchisë yoqui, shonca canchisë tahuëri quëran, Ararato motopiro'sa hui'nimotënquë nanchaso', ya'mitërin.

5 Iscon yoqui nanirahuaton tahuëririnquë, motopiro'sa hui'nimotëna ya'nopi huachi.

6 Inapita ya'nohuachinara, catapini shonca tahuëri quëran, Noiso nancha huintananën i'soatërin.

7 Naporo' a'nara itatan a'parin. Inaso', itohua itohua yanpo yanpónantarin. I' huiquintacaso ninaton, naporin.

8 Ina piquëran, Noiso' i' huiquintërinso nitotacaso marë', nëpë ya'huërë' a'paantarin.

9 A'papurinhuë', co intopa huënsëcasohuë ni'ton, yanpo yanpónantarin. Naporarin quëran, nanchaquë chachin huënantarin. Huëntahuachina, Noiri masahuaton po'moantarin.

10 Canchisë tahuëri quëran, naquëranchin a'paantarin.

11 Nëpëso pa'sahuaton, i'huarayasha huarë' huënantarin. Oripo nara së'para'huaya monoquënë chachin naquërahuaton quëntarin. Naporo' Noi, yaniromarinso nitotërin huachi.

12 Canchisë tahuëri quëran naquëranchin nëpë a'paantapurinhuë', co huachi huëntarinhuë'.

13 Noi saota pasa a'na pi'itapaso', ya'ipiro'pa' yaniromarin huachi. Caniaritërinso yoquiquë,

ya'natiirinso tahuëri chachin, napopinchin nancha pëirapirinso oquirin. Naporo ya'ipiro'pa' yaniromarinso nocorin.

¹⁴ A'na yoqui, cato shonca canchisë tahuëri nanihuachina, ya'ipiro'pa' noyá yaniromarin huachi.

¹⁵ Naporo chachin Yosëri Noi itapon:

¹⁶ “Iporaso huachi sa'anë'quën chachin nancha quëran pipiquë'. Hui'nanpitanta', sa'inarë chachin pipiina'.

¹⁷ Ya'ipi ma'sharo'santa ocoiquë pa'ina'. Anpianhtëhuano'sa', pë'tahuaro'sa', no'paquë niohuaratërin sopita, ya'ipi inapitanta pipiina'. Notohuaro' hua'huatatona', ya'ipiro'paquë yanquë'ina',” itërin.

¹⁸ Napotohuachina, ya'ipi piyapi'sa cha'ëpiso pipipi.

¹⁹ Ma'sharo'santa pipipi: Pë'tahuaro'sa', niohuaratërin sopita, anpianhtëhuano'sa', inapitanta pipipi huachi.

²⁰ Nani pipihuachinara, Noiso a'nara artaro ninin. Yosë chinotacaso marë' ma'sharo'sa tēpacaiso nipisopita masahuaton, tēparin. Anpianhtëhuano'santa', manin. A'naya a'naya nisha nisha nipisopita quëran tēparin. Tēparahuaton, Siniro chinotacaso marë' artaro aipi ya'ipi ahuiquitërin.

²¹ Ma'sharo'sa ahuiquitërinso pimóchin imërahuaton, Yosëri nóya ni'nin. Naporo' inaso tapon: “Hua'huatapon quëran huarë' piyapi'sa', co noyahuë' nicacaisoráchin cancantopi. Inaso niponahuë', co huachi ipora ana'intërahuëso pochin, isoro'pa' ana'intaantapohuë'. Co huachi ma'sharo'santa inapotapohuë'.

22 Isoro'paquë ya'huapona pochin, piyapi'sa noya sha'tapona'.

Nitë rinsonta macapona'.

Huënocanta ya'huërahuaton, sëhuëonta ya'huapon.

Pi'ipi tahuëri'santa nanirahuaton, o'napinta nanipon.

Tahuëri, tashi', inapitanta ya'huapon," tënin.

9

Yosë Noirë' anoyatërinso'

1 Naporo' Noi, hui'ninpitare chachin, Yosëri nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin: "Na'a hui'nahuanatoma', ya'ipiro'paquë ya'huëco'.

2 Ya'ipi ma'sharo'sa', anpianhtëhuano'sa', marëquë ya'huërin sopita, inapita hua'anëntarama'. Inapitaso tē'huatarinënquëma'.

3 Carima ya'ipi inapita capamaso marë' quëtaranquëma'. Nisha nisha huërono'santa ca'co'. Ma'sona tëranta nayaramaso ca'co'.

4 Huënaiso nipirinhüë', ama ca'cosohüë'. Ma'sha tēpahuatama', huënainën noyá inquitahuatoma', ca'co'. Huënainëni ananpirin ni'ton, ama inaso ca'cosohüë'.

5 Canpita capiniso', co nitēpamaso ya'huërinhuë'. Tēpatohuatama', ana'inta'huanquëmaso ya'huërin. Ma'sharo'sarinta piyapi tēpahuachin, ana'intarahüë. Tēpatohuatama', a'naya a'nayanquëma tēhuënhachin ana'intaranquëma'.

6 Insosona piyapi tēpahuachin, a'nari i'huëretarin. Cá pochachin nicamaso marë' acoranquëma'.

Napoaton, co nitēpamaso ya'huërinhuë'.

7 ¡Napoaponahuë', canpitaso na'a hui'nahuanatoma',

ya'ipiro'paquë ya'huëco'!" itërin.

⁸ Ina quëran itaantarin:

⁹ "Ni'co'. Ipora canpitaro'co anoyatërahuëso', shiparimapitanta yonquiato, napotaranquëma'.

¹⁰ Ya'ipi ma'sharo'santa yonquiato napotaranquëma': Anpiantëhuano'sa', pë'tahuaros'sa', tananquë ma'sharo'sa ya'huërinso', nisha nisha nipisopita nancha quëran pipipiso yonquiato, sha'huitaranquëma'.

¹¹ Ipora canpitaro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', co onporonta nishataponhuë'. Co huachi piyapi'sa', ma'sharo'sa', inapita pacon quëran ata'huantaantapohuë'. Co huachi paconi isoro'pa' ata'huantaantapohuë'.

¹²⁻¹³ Canpitarë'co nani anoyatomiätërahuë. Ma'sharo'sarë'conta', nani anoyatërahuë. Ina yonquicamaso marë' yahua'tanëhuë inápaquë acoarahuë.

¹⁴ Chitoro inápaquë ya'nohuachin, yahua'tanëhuënta ya'noarin.

¹⁵ Naporo' canpitaro'co anoyatato sha'huitëranquëmaso', yonquiarahuë. Ama huachi i' quëran, isoro'pa' ata'huaanta'huaso marëhuë', yonquiarahuë.

¹⁶ Yahua'tan chitoroquë ya'nohuachin ni'sarahuë. Ina ni'pato, ya'ipi piyapi'sarë'co ya'ipi ma'sharo'sarë'co anoyatërahuëso', ayonquiarinco.

¹⁷ Nani ina acorahuë ayonquiinpoaso marë'. Canpitarë'co anoyatërahuëso ayonquiarinpoa'. Ma'sharo'sarë'conta anoyatërahuëso ayonquiarinpoa'," itërin. Ina pochin Yosëri Noi sha'huitërin.

Noi hui'ninpitarë' naporinso'

18 Noi hui'ninpita nancha quëran pipipisopita, iso nápo ya'huëpi: Simo, Camo, Cahuito, inapita. Camoso', a'nara hui'nin ya'huëtërin. Inaso', Canaan itopi.

19 Caramiáchin Noi hui'ninpita nipirinahuë', inayaquëranchin isoro'paquë piyapi'sa na'antapi.

20 Ina piquëran Noi iminatón, inaquë opasáchin shacaton, oparotërin.

21 A'na tahuëri Noi huino o'oton, no'pirin. No'pítón, në'mëtë pëinën huáncana notataton, i'nanpirashitë quëhuëánin.

22 Camoso', inaquë ya'conahuaton ni'pirinhuë', pa'pin no'pítón huë'ësárin quënanconin. Quënanahuaton iinpita sha'huitapon pa'nin: “Tata no'pítón i'nanpirashitë quëhuëánin ni'conahuë,” itërin. (Nani sha'huirahuëso chachin Camoso', Canaan pa'pin.)

23 Ina natanahuatona', Simo, Cahuito, inapitaso a'nara a'mopiso mapi. Ina masahuatona', ni-imopitopi. Niimopitopiquëranchin, pinëna quëran ya'conatona', pa'pina imotopi. Niquë notëtopi ni'tón, co pa'pina ni'pihuë'.

24 Noi nonatohuachina, hui'nin hua'hua nininsoari, napotërinso natantërin.

25 Natantahuaton, Canaan itapon:

“¡Tata tēhuërin ni'tón, pa'pi co noyahuë' nicatēnquën co huachi noya ya'huëcamaso marēhuë' sha'huitaranquën!

Yosë chiníquën ana'ichinquën.

Ipóra quëran huarë' iyaro'sa camaiáponquën.

Shiparimapitanta inaporápona',” itërin.

26 Ina quëran taantarín:

“Sinioroso', Yosënëhuë. Inari Simo noya nicaton
noya ya'huëcaso marë' catahuain.

Canaanso', Simo piyapinën niin.

²⁷ Yosë nohuanton, Cahuito, pancana
hua'anëchin.

Simo ya'huërinquë noya ninicatona ya'huë'ina'.

Canaanso', Cahuito piyapinën niin,” tënin.

²⁸ Pacon pa'ninso piquëran, Noiso' cara pasa
a'natërápo shonca pi'ipi ya'huaantarín.

²⁹ Ya'ipiya quëran iscon pasa a'natërápo shonca
pi'i icanin. Ina piquëran chiminín huachi. Ina
pochin Noi ninin.

10

Noi shinpita napopiso'

¹ Iporaso', Simo, Camo, Cahuito, inapita
shinpita napopiso sha'huichinquëma'. Pacon
pa'ninso piquëran hui'nahuanatona na'antapiso',
sha'huichinquëma'. Simo, Camo, Cahuito,
inapitaso nani sha'huirahuëso chachin, Noi
hui'ninpita.

² Cahuito hui'ninpitaso', isopita: Comiri, Ma-
coco, Matai, Capano, Toparo, Misico, Tirasi, in-
apita.

³ Comiri hui'ninpitanta': Asiquinasi, Nipato, To-
carama, inapita.

⁴ Capano hui'ninpitanta': Inisi, Tarsis, Quitimo,
Notanimo, inapita.

⁵ Ina nápo Cahuito hui'ninpita, shinpita inapita
ya'huëpi. Inapitaso', marë yonsano'sa parti,
ya'huëpi. Inatohua ninanoro'sa ocoirahuatona',
a'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton

a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

⁶ Camo hui'ninpitanta isopita: Coso, Misiraimo, Oto, Canaan, inapita.

⁷ Coso hui'ninpitanta': Sipa, Apira, Sapota, Naama, Sapitica, inapita. Naama hui'ninpitanta': Sipa, Titan, inapita.

⁸ Cososo', a'na hui'nin ya'huëtërin anta', inaso', Nimoroto itopi. Ina'ton chini chiniquën nanantaton, isoro'paquë hua'an ya'conin.

⁹ Nimorotoso Siniorori catahuarin ni'ton, pa'pi míso inantërin. Napoaton piyapi'sa nonpachinara pa'yatopi napocaiso': "Siniorori Nimoroto catahuarin ni'ton, míso inantërin. Inapochachin quëmanta catahuainquën," topi.

¹⁰ Nimoroto hua'anëntërinso no'paquë, ninanoro'sa panca panca nipisopita, isopita ya'huërin: Papiri, Irico, Acato, Carini, inapita. Inapita ninanoro'saso', Sinaro parti ya'huëpi.

¹¹ Ina parti quëran Asoronta pipirahuaton, ninanoro'sa ocoirin: Ninihui, Niopoto-iri, Cara, inapita itopiso'.

¹² Naporahuaton, Nisin ninanonta ocoirin. Inaso', panca ninano'. Ninihui, Cara, inapita ninanoro'sa huáncana ya'huërin.

¹³⁻¹⁴ Misraimo shinpitaso': Notoro'sa', anamoro'sa', niapiro'sa', napotoro'sa', patrosoro'sa', casonoro'sa', capotoro'sa', inapita. Capotoro'sa quëran huiristino'sa pipipi.

¹⁵ Canaanso', paninan hui'nahuanpachina, Siton itërin. Ina quëran hui'nahuaantahuachina,

Iti, itërin.

16-18 Canaan shinpitanta isopita: Quiposoro'sa', amororo'sa', quiriquiro'sa', iporo'sa', arasiro'sa', siniro'sa', arapatiro'sa', simariro'sa', amatiro'sa', inapita. Ina piquëran Canaan huëntono'sa niquë niquë yanquëëpi.

19 Canano'sa no'pa' hua'anëntopiso', Quiraro parti huarë' icanin. Siton ninano quëraonta', Casa ninanoquë huarë' icanin. Naporahuaton, Sotoma, Comora, Atoma, Sipoin, inapita ninanoro'sataquëchin no'pa' mapi. Nasa ninanoquë huarë' no'pa' hua'anëntopi.

20 Ina nápo Camo hui'ninpita, shinpita inapita ya'huëpi. A'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

21 Cahuito iin mashonënso', Simo itopi. Inanta', hui'ninpita ya'huëtërin: Ipiri hui'ninpitaso', Simo shinpita nipi.

22 Simo hui'ninpita isopita ya'huëpi: Iramo, Asoro, Arapasato, Noto, Aramo, inapita.

23 Aramonta hui'ninpita isopita ya'huëpi: Osi, Ori, Quitiri, Masi, inapita.

24 Arapasatonta', Saro pa'pin. Saronta', Ipiri pa'pin.

25 Ina quëran Ipirinta cato hui'ninpita ya'huëtërin: A'naso', PiriQUI itopi. Naporo tahuëri'sa piyapi'sa itohua itohua yanquëëpi ni'ton, ina pochin ninihuanin. Iya'huainta Cotano itopi.

26-29 Cotanoso', iso nápo hui'ninpita ya'huëtërin: Aromota, Siripi, Asaromapi, Quira, Atoramo, Osaro, Tiquira, Oparo, Apimairo, Sipa, Opiro, Apira, Copa, inapita.

30 Inapitaso Misa parti ya'huërahuatona', Sipari parti huarë' ya'huëpi. Ina partiso', motopiro'saráchin niconin. Cortanii' quëran, pi'i pipirinso parti ya'huërin.

31 Ina nápo Simo hui'ninpita, shinpita, inapita ya'huëpi. A'naya a'naya nacionënaquë, a'na huënton a'na huënton, nisha nisha ya'huëpi. Inahuara no'panënaquë ya'huëpi. Naporahuatona', inahuara nonpiso nananquë nonatona', ya'huëpi.

32 Ina nápo Noi hui'ninpita quëran pipipi. Nisha nisha huënton nipisopita. Nisha nisha shimashonëna quëran pipitona', nisha nisha parti no'pa' hua'anëntopi. Pacon pa'ninso piquëran itohua itohua yanquëpi. Yanquërahuatona', nisha nisha naciono'sa isoro'paquë ya'huërinso ocoipi.

11

Nisha nisha nananquë Yosëri anoninso'

1 Pacon piquëran notohuaro' piyapi'sa na'antapi. Naporo' ya'ipiya a'na nananquësáchin nonpi.

2 Pi'i pipirinso parti quëran pipirahuatona', Sinaro parti canquipi. Inaso no'pa', noyápiro'tëchin ni'ton, inaquë ya'huëcaiso marë' quëparitopi.

3 A'na tahuëri inahua capini ninontatona', napopi: "Huëco pa'ahua', natëricho no'pa quëran nicatëhua', a'pëahua'," nitopi. Ina nisahuatona',

natëricho quëran na'pi ya'huërënamën pëipi. Achinpitacaiso marënta', to'ni pochin nininquë achinpitopi. Siminto pochin nininso ya'huërënamën, inaquë achinpitopi.

⁴ Ina quëran ninontaantapi: “Huëco chiníquën cancantatëhua', ninano ocoia'ahua'. Ina nisahu-atëhua', a'na torinta pi'iro'tëquë huarë' nincaninso niahua'. Inapoatëhua', sacóshin nahuinarihua'. Naporahuaton, co huachi itohua itohua yanquëcaso ya'huaponhuë'” nitopi.

⁵ Napopirinahuë', Sinioroso o'marin. O'marahuaton ninano', tori, inapita nisapiso ni'quimarin. ⁶ Ni'quimarahuaton, yonquirin: “Isopitaso inaquësáchin ya'huatona', ina nananquësáchin nonpi ni'ton, nani caniaritopi sacatacaiso'. Po'pachinara, co incari tëranta nanitarinhuë atananpitacaso'.

⁷ Napoaton acopitacaso marë', pa'matëhua nonpiso anishatahua'. Ama huachi ninatanacaiso marëhuë', napotahua',” tënin.

⁸ Inapotaton, Siniorori piyapi'sa itohua itohua ayanquëërin. Ninano nisapisonta a'porahuatona', tananpitopi huachi.

⁹ Inaquë chachin Siniorori, ya'ipi piyapi'sa nonpiso anishatërin. Ina quëran chachin, ya'ipi isoro'paquë ayanquëërin. Napoaton ina ninanoso', Papiri* itopi.

Simo shinpita napopiso'

¹⁰ Simo shinpita napopiso sha'huichinquëma'. Pacon pa'ninso piquëran cato pi'ipitapaso', Simo

* **11:9 Papiriso'**: “Co ninatananpikuëhuë'” tapon naporin.

pasa pi'ipitarin. Naporo' a'nara hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Aropasa, itërin.

11 Ina piquëran Simoso', a'natërápo pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

12 Aropasa cara shonca a'natërápo pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Saro itërin.

13 Ina piquëran Aropasaso', catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

14 Saro cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Ipiri itërin.

15 Ina piquëran Saroso', catapini pasa cara pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

16 Ipiri cara shonca catapini pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Piriqúi itërin.

17 Ina piquëran Ipiriso', catapini pasa cara shonca pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

18 Piriqúi cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nio itërin.

19 Ina piquëran Piriqúi cato pasa iscon pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

20 Nio cara shonca cato pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Siroco itërin.

21 Ina piquëran Nioso', cato pasa canchisë pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

22 Siroco cara shonca pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Nacoro itërin.

23 Ina piquëran Sirocoso', cato pasa pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

24 Nacoro cato shonca iscon pi'ipitaso', hui'nin nasitërin. Nasitohuachina, Tari itërin.

25 Ina piquëran Nacoroso', pasa shonca iscon pi'i aquëtë ya'huaantarin. A'napita hui'ninpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin.

26 Tari canchisë shonca pi'ipitaso', hui'nin paninantërinso nasitërin. Ina quëran cato hui'ninpita ya'huëtaantarin. Hui'ninpitaso': Apran, Nacoro, Aran, inapita.

Tari, naporinso'

27-28 Sha'huitëranquëmaso chachin Tari hui'ninpitaso', isopita: Apran, Nacoro, Aran, inapita. Aran hui'ninso', Noto itopi. Aranso', Orë ninanoquë chiminin. Ina ninanoso', Cartia parti ya'huërin. Co'huara pa'pin chiminyátërasohuë', chiminin. Hua'huatërinso ninanoquë chachin naporin.

29 Apranso', Sarai manin. Nacoronta', Mirica manin. Miricaso', Aran hui'nin. Inaso', a'nara caipayain ya'huëtërin, Isca itopiso'.

30 Saraiso co hua'huana'pihuë ni'ton, co hua'huaninhuë'.

31 Tariso', Orë ninano quëran pipirin. Cartioro'sa ya'huërin quëran pipirahuaton, Canaan parti chinoton, pa'nin. Hui'nin Apran itopiso Sarairë chachin quëparin. Naporahuaton, shionta Noto itopiso quëparin. Pa'sapirinahuë', Aran ninanoquë canconpachinara, inaquë quëparitonpi.

³² Inaquë ya'huëasoï', Tariso chiminin. Cato pasa a'natërápo pi'ipitaso chiminin huachi.

12

*Piyapinënpita shimashonën nicacaso marë'
Yosëri Apran acorinso'*

¹ A'na tahuëri Siniorori Apran itapon: "Ya'huëran quëran pipimiatëquë'. Quëmopinënpita, tataparín ya'huërinso no'pa', inapita patëquë'. A'na no'pa' carinquën a'notaranquën. Inaquë ya'huëconquë huachi.

² A'na tahuëri ca nohuanto, shiparinpita panca nacion ocoiaponá'. Carinquën catahuamiataranquën. Inapotaranquën ni'ton, sacóshin nahuinaran. Naporahuaton, quëmá quëran a'napitanta catahuararahüë.

³ Inpitasona noya nicatënën catahuahuachinën, carinta inapita inapotarahüë. Inpitasona co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huito huachinën, carinta inapita napotarahüë. Quëmá quëran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahüë," itërin.

⁴⁻⁶ Apranso Yosëri sha'huitërinso chachin, Aran ninano quëran pipirin. Canaan parti paacaiso marë' pipirin. Canchisë shonca a'natërápo pi'ipitaso napoarin. Sa'inë chachin pa'nin. Sa'inso', Sarai itopi. Apin Noto itopisonta', quëparin. Ya'ipi ma'shanënapitarë chachin pa'pi. Piyapinënapitanta quëmapi'sa', sanapi'sa asacatacaiso marë' Aranquë pa'anpiso', quëpapi. Ya'ipi quiquipi. Canaan parti canconpachinara, Apranso piyapinënpitarë chachin ya'ipi ina no'pa'

pa'tatona', pëntontopi. Siquimo ninanoquë huarë' canconpi. Inaquë panca insina nara ya'huërin. Ya'huëhuano'sa mamanshinëna moshapiquë ni'ton: "Mori insina," itopi. Ina parti naporo canano'sa ya'huëapi.

⁷ Inaquë Siniolori, Apran ya'notahuaton, itërin: "Ya'ipi iso no'pa', shiparinpita quëtarahuë hua'anëntapona'," itërin. Naporo chachin Apran Sinioro chinotacaso marë' a'nara artaro ninin. Inaquë ya'notërin ni'ton, chinotërin.

⁸ Ina quëran motopiro'sa parti pa'pi. Ina motopiro'saso', Pitiri ninano quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. Inaquë në'metë pëiro'sa otëmpi ya'huëcaiso marë'. Pitiri ninanoso', pi'i ya'coninso parti acorahuatona', Ai ninanonta', pi'i pipirinso parti acopi. Ina huancánachin ya'huëipi. Inaquë naquëranchin Apran Sinioro chinotacaso marë' a'na ya'huërë' artaro niantarin.

⁹ Ina piquëran Apran piyapinënpitarë chachin paantapi. Oshaquëran pa'sápatona', Niquipi parti canconpi.

Apran Iquipitoquë pa'ninso'

¹⁰ Naporo tahuëri'sa ina parti panca tanarotopi. Napoaton Apran piyapinënpitarë chachin Iquipito parti yacapatacaiso marë' pa'pi. Ya'huëpiquë co manta capacaiso ya'huërinhuë' ni'ton, inatohua pa'pi.

¹¹ Iquipito no'paquë ya'caritohuachina Apranso', Sarai itapon: "Ni'quë', quëmaso tēhuëinchachin noyápiroyanchinquën.

¹² Iquipitoro'sa ni'pachinën noyaponën nimara: 'Isoso quëmapi, paso sanapi so'in,' ta'tona', caso

tëpaponaco. Quëmaso nipirinhüë', macainëinquënso marë' co tëpaponënhüë'.

¹³ Napoaton ama quëma na'in quëran tëpainacoso marëhuë': 'Isoso yo'yohüë', tëquë', topirahuë," itërin.

¹⁴ Iquipito no'paquë Apran camahuachina, Iquipitoro'saso Sarai ni'sahuatona', pa'yatopi: "Ma noyápiroyanchincha paya," topi.

¹⁵ Iquipito copirnosó', "huaraon" itopi. Ina catahuapisopita hua'ano'santa', Sarai ni'pi. Ni'sahuatona', noyápiroyanchin nininso hua'anëna sha'huitonpi. Natanahuaton huaraonso': "Quëshico," ténin. Napoaton Saraiso', ina pëinëinquë quëpapi.

¹⁶ Sarai marë' huaraonso', Apran pa'pi payarin. Nani ma'sha topinan quëtërin. Ohuïcaro'sa', ohuacaro'sa', camiyoro'sa', moraro'sa', inapita quëtërin. Naporahuaton piyapinënpita camaïcaso marë' quëmapi'sa', sanapi'sa', quëtërin.

¹⁷ Napoaponahuë', Sarai na'inin ni'ton, Yosëri huaraon ana'intërin. Sa'in, hui'ninpitare chachin chiniquën canio quëran ana'intërin.

¹⁸ Napoaton Apran amataton, itapon: "¿Onpoatonta napotëranco? ¡Iso sanapi sa'an nipirinhüë', sha'huichitonco pora!

¹⁹ 'Oshihüë' tënanso marë', cari shimanahuë. ¡Ma'tana sa'an, macaton quëpaquë huachi!" itërin.

²⁰ Napotahuaton piyapinënpita camairin: "¡Apran, sa'inë chachin ocoico pa'in. Ma'shanënpitanta quëpa'in!" itërin.

13

Apran, Notorë' nia'popiso'

1 Apranso sa'inë chachin Iquipito quëran pipirin. Ma'shanënpitarë chachin Niquipi parti huënantatona ya'huëinantapi. Apin Noto itopisonta', inarë chachin huënantarin.

2 Apranso', notohuaro' oro, prata, pë'tahuaro'sa', inapita ya'huëtaton pa'pi ma'huan.

3 Niquipi parti quëran oshaquëran pa'sápatona', Pitiri ninanoquë huarë' huënantapi. Ina quëran paantarahuatona', i'hua ya'huërinquë chachin ya'huëinantapi. Pitiri ninano', Ai ninano', inapita ninanoro'sa huáncana ya'huëinantapi.

4 I'hua artaro nininquë chachin, Siniro chino-taantarín.

5 Notonta', apin pochachin pa'pi ma'huan. Notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita ya'huëtërin. Piyapinënpitanta na'a ya'huëtërin.

6 Nipirinhüë', notohuaro' pë'tahua ya'huëtopi ni'ton, co huachi pasto nanirinhüë pë'tahuaro'sa capacaiso'. Napoaton co huachi nanitopihüë cato chachin inaquëráchin ya'huëcaiso'.

7 Apran pë'tahuanën a'paipisopita, Noto pë'tahuanën a'paipisopitarë', pasto niapiratatona yánino'huipi. Naporoso', canano'sa', huirisiro'sa', inapitanta inaquë chachin ya'huërapí.

8 Napoaton a'na tahuëri Aprani Noto itapon: "Canposo', quëmopinpo ninë'. Co canpo capini nino'huicaso ya'huërinhuë'. Co piyapinënpopitanta', nino'huicaiso ya'huërinhuë'.

9 Niquë niquë nipachin, ya'huëa'a. Ni'quë'. No'paso panca ya'huërin. Insëquësona ya'huëcamaso marë' nohuantëranquë, quëma huayonquë'. Pë'natë parti huayonpatan, caso pëtëtë parti pa'sarahüë. Pëtëtë parti

huayonpatan, caso pë'natë parti pa'sarahuë," itërin.

¹⁰ Natanahuaton Notoso', motopia'hua quëran, Cortanii' yonsan noyarotomarinso nocorin. Sohuaro ninanoa'huaquë huarë' notërinso' icanin. Inaquëso', notohuaro' i' ya'huërin ni'ton, pa'pi noyaro'pa' ninin. Siniro sha'tërinquë pochin ni'ton, Iquipito no'pa' pochin ninin. (Ina pochin iráca ina no'pa' nipirinhüë', co'huara Siniro Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa ata'huanchátërasohuë', naporin.)

¹¹ Ina ni'sahuaton, Notoso ya'ipi ina no'pa' huayonin. Inaso no'pa', pi'i pipirinso parti ya'huërin. Inapoatona', Apran Notorë' nia'popi.

¹² Apranso', Canaan parti quëparitërin. Notoso', Cortanii' yonsan ninanoro'sa parti ya'huëconin. Sotoma ya'cariya ya'huëconin.

¹³ Inaquëso', ya'huëhuano'sa pa'pi co noyahuë' nipi. Inapoatona oshahuanpi ni'ton, Yosëri no'huípiro ni'nin.

¹⁴ Noto pa'pachina, Siniro Apran ya'notaton itapon: "Huaniran quëran ya'ipi parti notëtëquë': Pë'natë parti, pëtëtë parti, pi'i pipirinso parti, pi'i ya'coninso parti, ya'ipi inaquëpita notëton, noya ni'quë'.

¹⁵ Ya'ipi no'pa' ni'nanso', carinquën hua'anëntacaso marë' quëtaranquën. Quëmari hua'anëntomiataran. Naporahuaton, shiparinpitarinta hua'anëntomiatapona'.

¹⁶ Ca nohuanto shiparinpita pa'pi notohuaro' na'amiatapona'. Mo'shi co pichicasohuë' ninin. Inapochachin shiparinpitanta co onpo pichicasohuë' na'apona'.

17 Iporaso', paaton ya'ipi iso no'pa' pa'tëquë'. Itohua itohua pa'tëquë'. Carinquën quëtaranquën ni'ton, inapotëquë' itërin.

18 Ina natanahuaton, Apranso piyapinënpitarë chachin në'mëtë pëiro'sa ótënpiso mapi. Masahuatona', insina nararoquë pa'pi. Inaquë pa'sahuatona', ya'huëconpi huachi. Ina nararoso', Mamiri itopisoari hua'anëntërin. Ipron ninano ya'cariya inaso'. Inaquë Apran Sinioro chinotacaso marë' a'na artaro niantarin.

14

Aprani Noto nicha'ërinso'

1 Naporo' Misopotamia parti: Sinaro ro'tëquë, Amarahuiro itopiso' copirno nisarin. Irasaro ro'tëquënta', Arioco itopiso copirno nisarin. Iran ro'tëquëso nipirinhüë', Quitaraomiro itopiso copirno nisarin. Coimo ro'tëquënta', Titaro itopiso copirno nisarin.

2-3 Inapitaso', isopita a'natërápo copirnorosarë', niinimicotatona niahuërápi: Pira, Pirsas, Sinapo, Simipiri, inapita itopisoarë' niahuërápi. Piraso', Sotoma ninano copirno. Pirsanta Comora ninano copirno. Sinaposo nipirinhüë', Atoma ninano copirno. Simipirinta Sipoin ninano copirno. Pira ninanoa'hua copirnonta', inapita catahuarin. (Pira ninanoa'huaso', Soaro itopi anta'.) Inapitarë', a'natërápo copirnorosasa', Sitin motopiana itopiquë, sontaronënapita yontonpi ahuëtacaiso marë'. Inaso motopiana, Chimirii' marë parti quëparitërin.

4 Ina nápo copirnorosasa chachin Quitaraomirori iráca canaton, shonca cato pi'ipi camairin.

Napoaponahuë', ina pi'i niantarinquë a'natërápo copirno'raso napopináchin yonquiatona', Quitaraomiro yaahuëpi huachi.

⁵ Ina pi'i huëantarinquë Quitaraomiroso', cara copirno catahuarinsopitarë chachin, huëantarin. Asotaroto Carnain parti huë'sahuatona', nihuaimoro'sa canaipi. Ina quëran sosiro'sa ya'huërë', An ninanoquë ya'huëpisopita canaantapi. Imiro'santa', Sapi-quiritain ninanoquë canaantapi.

⁶ Orioro'santa Sëir motopiro'saquë canatona', Ir-paran ninanoquë huarë' imapi. Ina ninanoso', inotëro intonquë ya'huërin.

⁷ Quitaraomiroso cara copirno catahuarinsopitarë chachin tahuërëantarahuatona', In-mispa ninanoquë canquipi. Ina ninanoso', Catisë itopi anta'. Huëantapona pochin amaricoro'sa ya'huërinso parti tiquitëriapi. Naporahuaton amororo'santa', Asison-tamarquë ya'huëpisopita inapotopi.

⁸⁻⁹ Naporiatona', Sitin motopianaquë canquipi huachi. Naporo' Sotoma, Comora, Atoma, Sipoin, Pira, inapita ninanoro'sa copirnonënasos', inaquë pa'mapi. Sontaronënapitarë chachin pa'mapi. Inaquë inapita a'natërápo copirno'rasos', Quitaraomiro, catahuarinsopita, inapitarë' niahuëpi huachi.

¹⁰ Ya'ipi Sitin motopianaquë, notohuaro' to'ni pochin nininso' posoro'sa ya'huërin. Naporo' quira nipachinara, Sotoma, Comora, inapita copirno'rasos', piyapinënapitarë chachin ta'api. Ta'apirinahuë', ina posoro'saquë anotopi. A'napita cara copirno'rasos' nipirinhuë',

motopiro'sa ta'atopi.

¹¹ Canatoro'saso', Sotoma, Comora inapita nianoro'saquë ya'conpi. Inaquë ya'conatona', cosharo', ma'sharo'sa pa'ton nininsopita, inapita ya'ipi macatona quiquipi.

¹² Sotomaquë, Apran apin Notonta', ya'huërin ni'ton, inanta quëpapi. Ya'ipi ma'shanënpitarë chachin quëpapi.

¹³ Napoaponahuë', a'nara quira quëran cha'ërahuaton, Apran sha'huitapon pa'nin. (Apranso', iprio* piyapi itopi.) Naporo' inaso', Mimiriri hua'anëntërinso insina nararoquë ya'huërarin. Mimiriso', amoro piyapi. Iin mashonënpitaso': Aniri, Iscoro, inapita. Inapitaso' Apran payatona', catahuapi.

¹⁴ Apranso apin quëpapiso natantahuaton, piyapinënpita natëtono'sa nipiso huayonin. Inapitaso', pëinënuquë chachin hua'huatatona so'sopiso'. Ayontonpachina, cara pasa shonca posa quëmapi'sa ya'ipiya quëran icanpi. Inapitarë', Apran pa'nin copirnoros' imacaso marë'. Tano ninanoa'huaquë huarë' imarin.

¹⁵ Pa'sahuatona', inimicoro'sa quënanconpi. Yono tashi nisahuaso', ya'copirahuatona', ahuëpi. Copirnoros' canarahuatona', imapi. Opa ninanoquë huarë' imapi. Ina ninanoso', Tamasco ninano quëran norti parti quëparitërin.

¹⁶ Inapoatona', ya'ipi ma'sha quëpapiso' matopi. Notonta nicha'ërahuatona', ya'ipi ma'shanënpitanta

* **14:13 Iprioso'**: Nisha nisha tapona ina pochin nohuitopi. Co nitotërëhuahuë' ma'chachinsona tapon napopiso'. A'naquënso': "Ipiri shinpita ni'ton, napo nohuitopi," topi.

quëpatopiso', mataantarin. Naporahuaton,
 na'a piyapiro'sa nicha'ërin. Sanapi'santa
 quëparapirinahuë', nicha'ërin.

Miriquisori Apran nacapirinso'

¹⁷ Apranso' Quitaraomiro canarin. Cara
 copirno catahuarinsopitarë chachin canarin.
 Inapita canarahuaton huënantarin. Huëntaso',
 Sotoma copirnorini nacapirin. Sapi motopianaquë
 nacapirin. Inaso', "copirno motopiana," itopi
 anta'.

¹⁸ A'na copirnorinta', Apran nacapirin.
 Inaso', Miriquiso itopi. Sarimoquë copirno
 ya'conahuaton, corto hua'an nimantarin. Yosë
 chini chiniquën nanantërinso marë' sacatërin.
 Inaso Apran a'carahuaton, huinonta o'shitërin.
 Piyapinënpitanta', a'carin, o'shitërin, napotërin.

¹⁹ Nani a'carahuaton, Miriquisori Apran iso
 pochin sha'huitërin:

"Yosë chini chiniquën nanantërinso', catahuain-
 quën.

Inaso', pi'iro'të', isoro'pa', inapita acorin.

²⁰ ¡Ma noyacha Yosëso chini chiniquën nanantërin
 paya! itahua'.

Ina nohuanton, inimiconënpita minsëran," itërin.

Naporo Aprani inimicoro'sa ma'sha matërinso',
 shonca quëran a'nara Miriquiso quëtërin. Inaso',
 diesmo itopi.

²¹ Ina piquëran Sotoma copirnorini, Apran itapon:

—Piyapi'sara' quëtoco, ya'huërë' ma'shaso',
 quëmari maquë', itërin.

²²⁻²³ Napotopirinhüë', Apraniso' itapon:

—Yosë chini chiníquën nanantaton, pi'iro'tè', isoro'pa', inapita acorin. Ina ni'sárinco ni'ton, co pi'shi tēranta', co sapatē nonin tēranta caora marē macapohuē': "Cari, Apran ama'huanahuē." Ama tēcamaso marēhuē', co macapohuē'.

²⁴ Caso caora marē' co manta nohuantērahuē'. Piyapinéhuēpita ca'pisoíchin tēhuēnchinso', nani matatē pochin nitēranquën. Naporahuaton, Aniri, Iscoro, Mamiri, inapitanta ahuēta'huaso', catahuarinaco. Inapita tēhuēchinso' ma'sha mapiso', onpoptonta macacaiso ya'huērin, itērin.

15

Yosë, Apranē anoyatērinso'

¹ Ina piquēran Siniorori, Apran ya'notērin. Co huē'ēponahuē', hua'narēso pochin nontērinso' natanin:

—Apran, ama tē'huaquēsohuē', carinquën pa'poyaranquën. Panca acanamiataranquën, itērin.

²⁻³ Napotopirinhue', Apraniso' itapon:

—Sinioro. Quēmaso Yosēnquën. Panca acanamiatopirancohuēnta', co hui'nahuē ya'huētērincohuē' ni'ton, topinan quēran nisarin. Co a'naya tēranta hui'nahuē quētērancohuē ni'ton, piyapinéhuē Irisēro itēraiso ya'huērētaPONCO. Inaso Tamasco piyapi nipirinhue', chiminpatō ya'huērētaPONCO, itērin.

⁴ Siniororiso nipirinhue', itapon:

—Co ina ya'huērētaPONQUĒNHUĒ'. Hui'nān chachin ya'huērētaPONQUĒN, itērin.

⁵ Itahuaton, nē'mētē pēinēn quēran ocoirin. Ocoirahuaton, sha'huitērin:

—Pi'iro'të nē'pērahuaton, tayoraro'sa pichiquē'. Nanitohuatan pichiquē'. Ina nápo shiparinpita ya'huētaringuēn, itērin.

⁶ Naporinso natanahuaton: “Yosē no'tēquēn nontērinco,” tēnin Apran. Naporinso marē' Siniiori nóya ni'nin huachi.

⁷ Napoaton itapon:

—Caso Sinioroco. Orē ninano quēran ocoiranquēn. Inaquēso cartiaro'sa ya'huērin. Iso no'pa'quētaranquēn hua'anēntomiatacaso marē', itērin.

⁸ —¿Onporahuatota hua'anēntomiata'huaso nitotapo? tēnin Apran.

⁹ —A'nara ohuaca', a'nara capra, a'nara carniro, inapita cara pi'ipitopiso' quēshico. Naporahuaton, a'nara nēpē', a'nara pē'tahua nēpēa'hua', inapitanta quēshico, itērin Yosēri.

¹⁰ Aprani, inapita ma'sharo'sa Yosē quēshirin. Tēparahuaton huancánachin nichatēra'piarin. Nichatērinso, cato panshinquē ya'carísha acorahuaton, anotēra'piarin. Inairaro'saso nipirinhue', co nichatērinhue'.

¹¹ Ma'sha tēparinsopita, capita marē' tamēro'sa o'mapirinhue', Apraniso a'parárin.

¹² Nani tashiahuachina, Apranso' noyá hue'ētērin. A'nanaya pa'pi tashirori imotērin ni'ton, tē'huatērin.

¹³ Naporo' Siniiori itapon:

—A'na tahuēri shiparinpita, nisharo'sataquē yacapatapona'. Inaquē piyapitatona', camaiyapona'. Aparisitapona'. Catapini pasa pi'i inapoapona'.

¹⁴ Cariso nipirinhüë', aparisitërin sopita ana'intarahüë. Ina piquëran shiparinpita, noya cha'ëpona'. Ma'huanosa pipipona'.

¹⁵ Quëmaso nipirinhüë', noyá mashoya nicama huarë' chiminapon. Co parisitaranhüë'. Inapoaton shimashonënpita quënancoanan.

¹⁶ Catapini shinpita huënton, ya'huërin piquëran, shiparinpita isëquë chachin huëntapona'. Amororo'sa co noyahuë' nipiso', co aquëtë huarë' nishátërarinhüë'. Napoaton naporo tahuëri'sa huarë' ana'intarahüë huachi.

¹⁷ Nani tashihuachina, a'nanaya orno conai' tomontárinso ya'norin. Naporahuaton, panca yanatëtë pochin pën orótahuaton, ma'sharo'sa nichatërin sopita huáncana, na'huërin.

¹⁸ Naporo tahuëri chachin, Siniro Apranë anoyatërin. Anoyataton itapon:

—Shiparinpita iso no'pa' quëtarahuë: Iquipito i' quëran huarë' Iopiratisii' pancai'pa', hua'anëntopiso naniarin.

¹⁹⁻²¹ Iporaso': Quiniro'sa', sinisëro'sa', catomono'sa', itiro'sa', huirisëro'sa', ni-huaimoro'sa', amororo'sa', canano'sa', quiriquire'sa', quiposoro'sa', inapitari iso no'pa' hua'anëntapi. Hua'anëntapirinhüë', quëma shiparinpita quëtarahuë, itërin.

16

Ismairo nasitërinso'

¹ Sarai co hua'huanapihuë ni'ton, co Apran hui'nahuaninhüë'. Napoaponahuë', Saraiso a'nara cosonanën ya'huëtërin. Inaso iquipitoron. Acara itopi.

² A'na tahuëri Saraiso', so'in itapon:

—Ni'quëchi, Sinioro co nohuantërinhuë ni'ton, co hua'huanahuë'. Napoaponahuë', cosonanëhuë' acoanchinquën topirahuë. Tapona inaso', hua'huana'pi nisápirinhuë'. Hua'huanpachin cari masarahuë hua'huahuë pochachin nicacaso marë', itërin.

Napotohuachina, Apranta nohuantërin.

³ Naporo chachin Saraiso', Acara masahuaton, so'in acoantërin. Nani shonca pi'ipi Canaan parti ya'huapona pochin, napoapi.

⁴ Shiarahuaton Acaraso', cayorin huachi. Inaporahuaton, hua'anën nocanin. Nocanaton, co yanatërinhuë'.

⁵ Naporo' Sarairi Apran itapon:

—Quëma tëhuëran ni'ton, Acara nocaninco. Cari chachin acoantopiranquënhuë', iporaso' hua'huanaton, nocaninco huachi. Sinioro chachin inquënposona tëhuërëso' anitochinpo': Quëma tëhuëmaranquën, ca a'na napomaraco, itërin.

⁶ Napotohuachina, Apraniso' itapon:

—Ni'quë', cosonanënso', natëinquënso ya'huërin. Ma'sona nohuantëranso' nitëquë', itërin.

Naporo quëran huarë' Saraiso', Acara pa'pi aparisitërin. Napoaton, inaso ta'arin huachi.

⁷ Ta'apirinhuë', Sinioro anquëninëni* inotëro parti quënanin. Shor iraquë i'sha pipirinsó' ya'cari', quënanin.

⁸ Quënanahuaton, natanin:

* **16:7 Sinioro anquëninën topachina:** Yosë chachin tapon naporin.

—Quëmaso' Acaranquën, nohuitëranquën. Sarai cosonanënguën. ¿Intoparanta huëcaton, intopata pa'saran? itërin.

—Patronanëhuë Sarai itopiso' ta'ananpiarahüë, tënin Acara.

⁹ Naporo' Siniro anquëninëni, itapon:

—Naquëranchin patronanën paapantaquë'. Ma'sona camairinquënsopita, natëquë', itërin.

¹⁰ Napotahuaton itaantarín:

“Ca nohuanto, hua'huayátërahuë amiparinpita ya'huëtarinquën.

Co pichicasohüë' na'apona'.

¹¹ Ipora cayoranso', quëmapia'huaya huaiyaran.

Huaihuatan, Ismaïro itëquë'.

Co napion ancantaton na'nëranso',

Siniro nataninquën ni'ton, ina nininën acotëquë'.

¹² Mashotohuachin, tanan cahuario pa'pi notëraya pochin nisarín.

Ya'ipiya inimicotarin. Inanta', ya'ipiya quëran, inimicotapona'.

Quëmopinënpitari co quë'yapirinahuë', inahua notënanquë chachin ya'huapon,” itërin.

¹³ Siniro nontërin ni'ton, Acaraso' pa'yanënguë tapon: “¿Yosë chachin nontaporahuë co chiminahuë ti?” tënin. Ina yonquiaton, iso pochin Siniro nohuitërin: “Nícatonco, catahuarincoso Yosë,” itërin.

¹⁴ Napoaton inaquë poso ya'huërinsona', “Nanpíton, ni'sárinincoso' posonën,” itopi. Ina pososo', Catisë ninano', Piriti ninano', inapita ninanoro'sari ahuanapanirín.

¹⁵⁻¹⁶ Acaraso' anquëni natërahuaton, patronanënguë chachin paantarín. Tahuëri

nanihuachina huairin. Apran posa shonca saota pi'ipitaso', hui'nin nasitarin. Nasitohuachina, Ismaïro itërin.

17

Marca niacotacaiso' camaitërinso'

¹ Apran iscon shonca iscon pi'ipitaso', Siniorori ya'notahuaton, itapon:

—Caso Yosëco, ya'ipi nanitaparahuë. Natëtonco, nohuantërahuësoráchin niquë'.

² Napohuatan, quëmarë'co anoyatarahuë. Ca nohuanto, hua'huayátërahuë shiparinpita ya'huëtarinquën, itërin.

³ Naporo' Apranso', isonin. Isonin quëran, no'paquë huarë' monshomarin. Inapoaso Yosëri sha'huitaantarín:

⁴—Ni'quë', iso pochín quëmarë'co anoyatarahuë. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipiarín.

⁵ Naporahuaton, co huachi Apran itaponënhuë'. Ipora quëran huarë' Apraan itaponën. Ca nohuanto na'a naciono'sa quëmá quëran pipipona ni'ton, ina pochín nohuitaponën.

⁶ Carinquën catahuaranquën ni'ton, notohuaro' shiparinpita ya'huëtarinquën. A'naquën shiparinpita, copirno ya'conapona'. A'naquëonta', naciono'sa ocoiapona'.

⁷ Quëmarë'co ipora nani anoyatërahuë. Shiparinpitarë'conta a'na tahuëri anoyatarahuë. Yosënenco ni'to, catahuaráponquën. Shiparinpitanta inapotápo.

8 Ya'ipi Canaan no'pa' ipora ya'huëranquë, hua'anëntacaso marë' quëtaranquën. Shiparin-pitanta iso no'pa chachin hua'anëntomiatapona'. Inapitanta', casáchin chinotaponaco, itërin.

9 Napotahuaton, taantarín:

—Napoaponahuë', quëmarë'coso nani anoyatërahuë ni'ton, natëco. Inapochachin shiparinpitanta natëinaco.

10 Ina pochin canpitarë'co anoyatërahuë. Canpitanta anoyatërehuaso yonquicamaso marë' ya'ipi quëmapinquëma', marchahuanamaso ya'huërin. Naporahuaton, ya'ipi shiparimapi-tanta inachachin natëina'.

11 Taparonëmaquë, sha'huëchin imorayatërinso', niyashitëtoco'. Inaporamaso', ayonquiarinquëma carë'quëma anoyatëramaso'.

12 Ipora quëran huarë' ya'ipi quëmapinquëma nī-namasopita, nasitërin quëran posa tahuëritapaso', marcanën acotoco'. Hui'namanta', inapotoco'. Piyapinëma nisharo'sa pa'antëramasonta inapotoco'.

13 Ya'ipinquëma niacotacaso ya'huërin. Co a'naya tëranta topinan nicamaso ya'huërinhuë'. Inapohuatama', canpitarë'co anoyatërahuëso', nonëmaquë chachin chiminamaquë huarë' ya'huëápon.

14 Nipirinhüë', insosona co marcanën niacotohuachinhüë', ya'huërama quëran ocoimiatoco'. Canpitarë'co anoyatërahuëso', co natërinhuë ni'ton, inapotoco', itërin.

15 Naporo chachin, Yosëri Apraan itaantarín:

—Sa'aonta' Sarai itopiramahuë', co huachi inapochin nohuitaramahuë'. Ipora quëran huarë'

Sara* itapoma'.

16 Inanta noya nicato catahuararahuë ni'ton, hua'huanarin huachi. Tëhuë'nchachin cari noya nicato inapotarahuë. Na'a naciono'sa', ina quëran pipipona'. Ina quëran pipipisopita a'naquënso', copirno ya'conapona', itërin.

17 Napotohuachina, Apraanso isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton tëhuarin. Tëhuapon pochin yonquirin: “¡Pasa pi'ipitohuachinara, co huachi hui'nahuanpihuë! ¡Saranta iscon shonca pi'ipitaton, co huachi onporonta nanitërinhuë hua'huanacaso!” tënin yonquinënguë.

18 Napoaton iso pochin Yosë nontërin:

—¡Ma'cha Siniro sha'huitërancoso chachin Ismairo catahuanahuë paya! itërin.

19 Yosëriso nipirinhüë', itapon:

—Sa'anquë chachin hui'nahuanaran ta'to, napotaranquën. Hui'nán nasitohuachin, Isaco† itaran. Quëmarë'co anoyatërahuëso', inanta sha'huitarahuë. Sha'huitërahuëso chachin, shinpitanta catahuamiatarahuë.

20 Ismairo marënta nontërancoso', nani natananquën. Inanta catahuarahuë. Ca nohuanto na'a hui'ninpita ya'huë'tapon. Ina quëran pipipisopita na'amiatapona'. Shonca cato hua'ano'sa nica-caiso' hui'nahuanapon. Ina shinpita quëran panca nacion pipipon.

21 Napoaponahuë' quëmaro'co anoyatato sha'huitëranquënsopitaso', Sara hua'huinquën

* **17:15 Saraso'**: Copirno hui'nin tapon naporin. † **17:19 Isacoso'**: Tëhuarinso' tapon naporin.

nisarin. A'na pi'i quëran, ipora tahuëri'sa pochin, Isaco nasitapon, itërin.

²² Apraan nontërinso tonitahuaton, Yosëso ina quëran pa'nin huachi.

²³ Naporo tahuëri chachin Apraanso', hui'nin Ismairo itërinso marca acotërin. Piyapinënpita pëinënuë chachin nasitopisonta', inapotërin. A'napitanta coriquinën quëran pa'aninso', acotërin. Ya'ipi quëmapi'sa Apraan pëinënuë ya'huëpisopita, marca niacotopi huachi. Yosë camaitërinso chachin nipi.

²⁴⁻²⁵ Apraan iscon shonca iscon pi'ipitaso', taparonën sha'huëchin yashitëtopi. Ismairona shonca cara pi'ipitaso', inapotopi.

²⁶⁻²⁷ Naporo tahuëri chachin ya'ipi quëmapi'sa nipisopita marca niacotopi. Apraan, Ismairo, inapita niacotopi. Piyapinënpitanta inapopi. A'naquën pëinënuë chachin nasitopi. A'naquënso', coriquinën quëran nisharo'sa pa'antërin. Ya'ipiya niacotopi huachi.

18

Sara hua'huanacaso sha'huitërinso'

¹ Insina nararo', Mimiriri hua'anëntërinquë Apraan ya'huëarin. Inaquë niso', Siniorori, ya'notaantarín. Camotëchin pochin nisapaso' ya'notërin. Nè'mëtë pëinën ya'coananënuë huënsaso', napoarin.

²⁻³ Apraanso ni'pirinhuë', cara quëmapi ina notënanquë huaniapi quënanin. Quënanahuaton, a'naroáchin paaparín nontacaso maré'. Isonin quëran no'paquë huaré' monshorahuaton, itapon:

—Sinioro, pi'pian yanontëranquën. Ama na'huëtocosohuë'.

⁴ Canpita topatama', nipa'morantëcamaso marë' piyapinëhuë i'sha quëshinquëma'. Inapoatoma', nara tashinantërinquë, na'yapoma pochin, chinototaco'.

⁵ Ya'huërahuëtaquëchin na'huëarama ni'quëhuarë', ma'sha tëranta capamaso quëshinquëma'. Ina quëran chiniquën cancantatoma', paantamaso marë', itërin.

—Naporan ni'quëhuarë', inta nipachin, itopi.

⁶ Napotohuachinara, Apraanso në'mëtë pëinëinquë ya'conahuaton, Sara itapon:

—Manorahuaton, cato shonca quiro pochin, noya noya tricoro'mo nininso' maquë'. Ina masahuaton, pan niquë', itërin.

⁷ Sa'in sha'huitahuaton, ta'arë'nachin ohuacaro'sa ya'huarinquë pa'nin. Noya noya nininso' toroa'hua huayonin. Huayonahuaton, a'nara piyapinën quëtërin. Quëtohuachina, inaso' tëparahuaton a'naroáchin capacaiso marë' anpirin.

⁸ Ina a'capon pochin, ohuaca sho'shoi' atachirotopisonta', acotërin. Naporahuaton ohuaca sho'shoi' o'shitërin. Inapoaton, a'capon pochin ninararin pahuantohuachina acotacaso marë'. Ni'toro'sa nara tashinantërinquë coshatasoi naporin.

⁹ Nani coshatohuachinara, ni'toro'sari Apraan natanpi:

—¿Sa'anpo huachi? itopi.

—Ma'tana në'mëtë pëi acoana ya'huëarin, itërin.

¹⁰ Naporo' a'nari itapon:

—A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë. Naporo' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin.

Napoasoi Saraso', ya'ipi nonpiso' natanárin. Apraan pinën quëran, në'mëtë pëi acoana, ya'coana pirayan natanárin.

¹¹ Apraan, Sara, inapitaso nani mashotopi. Saraso yaniton, co huachi onpo hua'huanchináchinhuë', ninin.

¹² Ina yonquiaton, co huachi huina cacotatonhuë', tēhuarin huachi. Tēhuapon pochin, yonquirin: “Inaporahuë naporini, noya cancanchito huë'. Napoaponahuë', catocoi chachin nani mashotërai ni'ton, co quiyaso inapoasocoihuë' ayapoi,” tēnin yonquinēnquë.

¹³ Siniororiso nipirinhüë', Apraan itapon:

—¡Sara co tēhuacasohüë nipirinhüë', tēhuarin! “Nani paiyaco” ta'ton, ¿co natëtërinhuë' hua'huanacaso ti?

¹⁴ ¡Caso Sinioroco ni'to, ya'ipi nohuantërahuëso' nanitaparahuë nica'huaso'! A'na pi'i quëran, nicaponquën huëantarahuë. Naporo' Sara hua'huanaton, hua'huin ipoarin huachi, itërin.

¹⁵ Sinioro naporinso natanaton, tē'huanēnquë Saraso tapon:

—Co tēhuarahuë', tēnin. Napoaponahuë', Siniiori itapon:

—Napopiranhüë', tēhuaranso' nitotërahuë, itërin.

Sotomaro'sa marë' Yosë nontërinso'

¹⁶ Nani coshatohuachinara, paantacaiso marë' ni'toro'saso' huanipi huachi. Sotoma ninanotaquëchin pa'sahuachinara, Apraani chi'yarin. Nontaton patacaso marë' chi'yarin.

17-18 Papon pochin, Siniorsoro' yonquiraarín.
 “Apraan quëran a'na tahuëri panca nacion pipiarín. Naporahuaton ina nacionso', chiníquën nanantarin. Napoaton ma'sona yaninahuëso', sha'huita'huaso ya'huërin. Nani sha'huitërahuë ya'ipi naciono'sa isoro'paquë ya'huërsinopita, ina quëran catahua'huaso marë'.

19 Nani ina huayonahuë hui'ninpita, shinpita, inapita noya pënënacaso marë'. A'chintërahuësopita natëtona', noya nicacaso marë' pënënarín. Inapohuachin, sha'huitërahuëso chachín quëtarahuë huachi,” ténin yonquiaton.

20 Napoaton, Siniorsoro itapon:

—Sotomaquë, Comoraquë, inaquëpita ya'huëpisopita, panca oshahuanpi. Inapaton pa'pi co noyahuë' nahuinpi.

21 Napoaton inatohua pa'sarahuë. ¿Sha'huitërinacoso chachín ta'ma nisapi? ta'to, nitota'huaso marë' pa'sarahuë.

22 Cato ya'piso quëchitahuatona', Sotoma ninanoquë pa'pi. Apraanso nipirínhuë', Siniorsorë' ninontacaso marë' quëparitërin.

23 Napoaton ya'carirahuaton, natanin:

—Tëhuëpisopitaso' no'tëquën chachín ata'huantamaso ya'huërin. Co tëhuëpisopitasohuë' nipirínhuë', co inapotamaso ya'huërinhuë'.

24 Tapon a'natërápo shonca ya'pi', co tëhuëpisopitasohuë' ninanoquë ya'huëpi. Ina nápo ya'huëpiso yonquiaton: ¿Co ninano nicha'ësarínhuë'?

25 ¡Ama Siniorsoro napoquësohuë'! ¡Tëhuëpisopita, co tëhuëpisopitahuë' co napopináchin oshahuanpiso pochín ana'intamaso ya'huërinhuë'! ¡Ama

napoquësohuë'! ¡Quëmaso', noya noya coisë ya'ipi isoro'pa' marë' ninan ni'ton, no'tëquënáchin ana'intamaso ya'huërin! itërin.

²⁶ Napotohuachina, Siniorori itapon:

—A'natërápo shonca co tëhuëpisopitahuë', Sotoma ninanoquë ya'huëhuachin, inapita nosoroato ya'ipi ina ninanoquë ya'huëpisopita nicha'ësarahüë, itërin.

²⁷ Apraaniso nipirinhüë', naquëranchin nontaantarin:

—Quëmaso Yosënquën, caso topinan piyapico niporahuë', naquëranchin nontaanta'inquën. Ama ina marë' no'huicosohüë'.

²⁸ Catapini shonca a'natërápóra' co tëhuëpisopitahuë' nanihuachina', a'natërápo pahuaninso' marëáchin, ¿ya'ipi Sotomaquë ya'huëpisopita, ata'huantapon ti? itërin.

—Catapini shonca a'natërápo tëranta co tëhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë', itërin.

²⁹ —Tapona catapini shoncara', co tëhuëpisopitahuë' ya'huëpi, taantarin Apraan.

—Ina napoya tëranta ya'huëhuachinaso', co ata'huantarahuë', tënin Yosë.

³⁰ Apraaniso nipirinhüë', naquëranchin Yosë nontaantarin:

—Inachin inachin nontápiranquënhüë', ama ina marë' no'huicosohüë' topirahuë. Tapona cara shoncara' ya'huëpi, itërin.

—Cara shoncaya tëranta ya'huëhuachina', co ata'huantarahuë', itërin.

³¹ —Tëhuëenchachin caso Sinioro co natantonhuë pochin nontáranquën. Cato shoncara', co

tèhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina': ¿Onpoaranta'? itaantarín.

—Cato shoncanta co tèhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë', itërin Yosëri.

³² Apraani naquëranchin nontaantarín:

—Iporaíchin Sinioro nontaantarinquën. Ina quëran co huachi apiponquënhuë ni'ton, ama no'huicosohuë'. Shoncaíchin co tèhuëpisopitahuë' quënanpatan: ¿Onpoaranta'? itërin. Napotihuachina, Siniorori itaantarín:

—Shoncaya tëranta co tèhuëpisopitahuë' ya'huëhuachina', co ninano ata'huantarahuë'.

³³ Apraan nontërinso toquitahuaton, Sinioroso pa'nin huachi. Apraaonta', në'mëtë pëinënquë'pa' panantarín.

19

*Sotomaro'sa', Comoraro'sa', inapita
ata'huantërinso'*

¹ Nani yatashirahuaso', cato anquëniro'saso Sotoma ninanoquë camapi. Ninano ya'coanaquë chachin Noto huënsaso', camapi. (Inaquë ya'huëhuano'sa niyontonpi ma'sha yonquiatona anoyatacaiso marë'.) Cato ya'pi canquipiso quënanahuaton, paaparin nontapon. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorin.

² Monshorin quëran itapon:

—Caso siniororo'sa piyapinëma pochinco. Huëco pëinëhuëquë onpopionta huë'ëcamaso nohuantoco'. Inaquë nanitërama nipa'morantëcamaso'. Tashiraya yapa'patama

paantaco', itërin. Napotopirinhue', inapitaso co nohuantopihue'.

—Naporinchi paya. Napopiranhue' co nohuantëraihue'. Caniquë tëranta noya hue'ëpoi, itopi.

³ Napotopirinhue', Notori naquëranchin naquëranchin sha'huitohuachina, napoin quëran pëinënuë pa'pi huachi. Canconpachinara, noya coshoro nitërin. Pan co ahuëpocatopinanhue' anpitaton, inapitarë' acotihuachina, ni'toro'sa coshatopi huachi.

⁴ Napoaponahuë', co'huara chinochátërasoihue' ya'ipi ya'huëhuano'sari Noto pëinën tancapitopi. Hui'napiro'sa quëran, mashoro'saquë huarë' yamoipi.

⁵ Noto no'huitona', chiníquën nontiiipi:

—¡Quëmapi'sa pëinënuë canquipiso! ¿Intopata ya'huapi? ¡Ocoiquë tëcari'i! itopi.

⁶⁻⁷ Naporo' Notoso' pëinën noyá oncotahuaton, inapita nontapon pipirin.

—Ama iyaro'sa napocosohue', pa'pi co noyahuë' yonquirama'.

⁸ Cato hui'nahuëpita nano'sa co quëmapiri së'huayátërarinsohue', ya'huëtërinco. Inapita nipachin ocoichinquëma', nohuantëramaso' nitoco'. Isopita quëmapi'saso nipirinhue', ama napotocosohue'. Cari përarahuë pëinëhuëquë ya'conquipi ni'ton, napotaranquëma', itërin.

⁹ Inapitariso nipirinhue', itapona':

—¡Po'shaquë quëmaso! Nisha piyapinquën niponahuë', ¿yacamairancoi ti? ¡Iporaso huachi inapita quëran na'con na'con, quëma

nitarainquën! itopi. Napotatona', Noto ahuërapì.
Pëinën ya'coananta', yapaparapitopi huachi.

¹⁰ Napoaponahuë', ni'toro'sari Noto mapi.
Masahuatona', acoana po'mopi. Napotatona',
ya'coana oncotaantapi.

¹¹ Naporo chachin piyapiro'sa aipiran
nisapisopita, a'naroáchin asomarayapi huachi.
Hui'napiro'sa quëran, mashoro'saquë huarë'
ya'ipi somarayapi. Ina nipirinahuë tëranta', amiai
huarë' ya'coana yonípi.

¹² Naporo' ni'toro'sari, Noto itapona':

—¿Ya'huëtërinquën aquëtë huarë' quëmopiro'sa
isëquë? Hui'nanpita quëmapi'sa', sanapi'sa',
mi'sëro'sa nicacaiso nipisopita ya'ipi inapita, iso
ninano quëran ocoiquë'. Ocoiaton áquë quëpaquë'.

¹³ Iso ro'të ata'huantarai ni'ton, quëpaquë'.
Iso ninanoquë pa'pi co noyahuë' nipiso', na'a
piyapi'sari Sinioroquë sha'huirapipi. Napoaton,
ata'huanta'huaiso marë' a'parincoi, itopi.

¹⁴ Napotohuachinara, Notoso mi'sënpita nica-
caiso nipisopita sha'huitacaso marë' pa'nin:

—¡Manóton huëco pa'ahua! Iso ninano quëran
pipia'ahua'. ¡Siniorori iso ninano ata'huantarain
ni'ton, huëco pa'ahua! itërin. Itopirinhüë', co
natëpihuë'.

¹⁵ Nani tahuëri ya'cari nipachina, anquëniro'sari
Noto itapona':

—¡Pashi tëquë! Sa'an, cato hui'nanpita, inapita
masahuaton, iso ninano quëran ocoiquë huachi.
Ninano ata'huantëraiquë, chimintama'.

¹⁶ Napotopirinahuë', Notoso' co manorinhüë'
ni'ton, Yösëri nosoroaton, yanicha'ërin. Napoaton
anquëniro'sari, sa'inë chachin maimirarin.

Hui'ninpitanta maimirarahuatona', ninano quëran cha'ëcaiso marë' ocoipi.

¹⁷ Ninano quëran nani pipihuachinara, a'na anquëniri itapon:

—¡Cha'ëcamaso marë' manóton ta'aco'! Ama pinëma parti tahuërëcosohuë'. Pa'mia paco'. Ama ma'sha marë' tëranta iso motopianaquë chincosohuë'. Cha'ëcaso nohuantohuatama', motopiro'sa parti ta'aco', itërin.

¹⁸⁻¹⁹ Notoriso nipirihuë', itapon:

—¡Co Siniororo'sa topirahuë'! Tëhuënchachin canpitaso', na'con catahuaramaco huachi. Noy-anquëma ni'ton, nicha'ëramaco. Napoaponahuë', motopiro'sa parti ta'aca'huaso', co nanitarahuë'. Huancopi ni'soi', ayaro' icantatoncoi tiquihuachincoi.

²⁰ Ni'co', pasëyáquë a'na ninanoa'huaya ya'huërin. Inaquë tëhuënchinso' noya paca'huaiso' topirahuë. Nohuantoco inaquë pa'i cha'ëca'huaiso marë'. ¿Co'ta inaso', co panca ninanoyahuë'? itërin.

²¹ Napotohuachina a'na anquëniri itapon:

—Nani natananquën nontërancoso'. Nohuantëranso chachin nisarahuë. Co ina ninanoso', ata'huantapohuë'.

²² Napoaponahuë', ¡manóton inatohua paco'! Inatohua canama huarë' Sotoma ninano ata'huantarai huachi. Napoaton ina ninanoso', Soaro* itopi.

²³ Nani tahuërihuachina Notoso', Soaro ninanoquë camarin.

* **19:22 Soaroso'**: Pi'pira'huaya tapon naporin.

24 Naporo' Siniorori, pën o'nan pochin a'paimarin. Sha'pi mo'shirë chachin, a'paimarin. Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa aipi a'paimarin.

25 Inapotaton, ata'huantërin. Ya'ipi inaquë ya'huëpisopitarë chachin ata'huantërin. Ina motopianaquë papotërinso pitanta', ya'ipi tiquirin.

26 Noto sa'inso nipirihuë', co Soaroquë camarinhuë'. Oshaquëran so'in imaquíáponahuë', pinën parti tahuërëhuachina, inaquë chachin yamora moto' taranaton, chiminin.

27 Tashiramiachin Apraanso', i'huara Sinioro nontërintaquëchin pa'nin.

28 Ina quëran, Sotoma, Comora, inapita ninanoro'sa nocorin. Ya'ipi ina motopiananta nocomapirihuë', ina ro'të quëran pa'pi huëhuëpiro conai pipirarin ni'nin. Panca orno quëran tomontërinso pochin, pipirarin.

29 Ina pochin, ina motopianaquë ninanoro'sa Yosëri ata'huantërin. Noto yacapatërinso parti noyá ata'huantërin. Notoso nipirihuë', co ata'huantërinhuë'. Apraan yonquiaton, cha'ëcaso marë' ina quëran ocoirin.

Moaporo'sa', amono'sa', inapita ya'huërinso'

30 Inapita ninanoro'sa ta'huantopi piquëran, Notoso' të'huatërin. Të'huataton, Soaroquë ya'huëcaso co nohuantërinhuë'. Napoaton cato hui'ninpitare chachin motopiro'sa parti, ya'huëcaiso marë' pa'pi. Inaquë a'na motopi naninquë, cara chachin ya'huëpi.

31 A'na tahuëri paya paya nininsoari, caia'huain, itapon:

—Ni'quë caira. Ya'ipi parti sanapi'sa ya'huërinso', so'yatona hua'huanpi. Canposo nipirinhüë', isoporingüë quëmapi pahuanin quëran, co inapochináchinhuë' ninë'. Tataíchin mini nipirinhüë', nani inanta mashotarín.

³² Napoaton, huëquë pa'a o'shítatë tēpaita'a. Inapotatë', hua'huanpo ya'huëtiinposo marë' huë'ëpa'a, itërin.

³³ Naporo tashi chachin pa'pina huino o'shitomiatopi. Nani ano'pihuachinara, paninanso' pa'pin quëhuënaparin. No'pirahuë ni'ton, co nataninhüë' hui'nini quëhuënaparinso'. Co pa'ninso tēranta nataninhüë'.

³⁴ Tahuëriantarinquë paninanso', caya'huain itaantapon:

—Ni'quë caira, achin tashi caso tata quëhuënaparahüë. Quëma ya'huërë' quëhuënapacaso marë' ipora tashinta ano'píanta'a. Inapoaatë catonpo chachin tatanpo quëran tēranta hua'huasha ya'huëchinpo', itërin.

³⁵ Ninapotatona', naporo tashi naquëranchin pa'pina huino o'shítantaapi. Nani ano'pihuachinara, hua'hua nininso ya'huërë', pa'pin quëhuënaparin. No'pirahuë ni'ton, Notoso' co nataninhüë' hui'nini quëhuënaparinso'. Co pa'ninso tēranta', nataninhüë'.

³⁶ Inapoaatona', cato chachin cayopi. Pa'pina quëran napopi.

³⁷ Paninanso' huaihuachina, quëmapia'huaya huairin. Inaso', a'shini Moapo[†] itërin. Iso quirica

[†] **19:37 Moaposo'**: Pa'pin quëran ya'huërinso', tapon naporin.

ninshitasoco huarë', ina ipora moaporo'sa ya'huërinso shimashonëna ninin.

³⁸ Hua'hua nininsonta huaihuachina, quëmapia'huaya chachin ya'huëtërin anta'. Inanta a'shini Pin-ami‡ itërin. Iso quirica ninshitasoco huarë', ina ipora amono'sa ya'huërinso shimashonëna ninin.

20

Apraan Apimiricorë naporinso'

¹ Apraanso', piyapinënpitarë chachin ya'huëapi quëran pipipi. Pipirahuatona', Niquipi parti paan-tapi. Quiraro ninanoquë canconahuatona', inaquë ya'huëcaiso marë' quëparitopi. Ina ninanoso', Catisë ninano quëran Shor parti ira pa'ninso' huáncana quëparitërin.

² Apraanso inaquë ya'huapon pochin, Sara sa'in nipirinhüë': "Oshihüë," toconin. Napoaton Quiraro copirno Apimirico itopisori yamanin. Camaitohuachina, macacaso marë' Sara quëpatopi.

³ Napoaponahuë', naporu tashi chachin Yosëri huë'ënquë pënënin: "Quëmaso chiminaran. Sanapi mananso so'yahuan ni'ton, chiminamaso ya'huërin," itërin.

⁴ Apimiricoso', co Sara ichihuë'ëshätërarinhüë'. Napoaton Siniro itapon: "Siniro co manta onporahuë ni'ton, co tēpaancoso ya'huërinhuë'.

⁵ Co'ta Apraan chachin naporin: 'Oshihüë,' tēnin. Saranta': 'Yo'yohüë,' tēnin. Cato chachin napopi ni'ton, co nitotatohüë manahuë," itërin.

‡ **19:38 Pin-amiso'**: Piyapinëhuëpita hui'nin tapon naporin.

6 Napotohuachina, Yosërinta huë'énquë chachin a'paniantarin: “Tëhuë'nchachin co nitotatonhuë' naporan. Napoaton ca nohuanto co ichihuë'ëranhuë'. Carinquën ya'copiranguën ama oshahuanaton tëhuëtancoso marëhuë'.

7 Iporaso nipirinhüë', so'in chachin quëtaantaquë'. Inaso pënëntona'pi ni'ton, quëma marë' nontarinco. Ama chiminamaso marëhuë', nontarinco. Co'so' quëtaantahuatanhuë', sa'an, hui'nanpita, inapitarë'quën chachin, ta'huantaran,” itërin huë'énquë.

8 Tahuërianpitohuachina, Apimiricoso huënsëintarahuatón, piyapinënpita amatërin. Huë'pachinara, ya'ipi hua'narinso sha'huitërin. Natanahuatona', piyapinënpitaso pa'pi pa'yanpi.

9 Ina quëran Apraan amatahuaton, itapon:

—¡Ma'huantacha nitapirancoihuë paya! ¡Caso co maquë tëranta tëhuëtëranquënhuë'! Quëmaso nipirinhüë', napotatoncoi panca yaaoshahuanpirancoihuë'. Ca aoshahuanatonco, quëmopinëhuëpita, piyapinëhuëpita, inapita, na'inchitonhuë'. ¡Co naporëhuë'!

10-11 ¿Ma'ta yonquiaton, napotopirancohuë'? itërin. Napotohuachina, Apraani itapon:

—Isëquëso', co manta Yosë natëpihuë'. Sa'ahuë matiincoso marë' tëpaponaco caso', ta'to naporahuë.

12 Naporahuaton Saraso', oshihuë anta'. Ina tataquëranchin nipiraihuë', mamahuëi quëranso', nisha ninai. Napoaton cari manahuë.

13 Yosë chachin, tatahuë ya'huërin quëran pipi-caso' camaihuachincora, sa'ahuë sha'huitërahuë:

“Insëquë tëranta pa'nëhuaquë: ‘Inaso yo'yo masho,’ tëquë ta'a, itërahuë,” tënin Apraan.

¹⁴ Ina natanahuaton, Apimiricoso sa'in quëtaantarin. Naporahuaton, ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita quëtërin. Piyapinënpita camaicaso marënta': Quëmapi'sa', sanapi'sa', inapita quëtërin.

¹⁵ Ina quëtahuaton, itërin:

–Ni'quë iya, no'panëhuëso pancana, insëquëso costaranquë ya'huëquë', itërin.

¹⁶ Saranta', itapon:

–Ni'quë imoya, yo'yo masho huaranca coriqui prata quëran nininso' quëtërahuë. Ya'ipiya quëran co tëhuëransohuë' nitotacaiso marë' ina nápo quëtarahuë. Co insonta pinoinquënso ya'huërinhuë'.

¹⁷ Ina quëran Apraan, Yosë nontërin Apimirico marë'. Ina sa'in, cosonanënpita, inapita marënta', Yosë nontërin. Nontohuachina, Yosëri anoyatërin. Naquëranchin hua'huasha ya'huëtaantacaiso marë' anoyatërin.

¹⁸ Siniorori nani Apimirico ya'huërinquë, sanapi'sa ana'intopirinhüë'. Ama hua'huanacaiso marëhuë', Sara na'in quëran napotopirinhüë'. Napoaton Apraani Yosë nontërin inari anoyatacaso marë'. Napohuachina, Yosëri Apimirico sa'in, piyapinënpita sa'ina', inapita anoyatërin. Hua'huasha ya'huëtaantacaiso marë' anoyatërin.

21

Isaco nasitërinso'

1 Sha'huitërinso chachin, Siniorori Sara catahuarin.

2 Ina nohuanton napoin quëran cayorin huachi. Tahuëri nanihuachina, quëmapia'huaya huairin. Inaso', Apraan mashoya nicaquë huarë' hui'nahuaninso hua'huatërin. Yosëri sha'huitërinso tahuëri'sa chachin, hui'nin nasitërin.

3 Sa'inquë chachin hui'nahuaninso nasitohuachina, Isaco itërin.

4 Yosë camaitërinso chachin posa tahuëritohuachina, marca acotërin.

5 Apraan pasa pi'ipitaso', hui'nin Isaco itërinso', nasitarin.

6 Naporo' Sara yonquirin: “Yosë catahuarinco ni'ton, capa cancantato, tëhuarahuë. A'napitanta', hua'huanahuëso nitotohuachina', ya'ipiya quëran capa cancantatona tëhuapona'.

7 Co hua'huanapicohuë ni'to, co inso tëranta Apraan nontaton: “Tëhuëenchachin Saraquë hui'nahuanaran,' co ichitonhuë'. Inaso nipirinhüë', máshoya niponahuë', hui'nahuanin huachi,” tënin.

Acara, Ismairo, inapita Apraani a'parinso'

8 Isacoa'huaya oshaquëran so'sohuachina, a'shini a'potërin. A'potërinso tahuëri, capa cancantacaiso marë' Apraan panca pita ninin.

9 Capa cancantapirinahuë', Saraso' co noyahuë' cancantërin. Cosona hua'huini Isaco monaton ya'nipitarin ni'nin.

10 Napoaton Apraan sha'huitërin: “¡Cosonaso', hua'huinë chachin, a'paquë pa'in! Isacoso hua'huahuë chachin ni'ton, co nohuantërahuë'

quëma ma'shanënpita cosona hua'huionta quëtacaso'” itërin.

11 Ina natanaton, Apraan panca sëtërin. Hui'nin ni'ton, sëtëyarin.

12 Sëtöpirinhuë', Yosëri itërin: “Ama hui'napi marë' sëtëquësohuë'. Co cosonanën marë' tëranta sëtacaso ya'huërinhuë'. Ma'sona Sara nohuantërinso niquë'. Isaco quëran pipipisopita, noya noya catahuararahuë. Inapita mini yonquiato nani sha'huitëranquën nisapaso'.

13 Cosona hua'huionta catahuarahuë. Ca nohuanto, shinpita panca nacion ocoiaponá'. Hui'nan chachin anta ni'ton, catahuarahuë,” itërin.

14 Tahuëririnquë tashiramiachin Apraanso', Acara quëtacaso marë' cosharo manin. A'nara sha'huëtë morsaquë i'sha ta'panahuaton, quëtërin. Hui'nionta Ismaïro itërinso', a'paantërin quëpacaso marë'. Inahuaso pa'pachinara, Piirsipa inotëro parti chihuëatona', topinan pa'sápi.

15 I'sha sha'huëtë morsaquë ya'huërinso', ta'quipi. Ta'quihuachinara Acaraso', naraa'huaya tashinantërianaquë hua'huin acorahuaton, patërin.

16 Aquëmiachin pa'sahuaton, huënsëconin. Ama hua'huin chiminïso nicacaso marëhuë', inaquë huënsëconin. Huënsëhuachina, hui'napiso na'nërin huachi.

17 Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin. Napoaton Yosë anquëninëni, inápa quëran përasahuaton nontërin: “¿Ma'ta Acara onporan? ¿Ama pa'yanquësohuë! Yosëri, hui'napi na'nërinso' natanin.

18 Manóton pa'sahuaton, macontaquë'. Ama patëquësohuë'. Ca nohuanto, hua'huan quëran panca nacion pipipon," itërin.

19 Naporo' Yosë nohuanton, Acara a'na posoquë i'sha quënanin. Inaquë pa'sahuaton, sha'huëtë morsaquë manin. Ina masahuaton, hua'huin o'shintonin.

20-21 Yosëri, hui'napi catahuarin ni'ton, nóya a'shinin. Paran inotëro parti ya'huëpi. Míso pë'chinantërin. Oshaquëran a'shini Iquipito sanapi yoniton, acoantërin.

Apimirico Apraanë anoyatopiso'

22 Naporo tahuëri'sa pochin Apimirico pa'nin Apraan nontapon. Huicororë' pa'nin. Inaso', Apimirico sontaronënpita camairinso'. Inaquë Apimiricori Apraan itapon:

—Tëhuëchachin quëmaso' nani ma'sha nipatana, Yosë catahuarinquënso ni'nai.

23 Napoaton isëquë chachin Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco: Ama hui'nahuëpita, shihuëpita, ama ca tëranta', ma'sha onpotancoso marëhuë', sha'huitoco. Carinquënso nosoroatënuquën co ma'sha onpotëranquënhuë'. Inapochachin quëmanta noya ni'coi. A'napita ya'huëhuano'santa', noya ni'camaso marë' Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco, itërin.

24 Napotohuachina Apraan tapon:

—Yoscoarë' co ma'sha onpotaranquëmahuë', itërin.

25 Napoaponahuë', Apraani itaantapon:

—Carinquëmaso', noya yonquirapiranquëma'. Quëma piyapinënpitaso nipirinhüë', a'nara poso ihuaraiso matërinacoi, itërin.

26 Ina natanahuaton, Apimiricori itapon:

—Co sha'huitërancohuë' ni'ton, ipora huarë' namaso natanahuë. Inpitaso inapotomarinquën. Co caso nitotërahuë', itërin.

27 Napotohuachina, naporo tahuëri cato chachin, noya ninitona ya'huëcaiso marë' anoyatopi. Yoscoarë' ta'tona', anoyatopi. Ina quëran anoyatopiso yonquicaiso marë' Apraani ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapita manin. Masahuaton Apimirico quëtërin.

28 Naporahuaton canchisë ohuica nanoyan nipisopita huëntonën quëran nisha acoarin.

29-30 Nisha acoaso', Apimiricori itapon:

—¿Ma'marëta canchisë ohuicaro'sa nisha acoaran? itërin.

—Isopita canchisë ohuica, quëtaranquën: “Tëhuënchachin Apraani ina poso ninin,” ta'camaso marë' quëtaranquën, itërin.

31 Napoaton ina ro'tëso', Piirsipa itopi. Inaquë cato chachin Yoscoarë' ta'tona', anoyatopi ni'ton, ina pochin nohuitopi.

32 Nani anoyatohuachina Apimiricoso', Huicororë chachin huiristino'sa no'panën parti paantapi.

33 Nani pa'pachinara, Apraanso inaranchin Sinioro chinotërin. Inaso': “Yosë ya'huëmiatërinso'” itopi anta'. Inaquë chinotaton, a'nara tamarisco nara sha'nin. Nani sha'huirahuë chachin ina no'paso', Piirsipa itopi.

34 Hua'qui Apraan huiristino'sa no'panënaquë, yacapatërin.

22

Yosëri Apraan tënirinsò'

¹ Ina piquëran Yosëri: “¿Tëhuënchachin ta'ma Apraan natërinco to?” ta'ton, tënicaso marë' përarin:

—Apraan, itërin.

—Ma'ta Siniro ya'huëarahuë, tënin Apraan.

² Naporo' Yosëri itapon:

—Hui'nan Isaco itëranso', a'naíchin ni'ton, nosoromiatëran. Ina nipirinhüë', masahuaton Moria parti quëpaquë'. Inaquë canconpatan, a'na motopi a'notaranquën. Inaquë chinotancoso marë' ina tëparahuaton, ya'ipi ahuiquitëquë', itërin.

³ Tahuëririnquë Apraanso', tashiramiachin huënsëintarahuaton, tapatarin huachi. Ihuë Yosë chinotaton ahuiquitacaso marë' pë'shitërinso', moranënguë a'mitërin. Ina quëran hui'nin, cato piyapinënpita, inapita quëparin. Yosëri sha'huitërinquë pa'nin huachi.

⁴ Cara tahuëri quëran Apraanso', Yosëri sha'huitërinso' no'pa' notërin.

⁵ Naporo' piyapinënpita itapon:

—Isëquë ninatacoi. Moranta isëquë patarahuë. Quiyaso' amasha aquëcha pa'sahuatoí, Yosë chinotarai. Nani chinotohuatoí o'mantarai, itërin.

⁶ Ihuë Yosë chinotaton ahuiquitacaso', Isaco apitëntërin. Inaoranta cosoroa'hua, pë'to ra'pi, inapita manin. Ina quëran pa'pi huachi.

⁷ Papon pochin Isacori, Apraan itapon:

—¡Tata! itërin.

—¿Ma'ta conpaa'hua'? itërin pa'pini.

—Ni'quë tata, nani ihuë ya'huërin. Pë'to ra'pinta ya'huërin. Carniroa'hua ya'ipi ahuiquitacaso marëso': ¿Intoparanta manë'? itërin Isacori.

⁸ —Yosë nohuanton conpa ya'huapon, itërin pa'pini. Ina quëran, paantapi.

⁹ Yosëri sha'huitërinquë canconpachinara, Apraanso a'nara artaro ninin. Tënrahuaton, ina aipi ihuë acorin. Ina quëran hui'nin tonporahuaton, ihuë aipi acorin.

¹⁰ Inaquë acorahuaton tëpacaso marë' cosoroa'hua manantërin.

¹¹ Naporo chachin Siniro anquëninëni, inápa quëran përarin:

—¡Apraan! ¡Apraan! itërin.

—Ma'ta Siniro ya'huërahuë, itërin Apraani.

¹² Siniro anquëninënisó', itapon:

—Ama hui'nán tëpaquësohuë'. Tëniponquën napotopiranquënhuë', iporaso' nani nitotërahuë. Ya'ipi cancanën quëran huarë' imaranco tënahuë. Hui'nán a'naíchín nipurinhuë', co apiratërancohuë ni'ton, nitotërahuë, itërin.

¹³ Naporo' Apraan tahuërerahuaton ni'pirinhuë', a'nara carniro quënanin. Yosë nohuanton pomonën quëran, nara'huaya së'paquëinquë a'tënin. Ina masahuaton hui'nin ya'huërenamën tëparin. Inapotaton, Yosë chinotacaso marë' ya'ipi ahuiquitërin.

¹⁴ Ina quëran Apraani ina ro'të aninahuanin. “Pahuantërinpoaso' Siniro quëtërinpoaquë,” itërin. Napoaton, iporahuanta ina pochín nohuitapi. “Motopiquëso', pahuantërinpoasopita Siniro quëtërinpoa',” topi nonatona'.

15-16 Sinioro anquëninëni, naquëranchin inápa quëran Apraan përaton itapon:

—Sinioro naporin: “Ya'ipi cancanën quëran huarë' natëtonco, a'naíchin hui'nán nipurinhuë' co apiratërancohuë'. Inaporanso marë' noya ni'nánquën. Caso Yosëco ni'to, no'tëquën sha'huitaranquën.

17 Noya nicatënguën catahuamiataranguën. Ca nohuanto shiparinpita, tayoraro'sa nápo na'apona'. Marë yonsanquë inotëra'huaya nápo, na'amiatapona'. Naporahuaton, inapitaso inimiconëna minsëra'piaona'.

18 Quëma natëranco ni'ton, ya'ipi isoro'paquë naciono'sa ya'huërinsopita, shiparinpita quëran catahuararahué,” itërin.

19 Nani Yosë chinotahuatona', Apraanso hui'ninë chachin piyapinënpita quëparitopiquë, pa'mantapi. Ina quëran ya'ipi chachin, Piirsipaquë panantapi. Inaquë Apraan hua'qui ya'huërin.

Nacoro hui'ninpita nipiso'

20 Hua'quimiachin ya'huapona pochin, Apraanso natantërin. “Miricanta', Nacoro sa'in nininso', Sara pochachin hua'huanin anta',” itopi.

21 Paninanso', Os itopi. Ina quëran niantarinso', Pos itopi. Ina quëran a'nanta niantarinso', Quimoino itopi. (Quimoionta hui'nahuanpachina, Aramo itopi.)

22 Quimoino quëran nasitaantapi: Quisito, Aso, Piritasi, Itarapi, Pitoiro, inapita.

23 Ina Pitoiro mini, Nipica pa'pin. Nacoroso', Apraan iya'huain. Ya'ipiya quëran Miricaso', posa

hua'huinpita ya'huëtërin. Ina nápo Nacoroso', sa'inquë chachin hui'nahuanin.

²⁴ Naporahuaton a'na sa'inquënta hui'nahuanin. Ina sa'inso', Nioma itopi. Inaquë hui'nahuaninsopitaso': Tipa, Caamo, Taas, Maaca, inapita.

23

Sara chimininsó'

¹ Saraso', pasa cato shonca canchisë pi'i icanin.

² Ina quëran Quiria-arpa ninanoquë chiminin. Ina ninanoso', Ipron itopi anta'. Inaso Canaan parti ya'huërin. Sa'in chimininsó marë' Apraansó', sëtaton, na'nërárin, ayanárin, naporin.

³ Ina quëran, sa'inco' nonën patahuaton, ya'huëhuano'sa nontapon pa'nin. Ya'huëhuano'saso', itiro'sa itopi. Hua'ano'sa nipisopita niyontoyantopiquë, quënanconin. Inaquë nontahuaton itapon:

⁴ —Caso co ya'huëhuancohuë' niporahuë', yacaparanguëma'. Sa'ahuë chiminin ni'ton, chiminpatamara nipo'moramaso' no'pa' pa'antoco canta topirahuë, itërin.

⁵ Napotohuachina, Iti hua'ano'sari itapona':

⁶ —Natanquë siniro sha'huichinquën. Yosë huayoninquën ni'ton, quëmaso' chiníquën nanantëran. Nipo'moraiso' no'pa' insosona noya noya ni'nanquë, sa'anco' po'moquë'. Co incoi tëranta apiratarainquënhuë', itopi.

⁷⁻⁸ Napotohuachinara, Apraansó huanirahuaton, itiro'sa nontaantacaso marë' mónsho tënin:

—Tëhuëchachin isoporinquë sa'ahuëco' po'moca'huaso nohuantohuatama', catahuaco.

Canpitari ya'huërënamëhuë Sohuaro hui'nin Ipron itopiso', nontoco topirahuë.

⁹ Maquipiraquë nanin ya'huërinso', pa'anchinco. Inaso no'panën intonquë ya'huërinso'. Onposona pa'tërinso' no'tëquën pahuërëtarahuë. Inapohuato, chiminpatoi nipo'moca'huaiso marë' isoporinquë ya'huëtarinco huachi.

¹⁰ Ipronta Iti piyapi. Inanta inaquë chachin nisarin ni'ton, a'napita hua'ano'sa natantonëinquë inaora chachin Apraan sha'huitërin. Chiníquën nonin ninano ya'coanataquëchin, na'huëpisopitanta', natanacaiso marë':

¹¹ —Ama siniro napoquësöhuë'. Topinan naninso quëtaranquën. Inainpichin no'pa' ya'huërinsona', quëchinquën. A'napitanta natantonëinquë sha'huitaranquën. Napoaton sa'anco' po'moquë huachi, itërin.

¹² Napotopirinhüë', Apraanso ya'huëhuano'sa in-achintopiso nitotaton, anoyatarin. Naquëranchin ya'huëhuano'sa ni'tonëinquë mónsho taantarin.

¹³ A'napitanta natantonëinquë, Ipron itaantapon:

—Natanquë api nontaanta'inquën topirahuë. Onpopionta no'pa marë' pahuërë' maquë'. Naporo huarë' sa'ahuëco' po'moarahüë, itërin.

¹⁴⁻¹⁵ —Noya siniro pa'. Ina no'paso', catapini pasa coriqui prata quëran nininso' pa'tërin. Canpoaso ma'huaënpoa ni'tëhua', co inaíchin marë' aquëtë huarë' nonsápaso ya'huërinhuë'. Napoaton, po'mochanquë sa'anco huachi, itërin.

16 Napohuachina, Apraanso ina nápo marë' anoyatërin. Ina quëran Iti hua'ano'sa ni'tonënguë, no'tëquën pahuërëtërin.

17-18 Inapoaton Apraani, Ipron no'panën Maquipiraquë ya'huërinso', pa'anin. Ina no'paso', insina nararo Mimiriri hua'anëntërin quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. No'pa', nanin, nararo'sa inainpichin ya'huërinso', inapita Apraani hua'anëntërin huachi. Iti hua'ano'sari ya'ipiya quëran nitotopi. Ninano ya'coanataquëchin na'huëpisopitanta', nitotopi.

19 Nani anoyatahuaton Apraanso', Maquipira naninquë sa'inco' po'morin huachi. No'pa' pa'aninquë napotërin. Ina no'paso' sha'huirahuëso chachin, Mimiriri hua'anëntërinso no'pa quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. Ina ro'tëso', Ipron itopi anta'. Canaan parti ya'huërin.

20 Ina pochin Apraan, no'pa', nanin, inapita pa'anaton, hua'anëntërin. Itiro'sari, pa'antërin nipa'pitacaiso marë'.

24

Isaco marë' sanapi yonípišo'

1 Apraan nani noyá mashotërin huachi. Nani ma'sha nininquë Siniorori catahuamiatërin.

2-3 A'na tahuëri, piyapinën masho masho nininso', përarin. Inari ya'ipi ma'shanënpita a'pairin. Huë'pachina itapon:

—Natëancoso nitota'huaso marë', tonaroana së'huatoco. Së'huatatonco: “Sinioroso Yosë ni'ton, inápaquë hua'anëntaton, isoro'panta hua'anëntërin. Ina ni'sárinco ni'ton, no'tëquën

natëaranquën. Co isoporinguë Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huërinhuë'," itoco.

⁴ Quëma chachin hua'huatërahuëso no'paquë paquë'. Inaquë pa'sahuaton, quëmopinëhuëpita quëran sanapi yonítëquë', itërin.

⁵ Napotohuachina, piyapinëniso itapon:

—Napopiranhüë', sanapi yonirahuëso co yaimaquintahuachincohuë': ¿Onpochita? ¿Hua'huatëranso parti hui'nan quëpamanta'i ti? itërin.

⁶ Napotohuachina, Apraani itapon:

—¡Ama napoquësohuë'! ¡Co inaquë quëpamantacaso ya'huërinhuë'!

⁷ Sinioroso' Yosë ni'ton, inápaquë hua'anëntërin. Nani ina sha'huitërinco iso no'pa' shihuëpitari hua'nëntacaso'. Iráca tatahuë ya'huërin no'pa quëran ocoirincó. Quëmopinëhuëpita ya'huërin parti quëran ocoirincó huachi. Ocoirahuatonco isëquë quëninco. Inari chachin anquëninën a'pararin catahuainquënso marë'. Ina nohuanton, sanapi nohuantarin isëquë huëcacaso'.

⁸ Sanapi isëquë huëcacaso co nohuantohuachinhuë', naporo huarë' Yoscoarë' tënanso co na'intarinquënhuë'. Nipirinhüë' ama onporonta inatohua hui'nahuë quëpaquësohuë', itërin.

⁹ Napotohuachina, piyapinëni Apraan tonaroananën së'huatërin. Së'huatahuaton: "Yoscoarë', sha'huitërancoso chachin, nisarahuë," itërin.

¹⁰ Itahuaton, tapatarin huachi. Hua'anën ma'shanënpita, pa'ton pa'ton nininsopita, huayonahuaton, nicanatacaso marë' tapararin. Shonca camiyoquë apë'pëtahuatona', Nacoro

ninano itopiquë, pa'pi huachi. Inaso ninano', Misopotamia parti ya'huërin.

11 Pa'sápatona', canconpi huachi. Ninano aipiran, yatashirahuaso canconpi. Naporo oraquë nano'sa i'sha macapona posoquë huë'sapi. Apraan piyapinënso' camiyoro'sa a'na poso pirayan achinotarin.

12 Naporahuaton inaquë chachin Yosë nontërin: “Ni'quë Siniro, quëmaso Yosënquën. Hua'anëhuë Apraan, natërinquën. Hua'anëhuë nosoroaton catahuaco.

13 Nano'sa i'sha macapona huëcasoi', iso poso pirayan ninatapo.

14 Insoso nanon: ‘Yonshanën chinohuaraquë', canta pi'piyan i'sha o'opainquën,' itohuato: ‘O'oquë api, camiyonënpitanta machi o'oina', ichinco. Ina quëran piyapinën Isaco marè sanapi huayonanso', nohuitarahuë. Ina pochin nitohuachinco: Tëhuëchachin hua'anëhuë Yosëri nosoroaton catahuarin, tosarahuë,” itërin.

15 Orarinso' co tiquiyátërasohuë', a'nara nanon yonsha pitënahuatón, huë'sarin ni'nin. Inaso nanon, Pitoiro hui'nin. Nipica itopi. (Pitoiroso', sha'huirahuëso chachin Nacoro hui'nin. Miricaquë hui'nahuaninso'. Nacoronta Apraan iya'huain.)

16 Nipicaso', noyápiroyanchin. Naporahuaton nanon, co quëmapiri së'huayátërarinhuë'. Canquirahuaton posoquë nohuaramarin. Yonshanën amëntaitërinso pitënahuatón, panantapirinhuë',

17 Apraan piyapinëni ta'arahuatón, icantonin. Icantahuaton, itapon:

—Canta apia'hua, yonshanën quëran pi'pian i'sha o'opainquën topirahuë, itërin.

18 —O'oquë api, itërin Nipicari. Napotahuaton, yonshanën chinohuararin. Inapoaton o'shitacaso marë' së'quëtërin.

19 Nani o'opachina, Nipicari itapon:

—I'sha maantarahuato, camiyonënpitanta o'opiquë ta'panchi nohuantopiso' o'oina', itërin.

20 Itahuaton, a'naromarëáchin pë'tahuarosa o'opiquë, ta'panarin. Ya'ipi camiyoro'sa', o'ocai huarë' inaporin.

21 Inapoaso', Apraan piyapinënso' co manta taponahuë', topinan ni'sárin: “Tëhuëenchachin Sinioro catahuarinco ni'ton, ¿co topinan iratomaracohuë ti?” tënin yonquiaton.

22 Camiyoro'sa nani o'opachinara, Apraan piyapinënso', oro quëran po'moitëra pochin nipiso' manin. Saota cramo pochin quë'ninso'. Ina masahuaton, Nipica nitëananënuë a'tëntërin. Naporahuaton cato a'sontanpa oro quëran nipiso', quëtërin. A'naya a'naya pasa na'con cramo quë'ninso', quëtërin.

23-25 Inapita quëtahuaton, natanin:

—¿Ma'ninta quëmaso' tata?

—Caso tatahuë Pitoiro. A'shinso', Mirica itopi. Tata pa'pinso' Nacoro itopi.

—¿Ya'huërin canpita pëinëmaquë chinota'huaiso to?

—Ya'huërin mini. Camiyoro'santa capacaiso ya'huërin, itërin Nipicari.

26-27 Ina natanaton, Apraan piyapinënso isonin. Isonin quëran Yosë chinotaton itapon: “¡Ma noyacha Sinioroso paya! Inaso Yosë,

hua'anēhuē Apraan natērinso'. Tēhuēnchachin hua'anēhuē nosoroaton, noya catahuaantarin. ¡Quēmopinēnpita pēinēnquē huarē' no'tēquēn quēninco!" tēnin.

²⁸ Nipicaso' ta'arē'nachin a'shin pēinēnquē pa'nin. Inaquē ya'ipi naporinso sha'huiontarin.

²⁹⁻³⁰ Nipicaso' a'na yo'in mashonēn ya'huētērin. Inaso', Napano itopi. Po'moitēra pochin nininso' oshin quētopiso' nica-parin. A'sontanparinsopitanta', nicaparin. Sha'huirinsonta natanahuaton, Apraan piyapinēn yonicaso marē' posoquē ta'amarin. Ina pirayan, camiyonēnpitarē chachin huaniárin quēnamarin.

³¹ Inaquē nontaton itapon:

—Huēquē api. Quēmaso' Siniro noya catahuarinquēn. ¡Co aipiran quēparitamaso ya'huērinhuē! Nani pēi taparahuē canpita marē'. Camiyoro'santa huē'ēcaiso', nani taparahuē, itērin.

³² Napotohuachina, pēiquē pantapi huachi. Inaquē Napanori pē'pētoro'sa chinohuararahuaton, camiyoro'sa a'carin. Apraan piyapinēn, ca'taninsopitarē chachin nipa'morantēcaiso marēnta', i'sha quēshirin.

³³ Cosharo acotohuachinara, Apraan piyapinēnso' tapon:

—Co'huara coshachátērapohuē', ma'marēsona huē'nahuēso'ton, sha'huita'huanquēmaso ya'huērin, tēnin.

—Ina'ton nipachin sha'huitocoi, itērin Napanori.

³⁴ —Caso Apraan piyapinēnco.

³⁵ Siniorori hua'anēhuē catahuamiatērin ni'ton, pa'pi notohuaro' ma'sha ya'huētērin:

Ohuacaro'sa', ohuicaro'sa', inapita notohuaro' pë'tahuarin. Naporahuaton oro, prata inapita ya'huëtërin. Piyapinënpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', inapita ya'huëtërin. Camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta na'a pë'tahuarin.

³⁶ Naporahuaton sa'in Sara itopisonta', a'naíchin hua'huanin. Paiya nicaponahuë', quëmapi hua'huanin. Inari iporaso', ya'ipi hua'anëhuë ma'shanënpita, hua'anëntapon huachi.

³⁷ Hua'anëhuë camairincoso', natëca'huaso marë' nani Yoscoarë' ta'to sha'huitërahuë. Naporo' napotërinco: “Co isoporinquë Canaan sanapi nininso', Isaco macacaso ya'huërinhuë'.

³⁸ Tatahuëi quëran quëmopi ninaisopita ya'huëpiso parti tëhuënchinso' paquë'. Inaquë pa'sahuaton, huëntonëhuë quëran chachin sanapi hui'nahuë marë' matomaquë'” itërinco.

³⁹ Napotohuachincora, cari itërahuë: “Quëmaso' hua'anëhuënquën nipiranhüë' nonchinquën: Pa'pato, co'so' sanapi yaimaquintahuachincohuë' ¿Ma'ta onpo'i?” itërahuë.

⁴⁰ Napotohuatora, sha'huitërinco: “Ni'quë', caso Sinioro iranën no'tëquën pa'tërahuë ni'ton, anquëninën a'pararin catahuainquënso marë'. Ina nohuanton, noya pa'sahuaton sanapi quënamaran. Tatahuëi quëran quëmopinëhuë hui'nin chachin, hui'nahuë marë' matomaran.

⁴¹ Quëmopinëhuë co hui'nin yaa'pantihuachinquënhüë', naporo huarëáchin Yoscoarë' ténanso', co na'intarinquënhüë'” itërinco.

⁴² Napoaton huë'sápatoí, ipora tahuëri posoquë canquirai. Inaquë Yosë nontato napotërahuë: “Sinioro quëmaso Yosëinquën.

Hua'anēhuē Apraan chinotērinquēn. Ni'quē Sinioro. Tēhuēnchachin quēma catahuararanco noya huē'nahuē nipachinso',

⁴³⁻⁴⁴ iso poso pirayan nontaranquēnso' natanco. Apira sha'huitohuatēnquēn inachachin niin tēnahuē. Inso nanonsona, i'sha macapon o'marinso', cari natanpato: 'Canta pi'piyan yonshanēn quēran i'sha o'opainquēn,' ichi. Napotohuato: 'O'oquē api. Camiyonēnpitanta machi o'oina',' ichinco. Ina quēran hua'anēhuē hui'nin marē' sanapi huayonanso', nohuitarahuē," itērahuē.

⁴⁵ Orarahuēso', co tiquiyátērasocohuē', Nipica o'marin ni'nahuē. I'sha macacaso marē' yonshanēn pitēnahuaton, posoquē o'marin. Paa-parahuato: "Canta api i'sha quētoco topirahuē," itērahuē.

⁴⁶ Napotohuatora, yonshanēn a'naroáchin chinohuararahuaton, itaponco: "O'oquē api, camiyonēnpitanta machi o'oina'," itahuatonco, o'shitērinco. Camiyoro'santa', o'shitērin.

⁴⁷ Ina quēran cari natanahuē: "¿Ma'ninta quēmaso' tata?" itērahuē.

"Caso tatahuē, Pitoiro. Inaso', Nacoro hui'nin. Miricaquēya hui'nahuaninso'," itērinco. Itohuachincora, a'nara po'moitēra pochin nininso' nitēananēnquē a'tētērahuē. Naporahuaton cato a'sontanpacaso quētērahuē.

⁴⁸ Ina quēran isonahuato, Sinioro chinotērahuē: "¿Ma noyanquēncha quēmaso' Sinioro paya! Quēmaso Yosēnquēn, hua'anēhuē Apraan natērinquēn. Noya quēnanco ni'ton, no'tēquēn canquirahuē. Hua'anēhuē hui'nin acoantacaso

marë' quëmopinën hui'nin chachin quëpatarahuë," itërahuë, Siniro chinotato.

49 Iporaso huachi, sha'huitoco nitochi. ¿Tëhuëenchachin hua'anëhuë nosoroapoma ti? Co'so' nohuantohuatamahuë', sha'huitoco inanta nitochi. Nani nitotohuato ma'sona nica'huaso' yonquiarahuë huachi, itërin.

50 Napotohuachina, Napano, Pitoiro, inapitari itopi:

—Ya'ipi naporansopita Siniro nohuanton naporin tënai. Napoaton, so'yachin nipachin.

51 Ma'tana Nipica ya'huëarin. Siniorori ina pochin nohuantërin ni'quëhuarë', quëpaquë'. Hua'anën hui'nin so'yachin, itopi.

52 Napopiso natanahuaton, Apraan piyapinënso isonin. Isonahuaton, no'paquë huarë' monshomarin: "Yosparinquën Siniro," itërin.

53 Ina quëran notohuaro' ma'sha quëninso pita o'quirin. Oro quëran, prata quëran, ina quëranpita nipiso', Nipica nicanarin. A'mocasonta', pa'ton nininsopita quëtërin. A'shin, yo'in, inapitanta notohuaro' ma'sha pa'ton nininsopita quëtërin.

54 Naporo huarë' Apraan piyapinën, ca'taninsopitarë chachin, coshatopi, o'opi, napopi. Naporahuatona naporo tashi inaquë chinotopi huachi.

Tahuëririnquë capayatahuaton, Apraan piyapinënso Nipica pa'pin, yo'in inapita itapon:

—Ipora tahuëri hua'anëhuë ya'huërinquë ya-paantarahuë ta'a, tënin.

55 Napopirinhüë', Nipica yo'inso a'shinë chachin, itapona':

—Shonca tahuëri tëranta nanon quëparichin. Ina piquëran noya imasarinquën huachi topiraihuë', itopi.

⁵⁶ Itopirinahuë', Apraan piyapinënso napoantarin:

—Ama aquëtë huarë' ahua'quicosohuë'. Yosë nohuanton, noya huëcato, co topinan iratërahuë'. Napoaton hua'anëhuë ya'huërinquë pananta'huaso ya'huërin tēnahuë, itërin.

⁵⁷ Napohuachina, itaantapi:

—Pa'ahua nipachin nanon përahua'. ¿Ma'tama ichinpoa pa'? topi.

⁵⁸ Nipica përasahuatona', natanpi:

—¿Ipora tahuëri chachin nohuantëran iso quëmapa imacaso to? itopi.

—Nohuantërahuë mini, tēnin.

⁵⁹ Napohuachina, Nipica pacacaso nohuantopi huachi. Ina aso'sorinso sanapinta', a'pantopi. Naporahuaton a'napitanta piyapinēnpita, sanapi'sa nininso' a'pantopi. Apraan piyapinën, ca'taninsopita, inapitanta noya a'papi huachi.

⁶⁰ Nani yapa'pachina, yo'ini nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin:

“Oshira, Yosë catahuainquën.

Pa'pi nohuantërai, noya hua'huanaton, notohuaro' amiparinpita ya'huëtiinquënso'.

Naporahuaton amiparinpitanta',

Yosëri catahuain inimiconēnapita minsëra'piaina'”
itërin.

⁶¹ Nani nontohuachinara, Nipicaso piyapinēnpitarë chachin, camiyoro'saquë ya'mitëahuatona', Apraan piyapinën imapi.

Ina pochin Apraan piyapinën, Nipica matomarahuaton, huënantarin huachi.

⁶²⁻⁶³ Naporo' Isacoso', Niquipi parti ya'huëarin. “Nanpiton ni'sárinco'so' poso,” itopiquë Yosë yonquiapon pa'nin quëran, huënantárin. Nani yatashirapaso', a'nanaya ni'pirinhuë', ni'toro'sa camiyonënapitarë chachin canquirapi ni'nin.

⁶⁴ Nipicanta', Isaco ni'sahuaton, camiyonën quëran nohuararin.

⁶⁵ Nohuararahuaton Apraan piyapinën natanin:

—¿Inta pasoso' quëmapi canpoataquëchin huë'sarin? itërin.

—Ina mini Isaco. Hua'anëhuë Apraan hui'nin, itërin. Ina natanahuaton, Nipicaso niimomototërinso' në'mëtëquë, nipa'shinayatërin.

⁶⁶ Canconpachinara, piyapinëni ya'ipi naporinso Isaco sha'huitërin.

⁶⁷ Ina quëran Isacoso', a'shinco në'mëtë pëinënquë Nipica quëparin. Co hua'quiya quëranhuë' macaton, noya cancantërin. Pa'pi nosoromiatërin. A'shin marë' sëtápirinhuë', inapoaton noya cancantërin huachi.

25

Apraan Sitoraquë hui'nahuaninsopita

¹ Apraanso', a'na sa'in ya'huëtaantarín. Inaso', Sitora itopi.

² Inaquënta hui'nahuaantarín. Inaquë hui'ninpitaso': Simiran, Cocosan, Mitan, Matian, Isopa, Soa, inapita.

³ Cocosan hui'ninpitaso': Sipa, Titan, inapita. Titan quëran pipipisopitaso': Asororo'sa', nitosoro'sa', niomoro'sa inapita.

⁴ Matian hui'ninpitaso': Ipan, Ihui, Anoco, Apitan, Iritan inapita. Ya'ipi inapitaso', Sitora quëran pipipi.

⁵⁻⁶ Na'a hui'ninpita Apraan ya'huëtopirinhüë', Isacoráchin pochin ya'ipi ma'shanënpita, quëtërin. Sitoraquë, Acaraquë hui'nahuaninsopitaso', pi'piyan pi'piyan ma'sha nicanarin. Naporahuatón, nanpiso chachin niquë a'parin. Pi'i pipirinso parti ya'huëcaiso marë' a'parin. Co nohuantërinhuë' Isacorë' napopináchin ya'huëcaiso'.

Apraan chimininsó'

⁷ Apraanso ya'ipiya quëran, pasa canchisë shonca a'natëräpo pi'i icanin.

⁸ Nani noyá mashoya nipachina, mashori quëparin. Chiminpachina, shimashonënpita, quënancontarin huachi.

⁹ Hui'ninpita: Isaco, Ismairo, inapitari, pa'pitopi. Maquipira naninquë po'mopi. Maquipirasó', sha'huirahuëso chachin, insina nararo Mamiriri hua'anëntërin quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin. Soaro hui'nin Ipron itopisoari, ina no'paso' hua'anëntopirinhüë'. (Inapitaso' itiro'sa'.)

¹⁰ Ina no'pa chachin iráca Apraan nanpipon itiro'sa', pa'antërin. Inaquë inanta', sa'inco' Sara itopiso' pïrayan, po'mopi.

¹¹ Apraan chiminpachina, Yosëri Isaco, catahuamiatërin. Inaso Nipicarë chachin:

“Nanpiton ni'sárincoŝo' poŝo,” itopiso' pirayan, ya'huërapí.

Ismairo quëran pipipisopita

¹² Sha'huitëranquëmaso chachin, Apraan Acaraquëya hui'nahuanpachina, Ismairo itopi. Acaraso', iquipitoron. Sara piyapínë. Ismairo hui'ninpitaso', isopita:

¹³⁻¹⁵ Paninantërinso' Nipayo itërin. Ina piquëran niantapisopitaso': Sitaro, Atipiri, Mipisan, Misma, Toma, Masa, Atar, Tima, Quitoro, Nahui, Sitima inapita.

¹⁶ Ina nápo Ismairo hui'ninpita ya'huëpi. Shonca cato ya'ipiya quëran. A'naya a'naya no'panëna hua'anëntopiso', niapora'piapi. Ya'huëpisonta inapotopi. Naporahuaton, inapitaso inahuara inahuara huëntonënaquë, hua'an ya'conpi.

¹⁷ Ismairo pasa cara shonca canchisë pi'ipitaso' chiminin. Chiminpachina, pa'pitopi huachi.

¹⁸ Ismairo quëran pipipisopitaso', Apira parti, Shor parti, inapita partiro'sari ahuanapanirin. Inaquë, no'pa' macatona ya'huëpi. Iquipito notënanquë ya'huëpi. Ina partitaquëchin Iquipito quëran, Asiriaquë ira pa'ninso' na'huërin. Iinpitari, co nohuantopirinahuë', inaquë no'pa' macatona', ya'huëpi huachi.

Isaco hui'ninpita nasitërinso'

¹⁹ Iporaso Isaco naporinso sha'huichinquëma': Inaso', Apraan hui'nin.

²⁰ Catapini shonca pi'ipitaso', sa'arin. Pitoiro hui'nin Nipica itopiso', manin. Inaso yo'in, Napano itopi. Inapitaso' arano'sa itopi. Patan-aran parti ya'huëpi.

21 Nipicaso', co nanitërinhuë hua'huanacaso'. Ina marë' Isaco Siniro nontërin. Napohuachina, nontërinso' natanahuaton, catahuarin ni'ton, Nipica cayorin huachi.

22 Catopia'huaya cayoaton, yo'namënquë niahuërapi natanin. Napoaton yonquirin. "Hua'huahuëpita iporaquëranchin niahuërapi ni'quëhuarë': ¿Ma'marëta aquëtë huarë' nanpiiso?" tënin. Inapochin yonquiaton, Sinirori anitotacaso marë' nontërin.

23 Natanpachina, Sinirori itapon: "Catopia'huaya cayoran. Inapita shinpita quëran cato nacion pipipon. Cato huënton nicatona', niahuërâpona'. Ipora shimashonëna co'huara na-sichâtëraponahuë', niahuëpiso pochin nicapona'. A'nara chini chiniquën nanantapon. Naporahuaton hua'hua nininsoari masho masho nininso camairápon," itërin.

24 Napoin quëran, Nipica huaicaso nanirin. Catopia'huaya huairin.

25 Quëchitërinso' quëhuashin aina'huatahuaton, ya'ipi anporotërin. Napoaton Isao* itopi.

26 Ina pa'taso chachin, iionta', a'na imirin quëran Isao matocanahuaton, hua'huataantarin. Naporinso marë' inaso', Cacopo† itopi. Isaco saota shonca pi'ipitaso', hui'ninpita nasitapi.

Isao tëhuërinso'

* **25:25 Isao:** Isaoso' piyapi anporo yonquiatona', ina pochin nohuitopi. † **25:26 Cacopo:** Cacososo', monatonapi tapon naporin.

27 Catopia'huaro'sa noya so'sopi. Isaoso' hui'napitahuaton, ma'sha yonicaso pa'yatërin. Míso inantërin. Cacoposo nipirinhüè', co inaporinhüè'. Ya'huëpiquè pa'yatërin ya'huápaso'.

28 Isaoso', pa'pini na'con na'con pa'yatërin. Inantërinso capaton, napotërin. Ya'huërè' Nipicaso', Cacopo na'con na'con pa'yatërin.

29 A'na tahuëri Cacopo shantè a'itarin. Inapoaso Isaonta', inantapon pa'nin quëran, pa'pi canotërin huënantarin.

30 Cacopo a'itërinso ni'sahuaton itapon:

—Nosoroco iya, tana yatëparinco caso'. Quëhuashin‡ cosharo anpiranso', canta quëtoco ca'i, itërin.

31 Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Paninanguën ni'ton, na'con ya'huëtarinquën canacamaso'. Carinquën nipachin ya'huërëchinquën. Naporo huarè' iso cosharo quëtaranquën, itërin.

32 Napotohuachina, Isaoso' tapon:

—Ni'quë iyasha, tana caso yatëparinco. Chim-inpatoso', paninan ninahuëso marè' cana'huaso' ya'huëtërincosopita, topinan quëran nisarin, itërin.

33 —Yoscoarè' quëtaranquën itoco nipachin, itaantarin Cacopori. Napotohuachina, “Yoscoarè' quëtaranquën,” itërin. Inapoaton, Isaoso paninan nininso marè' canacaso ya'huëtërinsoopita, co pa'yatërinhuè'.

34 Naporo huarè' Cacopori, pan acotahuaton, shantè a'itërinsona o'huintërin. Nani ca'sahuaton, o'osahuaton, Isaoso' pa'nin huachi. Paninan

‡ 25:30 **Itomo:** Itomoso', quëhuashin cosharo tëninso marè' inapochin Isao apoyatopi.

nininso marë' canacaso ya'huëtërinso', co manta pa'tërinhuë pochin nitërin.

26

Isaco Quiraro ninanoquë naporinso'

¹ Naporo tahuëri'sa Isaco ya'huërinso parti panca tanarotopi. Apraan nanpiso tahuëri'sa napopiso pochin, ninin. Napoaton sa'in, piyapinënpita, inapitarë chachin Quiraro ninanoquë pa'pi. Huiristino copirno, Apimirico itopiso ya'huërinquë pa'pi.

² Inaquë Siniorori ya'notahuaton, itërin: “Ama Iquipitoquë pa'maquësohuë'. Insëquësona quëparitacaso', carinquën sha'huitaranquën.

³ Ipora marëso', iso no'paquë ya'huëtaco'. Carinquën ca'tanatënuquën catahuararanquën. Ya'ipi iso no'pa', carinquën quëtaranquën. Shiparinpitanta', ina chachin quëtarahuë. Tataparin Apraan nani sha'huitërahuë ni'ton, quëtaranquëma'.

⁴ Ca nohuanto quëma shiparinpita, na'amiatapona'. Tayoraro'sa pi'iro'tëquë ya'huërinso nápo, ya'huapona'. Inapitari ya'ipi iso no'paro'sa hua'anëntapona'. Naporahuaton, ya'ipi isoro'paquë naciono'sa ya'huërinso'pitanta', shiparinpita quëran catahuararahuë.

⁵ Apraanso': Ya'ipi sha'huitërahuësopita, camairahuësopita, pënënahuësopita, a'chintërahuësopita, ya'ipi inapita natërin ni'ton, napoarahuë,” itërin.

⁶ Siniorori napotohuachina, Quiraro ninanoquë quëparitopi.

7 Ya'huëhuano'sari Nipica ni'sahuatona', so'in natanpachinara: “Sa'ahuë,” ta'caso nipirinhüë', të'huaton nonpinin: “Oshihuë,” tënin. “Nipica noyápiroyanchin ni'ton, ya'huëhuano'sari macapona'. Ya'huërë' caso tëpaponaco,” ta'ton naporin.

8 Hua'qui quëran pochin Apimiricoso', huintananën quëran notëtarin. Notëtapirinhüë', Isacori Nipica apinorarin quënanin.

9 Naporon' amatahuaton:

—¡Nipicaso', sa'an tënahuë! Ina niponahuë': ¿Onpoatonta', “oshihuë,” tënan? itërin.

—“Ina na'intërinco tëpaponaco caso',” ta'to naporahuë, itërin Isacori.

10 Napopirinhüë', Apimiricori itapon:

—¡Co napochitoncoihuë pora! Onpichin sa'an inso ya'huëhuani tëranta', ichihuë'ërin. Ina marë' quiyaso' oshahuaintoihuë', itërin.

11 Napotahuaton, piyapinënpita camairin:

—Inquëma tëranta iso quëmapihuë nipon, sa'inhüë nipon së'huahuatama', tëhuëenchachin chiminarama', itërin.

12 Ina pi'iquë Isaco inaquë iminapatërin. Sha'tohuachina, Yosëri catahuarin ni'ton, pa'pi notohuaro' nitërinso' manin.

13 Notohuaro' ma'sha ya'huëtahuaton, pa'pi ma'huan quëparitërin.

14 Pa'pi notohuaro' ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', piyapinënpita, inapita ya'huëtërin. Ina marë' huiristino'sari noyapatona', no'huipi.

15-17 Napoin quëran Apimiricori Isaco itapon:

—Quëmaso' quiya quëran na'con na'con ma'huanan ni'ton, pipiquë huachi, itërin.

Napotohuachina Isacoso', sa'in, piyapinēnpita, pē'tahuanēnpitarē chachin pa'pi. Quiraro motopianaquē, pa'sahuatona', inaquē quēparitopi. Iráca Apraan nanpipon, ina piyapinēnpitari posoro'sa ihuapiso', huiristino'sari amēntarotopi.

¹⁸ Inaquē ya'huēapona pochin, naquēranchin ina posoro'sa ihuaantararin. Iráca pa'pincori nanpipon ihuapisopita, inapotaantapi. Ina chimin-pachina huiristino'sari, amēntarotopirinahuē', ina posoro'sa chachin ihuaantararin. Iráca pa'pincori ina posoro'sa nohuitērinso chachin, inarinta nohuitaantararin.

¹⁹ A'na tahuēri Isaco piyapinēnpitari motopianaquē a'na poso ihuarapi. Ihuarapirinahuē', no'pa quēran i' pipirinso' quēnanpi.

²⁰ Napoaponahuē', Quiraro motopianaquē, huiristino'sa ohuicanēna a'paipisopita, no'huitopi. Isaco ohuicanēnpita a'paipisopitarē', nino'huitona niahuēpi: “¡Iso i'shaso', quiyaquēn!” Niitatona', niahuēpi. Napoaton Isacori, apoyatērin: “Niahuēyatopiso' poso,” itērin.

²¹ Ina piquēran piyapinēnpitari, a'na ya'huērē' ihuaantapi. Ina marēnta', naquēranchin niahuēantapi. Inanta', Isacori apoyataantararin: “Niinimicotopiso' poso,” itērin.

²² Isacoso', sa'in, piyapinēnpita, pē'tahuanēnpita, inapitarē chachin, áquē pa'pi huachi. Inaquē a'na poso ihuantapi. Ina marēso' co huachi niahuēpihuē' ni'ton: “Cha'ēpisopita, posonēn,” itērin. “Ipora tēhuēnchinso' Sinioro nicha'ērinpoa noya noya isēquē ya'huēcaso marē” ta'ton, ina pochin ina poso nohuitērin.

²³ Ina quēran, Piirsipa parti paantapi.

24 Naporo tashi Siniorori ya'notahuaton itapon:
“Caso Yosëco. Tataparin Apraan chinotërinco.

Ama të'huaquësohuë'.

Carinquën ca'tanatëinquën catahuamiatarinquën.

Piyapinëhuë Apraan natërinco ni'ton,

ca nohuanton shiparinpita na'amiatapon,” itërin.

25 Napotohuachina Isacoso', a'nara artaro in-
aquë ninin. Ina nisahuaton, Sinioro chinotërin.
Inaquë ya'huapona pochin piyapinënpitari a'na
ya'huërë' poso ihuaantapi.

Isaco Apimiricorë anoyatërinso'

26 A'na tahuëri Apimiricoso', Quiraro quëran
Isaco nontapon huë'nin. Aosato, Huicoro, inap-
itari ca'tanin. Aosatoso', amiconën. Huicoroso
nipirinhüë', capitan, sontaronënpita camairinso'.

27 Canquihuachinara, Isacori itapon:

—Canpitaso co quë'yatomacohüë', ya'huërama
quëran ocoiramaco. ¿Ma'marëta iporasos'
yaniantaramaco? itërin.

28 —Tëhuëenchachin quëmaso', Sinioro
catahuamiatërinquën ni'nai. Napoaton yonquirai
quëmarë'coi anoyata'huaiso'. Iso pochin
anoyatahua':

29 Quiyaso ya'huëraiquë, co ma'sha
onpotërainquënhüë', noya nicatëinquën, noya
quëran a'parainquën. Napoaton quëmanta',
ama ma'sha onpotocoisohüë'. Yosë quëmaso'
ipora noya nicatëinquën catahuarinquën ni'ton,
napotarainquën, itërin.

30 Napotohuachinara, naporo chachin Isacori
panca pita nitërin ni'ton, coshatopi, o'opi, napopi.

31 Tahuëririnquë tashiramiachin, huënsëantahuachinara itohuara capini: “Yoscoarë' noya nini'tëhua' ya'huarihua',” nitopi. Ina quëran, nani anoyatahuatona': “Pa'sarai huachi,” topachinara, Isacori itapon: “Osharan paco', Yosë catahuainquëma',” itërin.

32 Naporo tahuëri chachin, Isaco piyapinënpitari huë'sahuatona', sha'huitiipi: “Poso ihuaráraisó', nani i'sha quënanai,” itiipi.

33 Napotohuachinara, Apimiricorë anoyata-tona': Yoscoarë' niitopiso', yonquiaton, ina pososo' aninahuanin, “Sipa” itërin. Napoaton ina ninanoso', ipora Iso quirica ninshitasoco huarënta' Piirsipa itopi.

34 Isao catapini shonca pi'ipitohuachina, Cotita manin. Inaso', Piiri itopiso' hui'nin. Piiriso', Iti piyapi. Ina piquëran Isaoso', a'na maantarin, Pasima itopiso'. Inaso', Iron hui'nin. Ironta Iti piyapi chachin.

35 Ina catoro'sa co Yosë imatonahuë', Isaco, Nipica inapita na'con asëtatona', aparisitopi.

27

Cacopo nonpinaton, iin ya'huërëtërinsó'

1 Isaco noyá mashotohuachina, pëtorayataton co huachi quënantërinhuë'. A'na tahuëri hui'nin pan-inan Isao itopiso' përarin. Huë'pachina:

—Conpa, itërin.

—Ma'ta tata ya'huarahuë, itërin Isaori.

2 —Ni'quë conpa, nani caso mashotërahuë. Payo chiminapo huachi.

³ Napoaton pë'chinanën, shinërënënpita, inapita masahuaton ma'sha yoníquë'.

⁴ Nani tēpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohuë', inapochinquën, itërin.

⁵⁻⁶ Napoaponahuë', Nipicanta Isao napotërinso natanarin. Napoaton ina tananquë paaso chachin, a'naroáchin Cacopo përaton sha'huitërin:

—¡Natanquë hua'hua sha'huichinquën. Nani iya masho tatari napotërinso' natayatërahuë!

⁷ “Ma'sha yoníquë'. Nani tēpahuatan, costarincoso chachin po'morahuaton, quëshico ca'i. Ina quëran Siniro ni'tonëinquë chachin noya ya'huëcamaso marë' sha'huitaranquën huachi. Co'huara chiminyátërasocohuë', inapochinquën,” itërin.

⁸ Napoaton noya natanquë sha'huichinquën.

⁹ Pë'tahuarosa ya'huërinquë pa'sahuaton, cato chipoa'hua noya noyatopiso' macontarahuaton quëshico. Cari, tata masho costarinsoso chachin po'mochi.

¹⁰ Nani anpitohuato, quëmari quëpatëquë ca'in. Inapotohuatan, quëma noya ya'huëcamaso marë' sha'huitarinquën huachi. Co'huara chimiyantërasohuë', inapochinquën, itërin.

¹¹ A'shini napotopirihuë', Cacoporiso itapon:

—Iyahuëso anporohuan. Caso nipirihuë', tomapico.

¹² Tatahuë së'huahuachinco, nohuitarinco. Nohuitatonco: “Cacopo nonpintarinco,”

topachin, co inapotatoncohuë' ama huachi noya ya'huëca'huaso marëhuë' sha'huitarinco, itërin.

¹³ Itopirinhüë', a'shini itapon:

—Co huachi noya ya'huëcamaso marëhuë' sha'huitohuachinquën hua'hua, ca marë' niin. Quëmaso sha'huitëranquënso chachin nicator, cato chipoa'hua quëshico, itërin.

¹⁴ Cacoposo', macontarahuaton a'shin quëshirin. Tëparahuaton, inari Isaco costarinso chachin, po'motërin.

¹⁵ Isao noya noya a'morinsopita në'mëtë pëinënuë taparinsonta', manin. Inaquë Cacopo a'moantërin.

¹⁶ Naporahuaton, chipoa'hua sha'huëtë quëran, tanpaquënpita, cononën, inapita achinpitërin.

¹⁷ Inapotahuaton, po'morinsopita sënanquë o'huintërin. O'huintahuaton, panë chachin pa'pin quëtacaso marë' hua'huin quëtërin.

¹⁸ Cacoposo', pa'pin ya'huërinquë ya'conahuaton, nontoonin:

—¡Tata! itërin.

—Ya'huarahuë conpa. ¿Inso hui'nahuëncuënta quëmaso'? itërin pa'pini.

¹⁹ —Ca mini Isaco, paninantërancoso'. Nani sha'huitërancoso' quëshiranquën. Huënsëaton tata, ma'sha inanahuëso', ca'quë'. Ina piquëran noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco huachi, itërin.

²⁰ Napotohuachina, Isacori natanapon:

—¿Onporahuatonta conpa a'naroáchin quënan quënanaranso'? itërin.

—Sinioro chinotëranso', inaso Yosë ni'ton, catahuarinco quënanana'huaso', itërin Cacopori.

²¹ Pa'piniso nipirinhüë', itaantarin:

—Ya'carico nipachin sē'huainquēn. Tēhuēnchachin Isaonquēn ninanso yanitotērahuē, itērin.

²² Napotohuachina, pa'pini sē'huacaso marē' ya'carirīn. Sē'huarahuaton, tapon: “Isao pochin tanpaquēnso' niponahuē', Cacopo pochin nohuanantērahuē,” tēnin.

²³⁻²⁴ Isao tanpaquēn pochin anporohuaninso marē' co nohuitērinhuē'. Napoaponahuē' co'huara noya ya'huēcaso marē' sha'huichátērasohuē', naquēranchin nataantarín:

—¿Tēhuēnchachin quēma Isaonquēn? itaantarín.

—Inaco mini, itērin Cacopori.

²⁵ Napotohuachina, Isacori itapon:

—Acotoco nipachin conpa inantēranso ca'i. Ina quēran nani coshatohuato, noya ya'huēcamoso marē' sha'huitaranquēn huachí, itērin. Napotohuachina, Cacoposo' pa'pin capacaso acotērin. Huinonta quēshirin. Isacoso', noya coshatahuaton, o'orin, naporin.

²⁶ Inaporahuaton hui'nin itapon:

—Ya'cariatonco conpa apinoco, itērin.

²⁷ Cacopori pa'pin apinocaso marē' ya'caritohuachina, Isacori a'morinso huē'ēropinēn imērin.

Naporo' noya ya'huēcaso marē' iso pochin sha'huitērin:

“Naporin ta'a, ina pochin mini huē'ēropitēran.

Siniorori catahuahuachina imin noya noyatērin.

Napohuachina pimoanahuaninso pochin quēmanta huē'ēropitēran.

²⁸ Yosē nontērahuē ina nohuanton o'nan ya'huēchinquēn.

Sha'tohuatan noya noya nitacaso marë'
ya'huëchinquën.

A'napita nitërinso' mapi quëran, noya noya maquë
quëmaso'.

Notohuaro' trico nitërinso' maquë capamaso'.

Notohuaro' huinonta ya'huëchinquën o'ocamaso'.

²⁹ Hua'huayátërahuë piyapi'sa camaiquë'.

Naciono'santa të'huatatënën natëinënquën.

Iyaparinpitanta camaiquë'. Të'huatatënën inapi-
tanta natëinënquën.

No'huitënën co huachi noya ya'huëcamaso
marëhuë' sha'huitohuachinën, Yosërinta
inapotarin.

Inpitasona noya ya'huëcaso marë'
sha'huitohuachinën, Yosërinta inapotarin,"
itërin.

³⁰ Isacori, Cacopo noya ya'huëcaso marë'
sha'huitërinso', tonitërin. Tonitohuachina, inaso
pa'pin ya'huërin quëran pipirin. Pipiso chachin,
Isaonta inantapon pa'nin quëran huëntararin
huachi.

³¹ Huëntarahuaton, inantërinso po'mointarin. An-
pirahuaton, pa'pin quëpataton, itapon:

—Huënsëquë tata, inantërahuëso po'motëranquën
ca'quë'. Capaton noya ya'huëca'huaso marë'
sha'huitoco huachi, itërin.

³² Napotohuachina Isacori natanin:

—¿Inquënta quëmaso'? itërin.

—Ca mini Isaoco, paninatërancoso', itërin.

³³ Hui'nin natanahuaton, Isaco pa'pi
pa'yantërin. Pa'yanaton ropa ropátarin quëran
itapon:

—¿Inta nipachin apípora inantërinso po'morahuaton, quëshirinco? Co quëma canquiyátërasënquënhuë quëshirinco ni'ton, nani ya'ipi ca'nahuë: "Isao mini," ta'to, nani noya ya'huëcaso marë' sha'huitërahuë. Ipora inaso', noya noya ya'huapon huachi, itërin.

³⁴ Pa'pin naporinso natanahuaton, Isaoso co napon cancantaton na'nëmiatërin. Na'nëton pa'pin nontërin:

—¡Canta tata, noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitoco! itërin

³⁵ Itopirinhüë', pa'pini itapon:

—Iyaa'hua huë'sahuaton nonpintiirinco ta'a. Quëma pochin ancantato, noya ya'huëcaso marë' sha'huitërahuë, itërin.

³⁶ —¡No'tën chachin inaso', Cacopo itopi paya! ¡Nani catoro monararinco! Paninan ninahuëso marë' ya'huëtiincoso nininso'ton, matërinco. Iporanta', tatahuë noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitiincoso' mataantarinco. ¿Co'tama canta', pi'piyan tëranta noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitaponcohuë' to? itërin.

³⁷ Napotohuachina, Isacori itapon:

—Ni'quë conpa: Nani Cacopo sha'huitërahuë camairápainquënso'. Ya'ipi quëmopinënpita camairápaso marë' nani sha'huitërahuë. Hua'huayátërahuë, trico, huino, inapita ya'huëtacaso marë' Yosë nontërahuë. Inasá tiquiantërahuë ni'ton, ¡quëma marëso' capa huachi ta'a! itërin.

³⁸ Itopirinhüë', Isaoriso chiníquën nontan-tarin:

—¿Iyayáchin noya ya'huécaso marë' sha'huitacaso ya'huërin ti? ¡Canta onpopionta inapotoco! itërin. Napotahuaton chiníquën na'nëantarin.

³⁹⁻⁴⁰ Napohuachina, Isacori itapon:

“Quëmaso nipirinhüë', noyaro'pa' aquëtë ya'huaran.

O'nan pahuaninquë ya'huëapon.

Noya ya'huécaso marë' ahuëtápamaso ya'huapon.

Iya'hua camairáponquën.

Napoaponahuë', chini chiníquën nipatan,

iya'hua quëran, pipiaran huachi,” itërin.

Cacopo iin ta'ananpirinso'

⁴¹ Naporo quëran huarë' Isaori Cacopo pa'pi no'huirin huachi. Inasá pa'pini noya ya'huécaso marë' sha'huitërin ni'ton, naporin. Napoaton yonquirárin: “Payo tata chiminapon. Ina chimin-pachin, Cacopo tëpaarahüë,” tënin.

⁴² Isao napo yonquitërinso', Nipicaso nitotërin. Napoaton Cacopo amatahuaton, itapon:

—Ni'quë hua'hua. Iya masho, napotëranso marë' yatëparinquën natantërahuë.

⁴³ Napoaton noya natanco sha'huichinquën. A'naroáchin Aran ninanoquë ta'aquë'. Api masho Napano pëinënuquë paquë'.

⁴⁴⁻⁴⁵ Inaquë paaton, hua'quimiachin yacapaontaquë'. Iya masho no'huitërinso' sanoquë huarë', inaquë ya'huëcontaquë'. Co huachi quënanpachinquënhüë', napotëranso' naniantapon. Naporo' huënantamaso marë' amataranquën. Co nohuantërahuë' naporo chachin catonquëma chiminamaso', itërin.

⁴⁶ Ina quëran Nipicaso', Isaco nontapon pa'nin:
 —Iti sanapi'sa Isaori maninso' co noyahüë' nipi ni'ton, chiminchináchin cancantërahuë. Cacopo ya'huërë' ina sanapi chachin, iso Canaan ro'tëquë ya'huërinso maantahuachin, chimina'huaso noya noya nisarin, tënahüë, itërin.

28

¹ Nipicari napotohuachina, Isacori, Cacopo am-atahuaton, noya nontërin. Co no'huirinhuë'. Noya ya'huëcaso marë' sha'huitaton itapon: “Yosë noya catahuainquën conpa,” itërin. Napotahuaton pënënin: “Ama iso Canaan no'paquë sanapi máquësohuë'.

² Patan-aran parti tëhuënchinso' paquë'. Tata masho Pitoiro ya'huërinquë pa'sahuaton, api Napano hui'ninpita a'nara maquë'.

³ Yosë ya'ipi nanitaparinsó' catahuainquën. Na'a hui'nanpita quëchinquën. Quëmá quëran na'a naciono'sa pipicaso marë' inapochinquën.

⁴ Yosëri Apraan noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso chachin, quëmanta quëchinquën. Quëma shiparinpitanta', inachachin quëchin. Iso no'pa' ipora yacapatërëhuaso', quëchinquëma'. Yosëri nani Apraan sha'huitërin ni'ton, quëtarinquëma',” itërin.

⁵ Ina pochin Isacori Patan-aran parti Cacopo a'parin. Cacoposo' pa'sahuaton, Napano ya'huërinquë canconin. Nani sha'huirahuëso chachin inaso', Pitoiro hui'nin. Pitoiroso' Aran piyapi. Napanoso', Nipica yo'in miáchin. Nipicanta', Cacopo, Isao, inapita a'shina'.

Isao sa'antarinso'

⁶ Isaoso', pa'pini, Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso' ni'nin. Patan-aranquë sa'acaso marë' a'parinsonta', ni'nin. Naporahuaton, pa'pini noya ya'huëcaso marë' sha'huitapon pochin: “Ama Canaan sanapi máquësohuë',” itërinsonata natanin.

⁷ Pa'pini, a'shini, sha'huitërinso chachin Caco-ponta', Patan-aranquë pa'ninso' ni'nin.

⁸ Pa'pin inaporin ni'ton, Isaoso': “Canaan sanapiso', co tatahuë costarinhuë',” tënin.

⁹ Napoaton, Ismairo nicapon pa'nin. Inaso', Apraan hui'nin. Inatohua paaton, Ismairo hui'nin Maarata itopiso' maantarin. Inaso', Nipayo os-hia'huain. Nani cato Canaan sanapi macapon-ahuë', inanta maantarin.

Yosëri Cacopo ya'notërinso'

¹⁰⁻¹¹ Cacopo Piirsipa quëran pipirahuaton, Aran ira pa'tërin. I'huatohuachina, quëparitërin huë'ëton pacacaso marë'. A'nara na'pi masahuaton, motoantacaso marë' acorin. Ina motoantaton huë'ërin.

¹² Naporo tashi huë'ëton, hua'narin: A'nara nanpënan no'paquë paquërahuaton, Yosë ya'huërinquë huarë' nincanin ni'nin. Ina nanpënanquë chachin, pancatë ni'ton, Yosë anquëninënpita a'naquën pantarapi, a'naquënso o'marapi.

¹³ Naporahuaton, Siniro chachionta', ina pi-
rayan huaniarin ni'nin. Inari nontaton, itapon: “Caso Siniroco. Quëmaquën Tata masho, Apraan itopiso' chinotërinco. Tata parionta chinotërinco.

Quëhuëntëranso' no'pa' quëtaranquën. Shiparin-pitanta', iso no'pa chachin hua'anëntapona'. Isoso no'pa', Canaan itopi.

14 Ca nohuanto shiparinpita na'amiatapona'. Mo'shi pochin na'apona'. Norti parti, sor parti, pi'i pipirinso parti, pi'i ya'coniniso parti, ya'ipi inapita parti hua'anëntapona'. Quëmá quëran, ya'ipi piyapi'sa nisha nisha nipisopita catahuararahüë. Shiparinpita quëraonta inapotarahüë.

15 Ni'quë'. Carinquën ca'tanaranquën. Intópanta pa'patan, carinquën a'paiaranquën. Carinquën chachin iso no'paquë quënantaranquën. Co onporonta pataranquënhüë', ya'ipi sha'huitëranquënso' naniquë huarë' catahuararanquën," itërin.

16 Cacoposo' capayatahuaton, yonquirin: "Tëhuëenchachin Siniro isëquë ya'huëapirinhüë', co caso nitotërahüë'," tënin.

17 Napoaton, pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton tapon: "Iso ro'tëso', Yosë chinotacaso marë' nóya. Isëquë chachin, Yosë pëinën* ya'huërin. Naporahuaton jYosë ya'huërinso ya'coananën!" tënin.

18 Tahuëririnquë Cacoposo', tashíramiachin capayatahuaton na'pi motoantërinso manin. Masahuaton, nohuitacaso marë' onë pochin ahuanirin. Naporahuaton ina aipi toma opotërin. Inapotahuaton, Yosë marë' acorin.

19 Inaquë chachin iráca a'na ninano ya'huërin. Noso itopiso'. Ina pochin nohuitopirinhüë', Cacopori nisha nininën acotaton, Pitiri itërin.

* **28:17 Yosë pëinën:** Iprio nananquëso', Pitiri itopi.

20-21 Inaquë Cacopori Yosë sha'huitaton itapon: “Quëma chachin ipora iratërahuëquë ca'tanco. Quëma nohuanton coshara', a'moca'huaso', inapitanta ya'huëchinco. Naporahuaton quëma nohuanton tatahuë ya'huërinquë, noya huënanta'i. Inapo catahuahuatanco: ‘Sinioroíchin Yosënëhuë,’ ta'to, chinotaranquën.

22 Iso na'pi onë pochin ahuanirahuësonta', quëma pëinën nisarin. Naporahuaton, ya'ipi quëtëranco quëran, pi'pian quëtáponquën. Shonca canahuato a'nara quëchinquën,” itërin.

29

Cacopori Napano yacaparinsó'

1 Cacopo pa'sápaton, pi'i pipirinsó parti ya'huëpisopita ya'huërinquë canconin.

2 Ninano ya'cari', a'na poso quënanconin. Ina pi-
rayan cara huënton ohuicaro'sa i'sha o'shitacaiso
marë' achinotapi. Ina pososo', pancatë na'piquë
a'tantopi.

3 Ya'ipi ohuica huëntono'sa niyontonpachinara,
a'paipisopitari naní quëran yamotahuatona',
chi'huincapi. Ohuicanëna o'shitacaiso marë'
inapopi. Nani o'opachinara, naquëranchin inaquë
chachin a'tantaantapi.

4 Cacopori a'paipisopita natanin:

—¿Intoparanta canpitaso iyaro'sa'? itërin.

—Aran quëran quiyaso' ta'a, itopi.

5 —¿Nohuitërama canpita Nacoro hui'nin, Na-
pano itopiso' to? taantarín Cacopo.

—Nohuitërai mini, itaantapi.

6 —¿Noya ya'huëarin? itaantarín.

—Noya mini ya'huarin, itopi. Napotahuatona':

—¡Ma'tana hui'nin Naquira itopiso' huë'sarin!
Ohuicanënpitarë chachin huë'sarin, itaantapi.

⁷ Naporó' Cacopo tapon:

—Yono pi'i ya'huëarin ni'ton, pahuanarin
ohuicaro'sa huë'ërinquë oncorapicaso'.
¿Onpoatonta co o'shítatoma pasto capacaiso marë'
quëpaantaramahuë'? itërin.

⁸ —Co nanitëraihuë' inapoca'huaiso'. Ya'ipi
ohuica huëntono'sa a'paipisopitarë chachin
niyontonacaiso' ninarai. Naporó huarë'
nanitërai na'pi chi'huincatahuatoui, ohuicaro'sa
o'shita'huaiso', itopi.

⁹⁻¹⁰ Inapita nontaso', Naquiraso' pa'pin
ohuicanënpitarë chachin canquirin. Inari pa'pin
ohuicanënpita a'paitërin. Ina ni'sahuaton,
Cacoposo' a'naroáchin posoquë pa'nin.
Pa'sahuaton, na'pitë masho chi'huincatërin.
Chi'huincatahuaton, apin ohuicanënpita
o'shitërin.

¹¹ Ina quëran Naquira apinorahuaton: “I'huata
oshi,” itërin. Napotahuaton, na'nërarin.

¹² Cacopori sha'huitërin: “Caso quëmaquën
tata, apihuëmiáchin. Quëmaquën a'shacha Nípica
itëramaso hua'huinco ni'to, naporahuë,” tënin.
Ina natanaton, Naquiraso ta'arë'nachin pa'pin
sha'huitapon pa'nin.

¹³ Cantonahuaton sha'huitërin: “A'shacha
Nípica hua'huin, Cacopo itopiso' canquirin,”
itërin. Ina natanahuaton, Napanoso
ta'arë'nachin nicapon pa'nin. Quënanconahuaton
apinorin. Apinorahuaton: “I'huata api,” itërin.

Nontahuaton pëinënguë quëparin. Inaquë Cacopori ya'ipi naporinso apin sha'huitërin.

¹⁴ Napanori natanahuaton itapon: “Quëmaso' tēhuënychachin quëmopinēhuënquën ninan,” itërin.

Sanapi marë' Cacopo sacatërinso'

Cacoposo' Napano pëinënguë a'na yoquira' nani yacapatërin.

¹⁵ Ina piquëran Napanori itapon:

—Quëmopinēhuënquën nipiranhüë', co topinan asacata'huanquënso ya'huërinhuë'. Sha'huitoco onposo canacamaso nohuantëranso'.

¹⁶ Napanoso' cato hui'ninpita nano'sa ya'huëtërin: Paninanso' Nia itopi. Ina piquëran niantarinsoso', Naquira itopi.

¹⁷ Niaso', noyápiachin ya'pirahuanin. Naquiraso nipirinhüë', noyápiroyanchin, co máquën tëranta tēhuërinhuë'.

¹⁸ Cacoposo' Naquira costaton, apin itapon:

—Hui'nan hua'hua nininso', Naquira itëramaso nohuantërahuë. Ina marë' canchisë pi'ipi quëma marë' sacatarahuë, itërin.

¹⁹ Napotohuachina, Napanori itapon:

—Naporan ni'quëhuarë', quëmari maquë nipachin. Nishaso quëtacaso', co noyahüë'. Yacapatonco sacatëquë nipachin, itërin.

²⁰ Inapoaton Cacoposo' Naquira marë' canchisë pi'ipi sacatërin. Hua'qui sacatopirinhüë', Naquira pa'pi nosoraoton, cara tahuëriichin sacatërinso pochin cancantërin.

²¹ Nani canchisë pi'i sacatohuachina, Cacopori Napano itapon:

—Acoantoco huachi hui'nan. Sha'huitëranquënso' nani nanirahuë huachi, itërin.

22 Napotohuachina Napanoso' ya'ipi ya'huërin pirayan ya'huëpisopita, amatërin. Cacopo sa'arinquë pita nicacaso marë' amatërin.

23 Napoaponahuë' nani tashihuachina, Napanoso Naqaira ya'huërënamën Niasa', Cacopo acoantërin. Inaso co nohuitatonhuë', ichihuë'ërin.

24 Naporahuaton Napanori, a'nara piyapinën sanapi nininso Nia nicanarin. Camaicaso marë' nicanarin. Inaso sanapi Siripa itopi.

25 Tahuëririnquë tashíramiachin Cacoposo', Nia ichihuë'ërinso ni'nin. Ni'sahuaton, pa'pi pa'yantërin. Napoaton Napano chiníquën nontërin:

—¡Co napochitoncohuë pora! ¡Co'ta Naqaira marë' nani sacatërahuë! ¡Nani nonpintëranco ni'sora! itërin.

26 —Isëquëso api, co hua'hua nininso'ton, aso'yaraihuë'.

27 Nia mananso marë' a'na simana pita nicacaso ya'huërinso', naniquë'. Ina nanihuatan, Naqaira ya'huërë' acoantëranquën. Canchisë pi'i chachin ca marë' sacatacaso' nohuantohuatan, inapotëranquën, itërin Napanori.

28 Napotohuachina, Cacopo nohuantërin. Nia maninso marë' simana pita imapiso nanihuachinara, Napanori, Naqaira ya'huërë' acoantërin.

29 Napanori, a'nara piyapinën sanapi nininso' camaicaso marë' Naquiranta nicanarin. Ina sanapiso' Pira itopi.

30 Nani acoantohuachina, Cacoposo', Naqaira ichihuë'ërin huachi. Inapoaton ina na'con na'con nosororin. Niaso nipirinhüë', co onpopinchin

nosororinhüë'. Canchisë pi'ipi chachin Napano marë' sacataantacaso' niponahuë', nosororin.

Cacopo hui'ninpita nininso'

³¹ Cacoposo', Nia co onpopinchin nosororinhüë'. Ina nitotaton, Siniõrori catahuarin hua'huanacaso marë'. Naquiraso nipirinhüë', ina nohuanton chachin, co nito hua'huaninhüë'.

³² Niaso', cayorahuaton quëmapia'huaya huairin. Inaso', Nopino itërin. "Siniõro sëtërahuëso' nica-ton, catahuarinco. Hua'huanahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë nosoroaponco huachi," ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin.

³³ Naquëranchin, cayoantarahuaton, quëmapia'huaya huaiantarín. Inaso', Simion itërin. "Nocaninacoso' Siniõro natanin. Natanaton catahuarinco. Napoaton a'na hua'huasha quëtaantarínco," ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin.

³⁴ Naquëranchin cayoantarahuaton, quëmapi chachin hua'huantarín. Inaso', Nihui itërin. "Nani cara hua'huanahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë na'con na'con chinpitaponco huachi," ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin.

³⁵ Niaso', naquëranchin cayoantarahuaton quëmapia'hua chachin huaiantarín. Inaso Cota itërin. "Iporaso' huachi, Siniõro pa'yatato chinotarahüë," ta'ton ina pochin hua'huin nohuitërin. Nani catapini hua'huanahuaton, copi tënin huachi.

30

¹ Naquira co nito hua'huanatonhuë', cainpain noyaparin. Napoaton so'in itapon:

—Hua'huantoco canta'. Co'so' hua'huantohuatancohuë', chiminarahuë, itërin.

² Cacoporiso nipirihuë', no'huiton itapon:

—¡Co caso Yosëcohuë'! Ina co nohuantërinhuë ni'ton, co hua'huananhuë', itërin.

³ Napotohuachina, so'in itapon:

—Ni'quë'. Piyapinëhuë Pira itërëhuaso', maquë topirahuë. Ina mapatan hua'huanpachin, cari masarahuë. Hua'huahuë chachin nicacaso marë' masarahuë.

⁴ Inapoaton, Naquirari piyapinë Pira itopiso', so'in acoantërin. Acoantohuachina, ichihuë'ërin.

⁵ Piraso', cayorahuaton quëmapia'huaya huairin.

⁶ Naporo' Naquira tapon: “Isoso hua'huasha, Tano itarahuë. Yosë nontërahuëso' natanatonco: “Tëhuëenchachin quëmaso' noya ninan ni'ton, catahuananguën huachi,' itërinco. Napoaton a'nara hua'huasha quëtërinco,” tënin. Ina yonquiaton ina pochin nohuitërin.

⁷ Ina quëran Pira cayoantarahuaton, quëmapia'huaya chachin huaiantarin.

⁸ Naporo' Naquira taantarin. “Iso hua'huashaso', Nipitari itarahuë. Na'con caipayarë'co nichinitërai, iporaso huachi nani minsërahuë,” ta'ton ina pochin nohuitërin.

⁹ Nianta co huachi hua'huanacaso nanitërinhuë'. Napoaton piyapinë Siripa itopiso' Cacopo acoantërin.

¹⁰⁻¹¹ Siripa ya'huërë' cayoaton hua'huanpachina, Niaso tapon: “ ‘¡Ma noyacha nisharahuë paya!' tënahuë. Napoaton iso hua'huashaso', Caro itarahuë,” tënin.

¹² Ina piquëran Siripaso', a'na ya'huërë' hua'huaantarin.

13 Naporo' Niaso' tapon: “¡Ma noyacha ya'huërahuë paya! Iporaso ya'ipi sanapiro'sa: '¡Ma noyacha inaso ya'huërin paya!' itaponaco ta'to, iso hua'huashanta', Asiri itarahüë,” tënin.

14 Trico macacaso tahuëri'sa', Nopino pa'sahuaton, mantracora huayo itopiso' quënanconin. Ina masahuaton, a'shin quëshimarin. Ina quënapataton Naquirari itapon:

—Hua'huan mantracora huayo quëshirinquënso', quëtoco canta topirahuë, itërin.

15 Napotopirinhüë', Niari itapon:

—Ayon caira. ¡Ama napopitëraquësohuë'! ¡So'yahuë nani osërëtëranco! Hua'huahuë ya'huërë' mantracora huayo quëshirincosonta' ¿yaosërëtaantamaranco ti? itërin.

—Ina quëtohuatanco, ipora tashi Cacopo quëmarë' huë'ëpon, itërin Naquirari.

16 Tashi huarë' Cacopo pasto quëran huënantahuachina, Niari nacapirahuaton:

—Hua'huahuë mantracora huayo quëshirincoso', nani Naqaira quëtërahuë. Quëmaro'co ipora tashi huë'ëca'huaso marë' inaquë pahuërëtërahuë, itërin.

Napotohuachina, naporo tashi Niaso', Cacopo huë'ëparin.

17 Hua'huanacaso marë' orarinso Yosëri natanahuaton, catahuarin. Napoaton Niaso', a'natërápo hua'huinpita nicacaso' cayoantarin.

18 Nasitohuachina tapon: “Isoso' hua'huasha, Isacaro itarahüë. Camairahuëso sanapi so'yahuë acoantërahuë ni'ton, Yosë acanarincó,” ta'ton, ina pochin hua'huin nohuitërin.

19 Ina quëran Nia cayoantarahuatón, saota nica-caso' hua'huaantarin.

20 Nasitohuachina taantarín: “Iso hua'huashaso', Saporono itarahuë. Noya nininso chachin Yosë nicararinco. Nani saota hua'huasha a'notërahuë ni'ton, iporaso' so'yahuë noya noya ni'sarínco,” ta'ton, ina pochín nohuitërin.

21 Nitiquioninquë Niaso', sanapia'huaya hua'huanín. Nasitohuachina, Tina itërin.

22 Naquiraso co hua'huana'pihuë ni'ton, na'con Yosë nontërin. Napohuachina, napoiyan quëran nosoroaton a'panirín. Ina nohuanton hua'huanín huachi.

23 Paninantërinso' huaihuachina, tapon: “Co hua'huana'picohuë' nicato tapanápírahuë'. Yosë chachin catahuarínco ni'ton, hua'huanato co huachi tapana'huaso ya'huërinhuë'.

24 A'na ya'huërë' Siniro quëtaanta'inco topírahuë,” ta'ton, Cosi itërin.

Cacopo Napanorë', ninonpintopiso'

25 Cosi nasitërin piquëran Cacoposo', Napano itapon:

—Ya'huërahuëquë chachin yapanantapírahuë'.

26 Sa'ahuëpita, hui'nahuëpita, inapita quëtoco. Nani inapita marë' sacatërahuëso' nanirín. Quëma nitotëran onpo sacatërahuësona ni'ton, quëpai huachi topírahuë, itërin.

27 Napotopírinhuë', Napanoriso' itapon:

—Ama napoquësóhuë api. Quëma yacaparanco ni'ton, Siniro catahuarínco. Aní'tato, ina nitotërahuë. Napoaton quëparitëquë ténahuë.

28 Sha'huitoco onposona canacamaso nohuantëranso'. Nápo chachin pahuërë'inquën, itërin.

29 Napotohuachina, Cacopori itapon:

—Quëma marë' onpo sacatërahuëso', nani nitotëran. Pë'tahuanënpitanta noya a'pairahuëso', nani nitotëran.

³⁰ Co'huara huë'shátërapohuë', caraíchín ya'huëtërinquën. Iporaso nipirínhuë', pa'pi notohuaro' na'amiatërin. Huë'nahuë quëran huarë' Siniro catahuarínquën. Iporaso huachi canta', caora marë' sacata'huaso' nanirin huachi, itërin.

³¹ —Caquë chachín sacataantacaso marë' ¿onpota pahuërë'inquën? taantarín Napano.

—Ama coriqui pahuërëcosohuë'. Apira sha'huitaránquënso' nohuantohuatan, quëma marë' sacataantarahuë.

³² Ipora tahuëri pë'tahuanënpita huëntonëinquë pa'sarahuë. Pa'sahuato, yarátón carniroa'huaro'sa', niquë acoarahuë. Naporahuaton chipoa'huaro'santa ninshipiton nipiso', niquë acoarahuë. I'coapi nipisopitanta inapotarahuë. Inapita quëran pahuërë' quënanahuasos marë' napoarahuë.

³³ Inapohuato, a'na tahuëri canarahuëso ni'quihuatan, no'tëquën sacatërahuëso nitotaran. Pë'tahuatërahuëquë, i'coapiro'sa', ninshipitono'sa inaporáchin chiporo'sa quënanaran. Naporahuaton, yarátón carniro'saráchin quënanaran. Nisha quënanpatanso', ihuaránquën ni'ton, naporín, itërin Cacopori.

³⁴ —Noyapa'. Inapoa'a nipachín, tënin Napano.

³⁵ Napoaponahuë', naporo tahuëri chachín inaso chiporo'sa hui'tonpi nipisopita, i'coapi nipisopita, nisha acorín. Chipo sanapi'santa ninshipiton, nipiso', inaquë acorín. I'coapiro'sa', máquënso tëranta huirítópísopita, inapitanta

inaquë chachin acorin. Ya'ipi yaráton carniroa'huaro'santa', inapotërin. Inapotahuaton hui'ninpitari a'paicaiso marë' quëtërin.

³⁶ Ina quëran, pë'tahuaros'sa huayoninsopitarë chachin Napanoso', Cacopo ya'huëarin quëran, cara tahuëri iratatë pa'në'pa', pa'pi.

Cacoposo nipirinhüë', co manta taponahuë', a'napita ohuicaro'sa Napanonquën a'paitarin. A'paitapon pochin canacaso marë' isoporin:

³⁷ Nara së'paros'sa huara napapiráchin nanpi së'patërinso' pë'shitërin. Isopita nararos'sa së'paquën napotërin: Aramo, ni'to', tanpapi, inapita së'paquën manin. Masahuaton, hui'tona'piarin. Hui'toninsopitanta', i'shotëra'piarin. Acopo huiritërinso ya'nocaso marë', inapotërin.

³⁸⁻³⁹ Ina quëran huararos'sa hui'tonanpinan nininso', pë'tahuaros'sa huëntonën notënanquë acorin. I'sha o'opiquë acorin. Inaquë pë'tahuaros'sa nito'quëpi ni'ton, naporin. Huararos'sa notërahuatona quëmapi nipisopita to'quëtöpi. Inapohuachinara hui'ninpitaso': Hui'tontono'sa', ninshipitono'sa', i'coapiro'sa', inapita hua'huatapi.

⁴⁰ Naporo' Cacoposo', inapita nisha acorarin huachi. Inapotërinso', Napano pë'tahuanënpita yaratonos'sa', hui'tontono'sa', inapita notënanquë acoonin. To'quëcaiso marë' acoonin. Inapoaton Cacoposo', Napano pë'tahua huëntonën quëran na'apisopita, inaora huëntonënquë acoaton ana'atarin huachi.

⁴¹ Panca panca pë'tahuaros'sa nipisopita huënaitohuachinara, i'sha o'opiquë huararos'sa acorin. Nito'quëapona pochin huararos'sa notëcaiso

marë' naporin.

⁴² Mashiraa'huaro'sa huënaito huachinaraso', co huararo'sa acorinhüë'. Napoaton pi'pira'huaya nipisopitaso', Napano marë' ninin. Ya'huërë' panca pancaro'saso', inaoranquën ninin.

⁴³ Inapoaton inaso', pa'pi ma'huanin. Pa'pi no-tohuaro' ohuica ya'huëtahuaton, piyapinënpitanta quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtërin. Notohuaro' camiyoro'sa', moraro'sa', inapitanta ya'huëtërin.

31

Cacopo, mi'sën ta'ananpicaso yonquirinso'

¹ Ina quëran Cacoposo', mi'sënpitari pinorinso' natantërin: “Cacoposo' tata pë'tahuanënpita matahuaton, pa'pi ma'huanin,” topi natantërin.

² Naporahuaton Napanori chachinta', co huachi iráca pochin nitërinhuë' ni'nin.

³ Naporo' Siniorori Cacopo itapon: “Tataparín, quëmopinënpita, inapita ya'huërinso parti panantaquë'. Carinquën ca'tanatëinquën catahuanranquën,” itërin.

⁴ Ina natanaton, Naquira, Nia inapita pastoque amatërin. Inaora ohuicanënpita a'pairinque amatërin.

⁵ Huë'pachinara, itapon:

—Tataparima co huachi iráca pochin noya ni'nincohuë'. Yosëso nipirinhuë', ca'tanatonco catahuaninco. Inaso' tatahuëri chinotërinso'.

⁶ Canpitaso', nani nitotërama tata marë' chiniquën sacatërahuëso'.

⁷ Naporahuaton nonpintahuatonco co no'tëquën pahuëërincosohuënta', nitotërama'.

Napoaponahuë', Yosë catahuarinco ni'ton, co aquëtë huarë' ihuarincohuë'.

⁸ A'na tahuëri tataso' tēnin: “Ninshipitono'sa quëchinquën sacatëranso marë',” topachina, ya'ipi sanapi ninshipitonáchin hua'huanpi. A'na tahuërinta': “Hui'tontono'sa quëchinquën sacatëranso marë',” taantahuachinaso', hui'tontono'sáchin hua'huataantapi.

⁹ Yosë nohuanton ina pochin tata pë'tahuanēnpita hua'huatopi. Canpoanquën nicacaso marë' napopi.

¹⁰ A'na tahuëri pë'tahuaros' huēnaitaso', hua'narahuë. Chipos' mashoros'sari, chipo sanapi'sa to'quēsapi hua'narahuë. To'quētona'piros'saso', a'naquēnsos' hui'tonpiros'sa', a'naquēnsos' ninshipitono'sa', a'naquēonta i'coapiros'sa', inapita quēnanahuë.

¹¹ Naporo chachin Yosë anquēninēn pērarinco: “¡Cacopo!” itērinco. Itohuachincora: “Isëquë nis- arahuë,” itērahuë.

¹² Naporo' anquēni itērinco: “Noya ni'quë', ya'ipi chipo mashoros'sa', chipo sanapi'sa to'quēpisopita, hui'tonpiros'sa', ninshipitono'sa', i'coapiros'sa', in- apitaráchin to'quērapa. Napano nonpintērinquēnsos' nitotato, ni'nansos' chachin a'ninquēnta nicacaso marë' catahuaranquën.

¹³ Ca mini Yosëco, iráca Pitiriquë ya'notēranquën. Inaquë na'pi tomaquë opotahuaton, chinotaancosos' marë' acoran. Naporahuaton inaquë chachin casáchin chinotaancosos' marë' sha'huitēranco. ¡Manóton huëquë pa'a! Iso no'pa quēran pipirahuaton, hua'huatēransos' no'pa parti panantaquë',” itērinco, tēnin Cacopo.

14 Ina topachina, Naquira, Nia, inapitari itapon:
—Quiyanta mini tata chiminpachin, co huachi ma'sha tēranta maca'huaiso ya'huërinhuë'.

15 Naporahuaton ipora chachin nisharo'sa pochin tata ni'nincoi huachi. ¡Pa'anpitërarincoi ni'ton, quiya marë' pahuërëtatton ina nápo sacatëran!

16 No'tëquën chachin Yosëri, tata ma'shanënpita, matahuaton, canpoa quëtërinpoa'. Inaso' canpoanquën, hua'huanpoapitanquën. Napoaton, ma'sona Yosë sha'huitërinquënso', niqüë huachi, itopi.

Cacopo ta'arinso'

17-19 Sa'inpitari napotërin ni'ton, Cacoposo Canaan parti panantacaso yonquirin. Pa'pin ya'huërinso no'paquë paantacaso marë' tapatarin huachi. Napanoso' a'na parti ohuicanënpita ya'iapon pa'nin. Inaquë pa'ninso' Naquirari, pa'pin mamanshinënpita ihuarin. Ya'ipi quëmopinënpitarë chachin mosharinso', ihuarin. Cacoposo' sa'inpita, hui'ninpita, inapita, camiyoro'saquë a'mitërin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, ya'ipi inapita quiquirin. Ya'ipi inapitaso', Patan-aranquë sacatatton canarinso'.

20 Inapaton Cacopori, Napano nonpintahuatton, co sha'huitaponahuë' huëshirin.

21 Ya'ipi ma'shanënpitarë chachin Cacoposo', ta'arin. Co hua'quiya quëranhuë', Iopiratisiiquë pëntoitahuatona', Carata motopiro'sa parti, notëëtërin.

Napanori Cacopo imaquirinso'

22 Cara tahuëri quëran Napanoso', Cacopo ta'arinso' nitotërin.

23-24 Ina nitotaton, quëmopinënpitarë chachin, imaquirin. Canchisë tahuëri quëran, Carata motopiro'sa parti canquipi. Napoaponahuë', naporos tashi Yosëri huë'ënuquë ya'notaton itapon: "Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërin. Tahuërianpituaton Napanoso',

25 piyapinënpitarë chachin Carata motopiro'saquë Cacopo nincantopi. Ina motopiro'saquë inanta', huëntonënë chachin chinotopi. Napanonta ina motopiro'saquë chinotaponahuë', co niquënananyátërapihuë'.

26 Cacopo quënanahuaton, chiníquën nontërin:

—¡Pa'pi co noyahuë' ninan! ¡Co nonpinchitoncohuë' pora! Ahuëtahuatë sanapi'sa manëso pochin hui'nahuëpita quëshiaranco.

27 Nonpintatonco, co sha'huitaponcorahuë' ta'aiaran. ¡Co naporëhuë'! Ya'huëranquë yapaantaranso sha'huitëranco naporini, noya ninontatëhua capa canchitërihuahuë'. Pita nicatëhua': Tonton, arpa, inapita pi'nipiquë ninonchitërihuahuë'.

28 Hui'nahuëpita, shihuëpitanta', ichita'airan ni'ton, co apinoto nonta'huaso' quëtërancohuë'. ¡Co manta yonquirëhuë pochin ninan!

29 Nohuantërahuë naporini, ma'shátërahuë ya'ipinquëma ana'inchitënuquëmahuë'. Napoaponahuë', achin tashi chachin Yosë nontërinco. Inaso' tataparionta chinotërin. Huë'ëhuëquë ya'notatonco nontërinco: "Natanquë Napano sha'huichinquën. Ni'quëna Cacopo no'huiton

ma'sha onpototan. Tananpitëquë pa'in," itërinco.

³⁰ Tataparin ya'huërinquë ya'nipishahuë yapantaton huë'saran ni'quëhuarë', jco mamanshinëhuëpitaso' ihuatonco quëitonhuë' pora! itërin Napanori.

³¹ Napotihuachina, Cacopori Napano itapon:

—Të'huatatënquën topinan huë'sarahuë: "Paanta'huaso sha'huito'huatoso', sa'ahuëpita osërëtarinco," ta'to, naporahuë.

³² Nipirinhüë', insosona tëranta mamanshinënpita matahuatënquën, quësahuachin, jchimiin! Ma'sona tëranta quëmaquën nininso' quësahuato, ya'ipi quëmopinënpoapita ni'tonëinquë a'noquë'. Inapotaton quëpamantaquë', itërin. Napopirinhüë Cacoposo', Naquirari pa'pin mamanshinënpita ihuarinso', co nitotërinhuë'.

³³ Naporo' Napanoso', mamanshinënpita yoniton patë patërantarin. Cacopo në'mëtë pëinëinquë'ton ya'conin. Pipirahuaton, Cacopo cosonanënpita nininquë, ya'coantarin. Nianquën nininquënta ya'conaponahuë', co mamanshinënpita quënaninhuë'. Ina quëran pipirahuaton, Naquiranquën nininquë ya'huërë' ya'coantarin.

³⁴ Naquiraso' mamanshiro'sa masahuaton, po'orin. Camiyoquë huënsëcaiso marë' nitopisoanaquë po'orin. Inapotahuaton, ina aipi huënsëtërin. Pa'pinso' ya'ipi në'mëtë pëianaquë yonipirinhüë', co quënaninhuë'.

³⁵ Naquirari itapon:

—Tata, co huanirahuëso marëhuë', ama no'huicosohüë'. Sanapicoi inachintëraiso tahuëri nanitërinco ni'ton, huënsëárahüë, itërin.

Napanori mamanshinënpita yonisápirinhuë', co quënaninhuë'.

³⁶ Co quënanpachinahuë', Cacopo ya'huërë' no'huitaton Napano chiníquën nontërin.

—¿Maquëta tëhuëtëranquën ni'nan? ¿Ma'ta onpoato oshahuanahuë ni'ton, co napion cancantaton imaquirancoso'?

³⁷ Ya'ipi ma'shanëhuëpita o'quiaton yoniran. ¿Ma'ta quënaparanco quëmaquën nininso'? Ma'sona quënanpatan, a'ninquëchin, quëmopinënpita notënanquë acoquë'. Quëmopinëhuëpitarinta', ni'in. Inapita sha'huichinpoa' insosona no'tëquën noninso'.

³⁸ Cato shonca pi'i quëma marë' sacatërahuë. Naporo' co a'na ohuica tëranta', co a'na chipo tëranta ana'huarinhuë'. Huëntonënpita quëran, co a'na carniro tëranta', capitëranquënhuë'.

³⁹ Ni'niro'sari pë'tahuanënpita tëpahuachinara, co onporo tëranta a'nota'huanquënso marë' quëshiranquënhuë'. Caoranquën masahuato, acoantarahuë. Tahuërihuë nipon, tashihuë nipon, ihuatohuachinanta', ca apahuërëtëranco.

⁴⁰ Tahuëri nipachina pi'i acorinco, tashinta nipachina sëhuën acorinco. Pë'tahuarosa a'paito, huë'ëi natanahuë. Inapoato nohuantaso' parisitërahuë.

⁴¹ Cato shonca pi'i quëma marë' sacatato, ya'ipi inapita ahuantërahuë. Cato hui'nanpita marë' shonca catapini pi'ipi sacatërahuë. Pë'tahuanënpita marënta', saota pi'i sacatërahuë. Naporahuatton, apira apira pochin nisha nisha cana'huaso sha'huitëranco.

42 Apraan chinotërinso catahuarinco. Tata Isaconta', inachachin chinotërin. Co'so' ina catahuarincohuë naporini, topinamiáchin ya'huërahuëquë a'pa'itoncohuë'. Yosëso nipirinhüë', parisitërahuëso' nitotërin. Chiníquën sacatato ma'sha ya'huëtërinco'sonta', nitotërin. Napoaton achin tashi pënëninquën, itërin Cacopori.

Cacopo, Napanorë' anoyatopiso'

43 Cacopori napotohuachina, Napanoso' tapon:
—Isopita catoro'saso', hui'nahuëpita. Isopita hua'huaro'santa shihuëpita. Pë'tahua huëntono'santa', caquën. Ya'ipi isëquë ni'nanso', caquënáchin. Napoaponahuë', hui'nahuëpita catahua'huaso marë' ya'ipi quëchi nipachin. Shihuëpitanta quëchi.

44 Napoaton huëquë pa'a Yoscoarë' niitatë anoyata'a. Catonpo chachin anoyatërehuaso ayonqui-inposo marë' inapoa'a, itërin.

45 Napotohuachina, Cacoponta', “Noyapa,” tëcaton, a'nara na'pi manin. Ina masahuaton, onë pochin ahuanirin.

46 Naporo' quëmopinënpita camairin:
—¡Na'piro'sa yontonco'! itërin. Itohuachina, ya'ipiya quëran na'piro'sa yontonpi. A'mitë a'mitëtahuatona', panca imopi. Ina quëran, ya'ipiya coshatopi, na'piro'sa a'mitë a'mitëtopiso pirayan coshatopi.

47 Napanoso' inaora nanamënquë, ina ro'të nohuitaton, “Quicaro Saatota,” itërin. Cacoporiso nipirinhüë', inaora nanamënquë ina ro'të chachin, Carata, itërin.

48 Naporo' Napano tapon:

—Iso na'piro'sa imorëso', catonpo chachin ayonquiarinpo Yoscoarë' ta'të ipora tahuëri anoy-atërëso'. Napoaton, ina no'paso' ipora huanta Carata, itopi.

49-50 Naporahuaton Mispa itopi anta': "Nipatohuatë, co huachi niquënanarihuë'. Napoaponahuë', Sinioro chachin ni'inpo'. Co insonta ya'huërëquë naporëso ni'pirinpohuë', Yosë chachin ni'inpo'. Napoaton ama hui'nahuëpita no'huiton aparisitëquësohuë'. Ama aquëtë chachin sanapi'sa maantaquësohuë'. Ina marë' Yoscoarë' ta'ton sha'huitoco," itërin. Ina naporinso marë' ina pochin ina no'pa' nohuitopi.

51 Napanoso' aquëtë chachin Cacopo sha'huitaantarín:

—Ni'quë'. Na'pi imorahuëso ya'huëarin. Onë pochin na'pi ahuanirahuësonta ya'huarin. Ya'huërëhuaso huáncana inapita acorahuë.

52 Inapita ayonquiarinpo ama quëmanta ma'sha onpotancoso marëhuë', isëquëran pëntonquësohuë'. Co ca tëranta ma'sha onpota'huanquënso marë' isëquëran pëntona'huaso ya'huërinhuë'.

53 Canpo capini nanan ya'huëhuachin, Yosë chachin anitochinpo', inquënposona tëhuërëso'. Ina Yosë chachin quëmaquën tata masho Apraan, chinotërin. Caquën tata masho Nacoronta chinotërin. Inquënposo tëhuëhuatë', ina chachin ana'inchinpo', itërin. Napotohuachina, Cacoposo': "Caquën tata chinotërinso ni'sárinco ni'ton, co napoarahuë'," tënin.

54 Inapoaatona anoyatohuachinara, Cacoposo inaquë chachin Yosë chinotacaso marë'

ma'sharo'sa tēparin. Nani Yosë chinotohuachinara, quēmopinēnpita ichicoshatērin. Ya'ipiya coshatopi. Nani coshatohuachinara, inaquë chachin huë'ëantapi.

⁵⁵ Tahuëririnquë tashíramiachin Napanoso' huënsëintarahuatón, hui'ninpita, shinpita, inapita apinora'piarin: “Yosë catahuainquëma noya paco',” itahuaton ya'huërinquë pa'mantarin huachi.

32

Cacopo, Isaorë' niquēnanpiso'

¹⁻² Napano piyapinēnpitarë chachin pa'mantahuachina, Cacoponta piyapinēnpitarë chachin paantarin. Paasoi Cacoposo', Yosë anquēninēnpitari nacapirin. Inapita quēnanahuaton, tapon: “Isopitaso', Yosë sontaronēnpita huēnton. Catahuainacoso marë' a'paimarinso',” tēnin. Napoaton ina ro'tëso': Maanain*, itērin.

³⁻⁴ Naporo' Cacoposo', comisiono'sa Isao sha'huitacaiso marë' Sëir no'paquë a'parin: “Iya'hua huēnantárin ni'ton, iso pochin nanan a'patiarinquēn: ‘Ca iya masho huēnantáruhuë. Ma'sona quëma camaitēranso nisarahuë. Cato shonca pi'ipi api Napano ya'huërinquë yacapatērahuë.

⁵ Na'a ohuacaro'sa', moraro'sa', ohuicaro'sa', inapita ya'huëtērinco. Piyapinēhuëpitanta', quëmapi'sa', sanapi'sa', ya'huëtērinco. Iso nanan,

* **32:1-2 Maanainso'**: Cato huēnton sontaro'sa', tapon naporin.

a'pataranquën noya ninicatë ya'huëantacaso marë' tënin,' itoco',” itërin. Napotahuaton a'parin.

⁶ Comisiono'sa huënantahuachinara, Cacopo sha'huitiintapi:

—Iya masho Isao nicapoi a'parancoi ni'toi, pa'nai. Huë'saranso nitotaton, inaora chachin nacapiinquënso marë' huë'sarin. Catapini pasa quëmapi'sari imaquiarin, itiipi.

⁷⁻⁸ Ina natanahuaton, Cacoposo pa'pi pa'yanin. Pa'yanaton yonquirárin. Yonquirárin quëran, piyapinënpita, ohuicanënpita, ohuacanënpita, camiyonënpita, inapita cato huënton acorin. “Iya mashori, a'na huënton ahuëhuachina', a'na huëntonso ta'ararin,” ta'ton naporin.

⁹ Ina quëran iin të'huataton, iso pochin Yosë nontërin: “Sinioro, quëmaso Yosënuquën. Tata masho Apraan chinotërinquën. Tata Isaconta chinotërinquën. Quëma sha'huitëranco ni'ton, ya'huërahuëquë huë'sarahuë. Quëmopinëhuëpita ya'huërinquë huë'sarahuë. Naporahuaton: ‘Ca nohuanton noya pa'saran,’ itëranco.

¹⁰ Tëhuëinchachin co noyacohuë' ni'to, co nosoroancoso' ya'huërinhuë'. Co no'tëquënáchin catahuaancoso ya'huëpirinhuë'. Iráca ya'huërahuë quëran pipipo, Cortaniiquë pëntoitërahuë. Naporo' co ma'sha tëranta quëparahuë. Pitananëhuëro'coáchin pa'nahuë. Napopirahuë', iporaso' cato huënton pochin hua'anëntërahuë.

¹¹ ¡Nosoroatonco Sinioro iya masho Isao quëran, nicha'ëco! Nani huë'sarin ni'ton, ahuërahuatonco, sa'ahuëpita, hui'nahuëpitarë'co chachin niqutohuachinco.

12 Nani quëma chachin, catahuancoso marë' a'ninquëchin sha'huitëranco. Naporahuaton, shihuëpitanta caquëran pipipisopita, inotëra'huaya pochin na'acaiso' sha'huitëranco. Marë yonsanquë inotërahuaya ya'huërinso', co pichicasohuë'. Ina pochin na'acaiso' nani sha'huitëranco," itërin.

13 Naporo tashi inaquë Cacopo huë'ërin. Tahuëririnquë capayatahuaton, ya'cariya ya'huërinso'pita quëran, pëtahuaro'sa huayonin. Iin masho Isao nicanacaso marë' huayonin:

14-15 Cato pasa chipo sanapi, cato shonca chipo, cato pasa ohuica, cato shonca carniro, cara shonca camiyo paya nasha huaipiso hua'huinpitarë chachin, catapini shonca ohuaca', shonca toroa'hua, cato shonca mora sanapi nininso', shonca mora quëmapi, inapita.

16 Inapita huayonahuaton, piyapinënpita quëtërin a'na huënton a'na huënton quëpacaiso marë'. Co'huara pa'shátërasoihuë', ma'sona nicacaisonta sha'huitërin:

—Canpitaso quëchitoco'. A'na huënton'ton pa'in. Amasha aquëmiachin nipachin a'na ya'huë'rë', paanta'in. Ama napopináchin pacosohuë', itërin.

17-18 Quëchinamën huënton quëpana'pi sha'huitërin:

—Iya masho Isao nacapiatënquën natanpachinquën: “¿Inta quëmaso' hua'anën? ¿Intohuata pa'saran? ¿Inquënta pë'tahuaro'sa quëpaaranso'?” itohuachinquën, quëmari iso pochin sha'huitëquë': “Isopita pë'tahuaro'saso', quëma marë' quësarahuë. Cacopo a'patiarinquën. Inaso', quëma piyap-

inën pochin cancantërin. Nani inanta piquëran huë'sarin," itëquë', itërin.

19 A'napita huënton quëpana'piro'santa', sha'huitërin:

—Canpitanta iya masho Isao quënanpatama', in-achachin sha'huitoco'.

20 Nani sha'huitohuatama', napotaantaco': "Inaora chachinso', piquëran huë'sarin," itoco', itërin.

Isopochin yonquiaton Cacopo naporin: "Isopita pë'tahuaro'sa quëtato no'huirincoso asanoarahüë. Ina piquëran caora chachin ni'sarahüë. Tapona inapotërahuëso marë' inanta noya nontaantarinco," tënin yonquinëquë.

21 Inapoaton Isao quëtacaso'ton, aquëchitërin. Inaoraso nipirinhüë', huë'ëcaso marë' ya'huëarinquëranchin quëparitërin.

Cacopo anquënrë nipanirinsó'

22-23 Napoaponahuë', naporo tashi chachin co'huara huë'ëshátërasoihuë', Cacoposo' huanirin. Huanirahuaton, cato sa'inpita, cato cosonanënpita, inapita ayontonin. Shonca a'na hui'ninpitanta inaquë chachin ayontonin. Ayontonahuaton Capocoi' pëntoinantaquëchin, apëntoitërin. Ya'ipi pë'tahuanënpita, ya'ipi ma'shanënpita, inapitarë chachin aquëtëran a'parin.

24 Cacoposo' inaora quëparitohuachina, a'nara quëmapi ya'norin. Inarë tahuërianpitaquë huarë' nohuantaso' nipanipi.

²⁵ Napoaponahuë quëmapi ya'norinsoso', co Cacopo minsëcaso nanitërinhuë'. Co nanitatonhuë', Cacopo tonaransën, ahuëtërin. Catantën nipaquëtërintaquëchin ahuërin ni'ton, notohuëtërin. Nipanisoï napotërin.

²⁶ Quëmapi ya'norinsoso', Cacopo itapon:

—A'poco huachi, nani tahuëririarin, itërin.

—Co'so' noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitohuatancohuë', co a'poaranquënhuë', itërin inarinta'.

²⁷ —¿Ma'ninquënta quëmaso'? itaantarin quëmapiri.

—Cacopo itërinaco, taantarin inanta'.

²⁸ Naporo' ina quëmapiriso' itapon:

—Co huachi Cacopo itarinënhuë'. Ipora quëran huarë' Israiro itarinën. Yosë chinitëran, piyapi'santa chinitëran. Chinitaton canatëran ni'ton, ina pochin nohuitarinën, itërin.

²⁹ —Iporaso' quëmanta' nininën sha'huitoco, itërin Cacopori. Napotopirinhüë', inariso itapon:

—Co quëmaso' nininëhuë natanancoso ya'huërinhuë', itërin. Ina quëran inaquë chachin Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin.

³⁰ Napoaton Cacoposo' ina ro'të aninihuanin: “Pinoiro†,” itërin. “Isëquë chachin, Yosë nira-yarahüë. Ina niponahuë' co chiminahuë',” ta'ton, ina pochin ina ro'të nohuitërin.

³¹ Pi'i pipiriahuasos', Pinoiro quëran huë'sarin huachi. Catantëntaquëchin, tonaransë notohuëtërin ni'ton, sonpariarin.

† **32:30 Pinoiroso'**: Yosë ya'pirin tapon naporin.

³² Napoaton iso quirica ninshitasoco huarënta Israiro shinpitaso', ma'sharo'sa catantënquë pan-carin ipatë ya'huëtërinso', co ca'pihuë'. Inaquë Cacopo ahuëpi ni'ton, co ca'pihuë'.

33

Cacopo Isaorë' nanan anoyatopiso'

¹ Cacoposo', Isao catapini pasa quëmapi'sarë chachin huë'sarin ni'nin. Ina ni'sahuaton, cara huënton hui'ninpita acorin. Niataquë a'na huënton, Naquirataquë a'na huënton, cosonaro'sataquë, a'na huënton.

² Cosonaro'sa'ton hua'huinpitarë chachin aquëchitërin. Ina quëran Nia hua'huinpitarë chachin ahuancaatërin. Naquiraso', Cosirë' piquëran acorin.

³ Inaporahuaton, Cacoposo quëchitërin. Iin masho ya'cariapon pochin, canchisëro mosharin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorahuaton mosharin.

⁴ Cacoposo' të'huaton naporin. Napopirinhüë Isaoriso', ta'acuirahuaton iin iporin. Iporahuaton, apinorin, naporin. Cato chachin noya ancantatona', nina'nëtopi. ⁵ Ina quëran Isaoso', sanapi'sa', hua'huaro'sa inapita ni'nin. Ni'sahuaton iin natanin:

—¿Isopita po'? ¿Inpitata? itërin.

—Hui'nahuëpita ta'a. Yosë nohuanton ya'huërinso', tënin Cacopo.

⁶ Naporo' cosonaro'saso hua'huinpitarë chachin, Isao huëcapaipi. Ina notënanquë huë'sahuatona', isonpi. Isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshaiipi.

7 Ina quëran Nia ya'huëre' hua'huinpitare chachin, inapoantapi. Piquëran Cosiso', a'shinë chachin, huë'sahuatona', Isao notënanquë inahuanta inapoantapi.

8 Ina quëran Isaoso', Cacopo natanin:

—¿Ma'marëta ina nápo pë'tahua huëntono'sa a'paransopita, nacapirimarahué? itërin.

—Noya ninicatë ya'huantacaso marë' a'patëranquënsopita, itërin Cacopori.

9 —Ama iya'hua napoquësohuë'. Canta ya'huëtërinco chachin. Co quëtaancoso ya'huërinhuë', itërin Isaori.

10 Itopirinhüë', Cacoposo' taantaranin:

—Ama iya masho napoquësohuë'. Tëhuëchachin noya ninicatë ya'huantacaso nohuantohuatan, onpopionta maquë ta'a. Quëmaora chachin noya nontaantarancoso' nicato, Yosë chachin napotërinco pochin cancantërahuë.

11 Yosë nohuanton ma'huanahuë, co manta pahuantërincohuë'. Napoaton, quëshiranquënsopita, onpopionta maquë', itërin. Napotápaton Isao anohuantërin. Ya'ipi a'patërinsoyita manin huachi.

12 Ina quëran Isao taantaranin:

—Noyapa'. Huëquë nipachin carinquën ca'tainquën pa'a, itërin.

13 Napotohuachina, Cacoporiso itapon:

—Tëhuëchachin iya masho nosoroatonco napotëranco. Nipirinhüë' hui'nahuëpita hua'huaro'saráchin. Ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', inapitanta nasha hua'huatopiso ya'huërin. Manon quëpahuatëso', a'na tahuëri marëáchin nanitërin, ohuica'huaro'sa taquicaíso'.

14 Noya quëmaso' pataquë topirahuë. Quiyaso nipirínhuë' oshaquëranchin pacapoi. Hua'huaro'sapitarë'coi, pë'tahuarosapitarë'coi oshaquëran pa'sarai. Co hua'quiya quëranhuë', Sëir parti cantoontapatënquën, inaquë niquënaantarihua huachi, itërin.

15 —Noyapa'. Naporan ni'quëhuarë', quëchitota'i nipachin. Nipirínhuë' ca'tainquënso marë' caraya piyapínëhuëpita pachi, itërin. Itopirínhuë', Cacososo taantaran:

—Ama iya napoquësohuë'. Noya quiyaora pa'sarai, itërin.

16 Napotohuachina, Isaoso piyapínënpitarë chachin Sëir parti paantaran.

17 Cacososo nipirínhuë', Socoto parti pa'nin. Inaquë pëitacaiso marë' piyapínënpita camairin. Naporahuatón, pë'tahuanënpita na'icaiso marë' tanpora'huaro'sa anitërin. Napoaton, ina no'pa' "Socoto*" itërin.

18 Inaquë hua'quimiachin ya'huërin. Ina quëran Cacososo', ya'ipi huëntonënë chachin Siquimo ninano notënanquë pa'nin. Inaquë në'mëtë pëiro'sa otëantaran. Inapoaton Patan-aran quëran huë'ninso', Canaan no'paquë noya canquirin.

19 Në'mëtë pëiro'sa ótënpiso' no'pa', Cacososo' pasa coriqui marë' pa'anin. Ina no'paso', a'na quëmapi Amoro itopiso' hui'ninpitari hua'anëntopirínhuë', pa'antërin. Inaso', a'nara hui'nin ya'huëtërin, Siquimo itopi.

20 Ina piquëran Cacososo', Yosë chinotacaso

* **33:17 Socotoso'**: Tanpora'huaro'sa', tapon naporin.

marë' a'nara artaro ninin. Ina nisahuaton aninihuanin: Ir Iroi Israiro†, itërin.

34

Siquimori Tina tapiton po'orinso marë' i'huërëtopiso'

¹ Cacopo hui'nin Niaquëya ya'huëtërinso', Tina itopi. Ina nanontohuachina, a'na tahuëri Siquimo ninanoquë nanon capini nini'cai marë' pa'nin.

² Inaquë ni'so', Siquimori ni'sahuaton noyarin. Inaso', sha'huitëranquëmaso chachin Amoro hui'nin. Amoroso', hua'an ya'conin. Ipo piyapi ni'ton, ya'ipi iporo'sa hua'anëntërin. Siquimori Tina co nohuanchachinpirinhuë' ichihuë'ërahuaton, po'orin.

³ Napoaponahuë', pa'pi nohuantërin. Napoaton Tinari nohuantacaso marë' ma'pitaso ninin.

⁴ Naporo chachin Siquimoso' pa'pin itapon:
—Paaton tata, Tina maca'huaso marë' pa'pin nontoonquë'. Quëmopinënpitanta nontoonquë'. Ina pa'pi nohuantërahuë', itërin.

⁵ Cacoposo' hui'nin po'opiso' nitotaponahuë', co manta tëninhuë'. Hui'ninpita pë'tahuaros'a a'pairapi ni'ton, co manta tëninhuë'. Inapita canquiai huarë' sha'huitacaso' yonquirin.

⁶ Siquimo pa'pinso' Cacopo nontacaso marë' pa'nin.

⁷ Cacopo hui'ninpita huënantahuachinara, napopiso' natantopi. Natantahuatona', pa'pi no'huitopi. Siquimori oshina co mashátëraponahuë', ichihuë'ërin ni'ton, napopi:

† 33:20 *Ir Iroi Israiroso'*: Yosëso', Israirori chinotërinso', tapon naporin.

“Inapoaton inaso', israiro'sanpoa panca tēhuētērinpoa'. ¡Co onporonta inapocaso ya'huērinhüë!” topi.

⁸ Amoroso nipirinhüë', inapita nontaton napotērin:

—Hui'nahuë Siquimo itērahuëso', oshiparima pa'pi nohuantērin macacaso marë'. Onpopionta quētoco'.

⁹ Inapoatēhua', ya'huëa'ahua topirahuë. Napohuatēhua', quiyanta canpita hui'nama macapoi. Canpitanta', quiya hui'nahuëi masarama'.

¹⁰ Isëquë quëparitatoma', quiyapitarë' ya'huëco'. Iso no'paquë ya'huatoma sacatoco'. Nohuantēramaso' pa'anco'. No'panta yapa'anpatama', pa'anco', itērin.

¹¹ Siquimonta huanirahuaton, nonsarin huachi:

—Tata napotērinquëmaso', nohuantoco ta'a. Onposo' natanpatamaco quëtaranquëma'.

¹² Sanapi marë' pahuërëtërë quëran na'con na'con apahuërëtohuatamaco noya, co ma'shahuë'. Naporahuaton ma'sona nicana'huanquëmaso' natanpatamaconta', quëtaranquëma'. Onpopionta cari mai, topirahuë, tēnin.

¹³ Napopirinhüë', inapitariso oshina na'inin ni'ton, i'huërëtaçaiso marë' yamonapi. Napoaton Siquimoso' pa'pinë chachin noyasha nontatona itapona':

¹⁴ —Noya nipirinhüë'. Co quiyaso' nanitērai huë' co marchuan quëmapi oshihuëi quëta'huaiso'. Quëtërai naporini, quiya marëso' pa'pi taparo nitonhuë'.

15 Ya'ipinquëma quiya pochachin marchahua-nama huarë' canpita naporamaso nisarai. No-huantohuatama', ya'ipi quëmapinquëma marca ni-acotoco nipachin.

16 Naporo huarë' tëhuënchinso', canpitanta hui'nahuëi masarama', quiyanta canpita hui'nama masarai. Inapohuatëhua a'na huëntoínchin pochin nisarëhua huachi.

17 Nipirinhüë', co'so' nohuantohuatamahuë', isëquëran pipiarai. Oshihuëinta macatoi, quëpaarai, itopi.

18 Napotohuachina Siquimoso' nohuantërin. Pa'pionta nohuantërin.

19-20 Cacopo hui'nin pa'pi nohuantaton Siquimoso', a'naroáchin natëtërin. Inaso', ya'ipi Amoro hui'ninpita quëran chini chiníquën nanantërin. Napoaton, pa'pinë chachin ninano ya'coanaquë pa'pi. Inaquë ya'huëhuano'sa niyontonpi, ma'sha yonquiatona anoyatacaiso marë'. Ya'huëhuano'sa niyontonpachinara, itapona':

21 —Pasopitaso' noyaro'sa'. Pancana no'pa' ya'huëtërinpoa ni'ton, inapitanta yacapatënënpoa' pa'anapona'. Canpoanta nanitarihua inahua hui'ninpita macacaso'. Ya'huërë' inapitanta canpoa hui'nanpoa nanitapi macacaiso'.

22 Napoaponahuë' inapokatëhua ya'huëcaso marë', ya'ipi quëmapinpoa marchahuanacaso' nohuantopi. Inahua napopiso chachin canpoanta nicacaso' nohuantopi.

23 Inapohuatëhua', ya'ipi ya'huëtopiso canpoanquën nisarín. Pë'tahuanëna', ma'shanëna', ya'ipi

inapita canpoanquën nisarin. Huëco nohuan-
toco inapoa'ahua'. Napohuatëhua', inapitaso can-
poarë' ya'huëcaiso marë' quëparitapi, itopi.

²⁴ Siquimo pa'pinë chachin napopiso natana-
tona', nohuantopi. Napoaton ya'ipi quëmapi'sa
chiniquéno'sa nipiso', marca niacotopi huachi.

²⁵ Niacotopi quëran cara tahuëritapaso', Cacopo
hui'ninpita Siquimo ninanoquë pa'pi. Simion,
Nihui, inapita itopiso' pa'pi. Inapitaso', Tina
yo'inamiáchin nipi. Ya'huëhuano'sa marca ni-
acotopiso', pa'pi iquitopi. Inapoasoi chachin
pa'sahuatona', sahuëninënaquë ya'ipi quëmapi'sa
tëpaconpi. Co noyachátërasoihuë' ahuëtapi ni'ton,
co chinitopihuë'.

²⁶ Amoronta', Siquimorë chachin tëpapi.
Inapotahuatona', Siquimo pëinën quëran Tina
masahuatona', pa'pi huachi.

²⁷ A'napita iinpitanta canquirahuatona', ya'ipi
quëmapi'sa nani tëpapi ni'ton, ninanoquë ma'sha
ya'huërinso mamiatopi. Oshina Siquimori
tapirinso marë', i'huëretatona inapotopi.

²⁸ Ya'ipi ohuicanëna', ohuacanëna', moranëna',
inapita matopi. Ya'ipi ninanoquë ya'huërinso',
aipiraonta ya'huërinso', mapi.

²⁹ Pëiro'saquë ma'sha ya'huërinsopitanta', ya'ipi
ihuatopi. Naporahuaton ya'ipi hua'huaro'sa',
sanapi'sa', inapitanta masahuatona quëpapi.

³⁰ Simion, Nihui, inapita huënantahuachinara,
pa'pinari itapon:

—Canpitaso napoatoma', sacai anoyata'huaso
nitëramaco. Canano'sa', huirisëro'sa inapitaso',
ya'huëhuano'sa'. Naporamaso natantohuachina',
no'huiponaco caso huachi. Nihuëntonahuatona

ahuëaponaco. Caso co na'ashahuë' piyapinëhuëpita ya'huëtërinco ni'ton, ya'ipinpoa tiquiaponënpoa', itërin.

³¹ Napotopirinhüë', inapitariso itaantapi:

—¿Monshihuantë paya pochin oshihuë nitacaso' nohuantopiranhüë' ti? itopi.

35

Yosëri Pitiriquë Cacopo noya ya'huëcaso marë' sha'huitërinso'

¹ Naporo' Yosëri Cacopo huë'ënguë ya'notaton, camairin: “Caso Yosëco. Iráca iya masho Isao ta'ananpisën ya'notëranquën. Pitiriquë paantaton, inaquë ya'huëconquë'. Inaquë canconpatan, chinotaancoso marë' a'nara artaro niquë',” itërin.

² Napotohuachina Cacoposo', ya'ipi hui'ninpita, sa'inpita, piyapinënpita, inapita camairin:

—Ya'ipi nisha nisha mamanshiro'sa chinotëramaso', a'poco'. A'poatoma quëshico pa'pitahua'. Naporahuaton amarahuatoma', noya nininso i'nanpiraco'.

³ Manóton Pitiriquë pa'ahua'. Inaquë Yosë chinota'huaso marë' artaro nica'huaso ya'huërin. Iráca nanan ya'huëtaponco, Yosëso na'con catahuarinco. Naporahuaton, itohua itohua pa'nahuëquë, ca'tanatonco catahuarinco, itërin.

⁴ Napotohuachina, nisha nisha mamanshinëna moshapiso quëshipi. Pë'tëhuëratëro'santa moshapiso quëshipi. Ya'ipi inapita Cacopori Siquimo ninano ya'cari', pa'pitërin. A'nara insina nara pirayan, pa'pitërin.

⁵ Pa'pachinara, Yosë nohuanton, nisha nisha ninanoro'saquë ya'huëpisopita pa'pi të'huapi. Napoatona co nanitopihuë' Cacopo hui'ninpita, imatona i'huërëtacaiso'.

⁶ Cacoposo' huëntonënë chachin, pa'sápatona', Noso ninanoquë canconpi. (Ina ninanoso', Pitiri itopi anta', Canaan parti ya'huërin.)

⁷ Inaquë canconahuaton, artaro ninin huachi. Inaquë Yosë chinotërin ni'ton, ina ro'të aninahuanin: “Iri Pitiri*” itërin. Iráca iin të'huataton ta'ananpihuachina, inaquë chachin Yosëri huë'ënquë ya'notërin ni'ton, napo nohuitërin.

⁸ Nipica piyapinën Tipora itopisonta chimin-pachina, inaquë chachin pa'pitopi. Insina nara pirayan pa'pitopi. Pitiri ninano ya'cariya, inapotopi. Cacopori inanta aninahuanin: “Na'nëi' insina,” itërin.

⁹ Cacopo Patan-aran quëran huënantahuachina, Yosëri naquëranchin inaquë ya'notaantarín. Ya'notaton noya ya'huëcaso marë' sha'huitërin.

¹⁰⁻¹² Iso pochin sha'huitërin:

“Quëmaso' Cacopo itërinën.

Co huachi ina pochin nohuitarinënquënhuë'.

Ipora quëran huarë' Israiro itarinën,” itërin.

Ina quëran nininën canpiatahuaton itaantapon:

“Caso Yosëco, ya'ipi nanitaparahuë.

Notohuaro' hui'nanpita ya'huëchinquën.

Shiparinpitanta', hua'huayátërahuë ya'huë'ina'.

Quëmá quëran, a'na nacion pipipon.

* **35:7 Iri Pitiriso'**: Pitiriquë ya'huërinso Yosë, tapon naporin.

Naporahuaton, shiparinpitanta na'a huëntono'sa nicapona'.

A'naquën shiparinpita, copirno ya'conapona'.

Tata masho Apraan, tataparín Isaco,

inapita iso no'pa' ahua'anëntërahuë.

Ina chachin quëmanta quëchinquën.

Shiparinpitanta iso no'pa chachin hua'anëntapona'," itërin Yosëri.

¹³⁻¹⁴ Napotahuaton pa'pachina, Cacoposo' a'nara na'pi masahuaton onë pochín ahuanirin. Yosëri nontërintaquë chachin ahuanirin. Ina quëran toma', huino, inapitaquë opotahuaton, Yosë marë' acorin.

¹⁵ Iráca nohuitërinso chachin ina ninanoso', Pitiri itërin.

Naqira chimininso'

¹⁶⁻¹⁷ Hua'quimiachin inaquë ya'huërapi quëran paantapi. Pa'sápatona', Iporata ninanoquë ya'caritopi huachi. Inaquë Naquiraso', pa'pi parisë quëran huaiton, co'chachin ninin. Napoaso ahuaítona'píri itapon: "Ama pa'yanquësohuë', quëmapi chachin huaiyantaran," itërin.

¹⁸ Napotopirinhüë', Naquiraso' yachiminin huachi. Nani yachiminahuaso', hua'huin nininën acotërin: Pin-oni[†] itërin. Itopirinhüë', Cacoporiso', Mincamin[‡] itërin.

¹⁹ Inapo chimintërin Naqira. Napoaton Iporata ira pirayan pa'pitopi. (Iporataso ipora marë', Pirin itopi.)

[†] **35:18 Pin-oniso'**: Na'con na'con aparisitërinco hua'hua, tapon naporin. [‡] **35:18 Mincaminso'**: Pa'ya pa'yatërahuëso hua'hua, tapon naporin.

20 Naquira pa'pitahuaton, po'oronën aipi Cacososo' Panca ra'pi ahuanirin. Ina na'pi ahuanirin quëran, Naquira po'oronën nohuitopi.

21 Inaporahuaton, Israiroso paantarin. Itiri tori aquëcha, ya'huaantacaiso marë' në'mëtë pëinëna ótëëmpi.

22 Inaquë hua'quimiachin ya'huëpi. Inaquë chachin Nopinoso', pa'pin cosonanën Pira itopiso monshitaton, ichihuë'ërin. Ina natantahuaton, Israiroso pa'pi no'huitërin.

Cacopo hui'ninpita nininso'

Cacososo' shonca cato hui'ninpita quëmapi'sa ya'huëtërin.

23 Niaquëya nipisopitaso' isopita: Paninanso' Nopino, ina quëran, Simion, Nihui, Cota, Isacaro, Saporono, inapita.

24 Naquiraquëya nipisopitanta isopita: Cosi, Mincamin, inapita.

25 Naquira piyapinën Pira itopisoquënta isopita: Tano, Nipitari, inapita.

26 Nia piyapinën Siripa itopiquënta', isopita: Caro, Asiri, inapita. Ina nápo Cacopo hui'ninpita ya'ipiya quëran ya'huëpi. Ya'ipi pochin Patanaranquë nasitopi.

Isaco chimininso'

27 A'na tahuëri Cacososo' pa'pin ya'huërinquë pa'nin. Inaso', Mamiriquë ya'huërin. Ina ninanoso' Arapa itopi anta'. Naporahuaton ina chachin Ipron itomantapi. Inaquë Apraan, Isaco, inapita ya'huëpi.

28 Pasa posa shonca pi'ipitaso', Isaco chiminin.

29 Noyá mashoya nicaquë huarë' chiminin. Chiminpachina, hui'ninpita Isao, Cacopo, inapitari nipa'pichantopiso' naninquë po'mopi.

36

Isao quëran pipipisopita

1 Isao quëran pipipisopita sha'huichinquëma'. Inaso', Itomo itopi anta'.

2-5 Isaoso' Canaan sanapi'sa manin: A'naso', Ata itopi. Inaso', Iron hui'nin. Ironta', Iti huënton piyapi. Inaquëya Isao hui'nahuanpachina, Iripasi itërin. A'na sa'ionta Aoripama itopi. Inaso', Ano hui'nin, Sipion shiin. Inaquëyanta hui'nahuanpachina, isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Isaoso', Ismairo hui'nionta manin, Pasima itopiso'. Inaso', Nipayo oshia'huain. Inaquënta hui'nahuanpachina, Niohuir, itërin. Ina nápo hui'ninpita Canaan parti ya'huëapon nasitopi.

6 Isaoso' Cacopo patahuaton, a'na parti ya'huapon pa'nin. Sa'inpita, hui'ninpita, yaipi inarë ya'huëpisopita quëparin. Pë'tahuanënpita, ma'shanënpita, inapita Canaan parti ya'huapon pochin canarinsonta', ya'ipi quiquirin.

7 Cacoponta', napopin chachin ma'huanin ni'ton, co huachi nanitopihuë inaquësáchin ya'huëcaiso'. Pastonta pë'tahuanëna capacaiso co huachi nanipihuë ni'ton, nia'popi.

8 Inapoaton, Isaoso Sëir motopiro'sa parti pa'nin ya'huapon. Sha'huitëranquëmaso chachin Inaso', Itomo itopi anta'.

⁹ Ina nápo Isao hui'ninpita ya'huëtërin. Inaso', ya'ipi itomoro'sa shimashonën. Inapitaso', Sëir motopiro'sa parti ya'huëpi.

¹⁰ Sha'huitëranquëmaso chachin, Isaoso Ataquëya hui'nahuaninso', Iripasi itërin. Ya'huërë' Pasimaquëya nininso', Niohuero itërin.

¹¹ Iripasi hui'ninpitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, inapita.

¹² Inapitaso' Ata aminpita. Iripasiso', a'na cosonanën ya'huëtërin Timona itopi. Inaquëya hui'nahuanpachina, Amarico itërin.

¹³ Niohuero hui'nipitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Pasima aminpita. Pasimaso' sha'huitëranquëmaso chachin, Isao sa'in ninin anta'.

¹⁴ Aoripamaquënta', Isao hui'nahuaninsopitaso': Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Aoripamaso', Ano hui'nin, naporahuaton Sipion shiin.

¹⁵⁻¹⁹ Isao shinpita huëntono'sa hua'anëntopisopitaso', isopita: Timan, Omaro, Sipo, Catan, Quinasi, Cori, Amarico, inapita. Sha'huitëranquëmaso chachin Isao paninanënso', Iripasi itopi. Ina hui'ninpitaso', Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa', hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapita Ata aminpita. Niohuirona Isao hui'nin chachin ninin. Ina hui'ninpitanta', isopita: Naato, Siran, Sama, Misa, inapita. Inapitanta Itomo no'paquë Isao shinpita huëntono'sa', hua'anëna ya'conpi. Ya'ipi inapitaso', Pasima aminpita. Sha'huitëranquëmaso chachin Ano hui'nin Aoripama itopiso hua'huinpitanta', isopita: Quiosi, Caaran, Cori, inapita. Inapitanta Isao shinpita huëntono'sa hua'anëna ya'conpi.

Ya'ipi ina hua'ano'sa', Isao shinpita. Isaoso', Itomo itopi anta'.

²⁰⁻²¹ Co'huara Isao inaquë pa'shátëraponhuë', a'nara Or huënton piyapi Sëir itopiso'ton inaquë ya'huërin. Quëmopinënpitarë chachin ya'huërin. Ina hui'ninpitaso', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Inapita'ton Itomo no'paquë Or huënton hua'ano'sa ya'conpi. Inapitaso' Sëir quëran pipipisopita ya'huëpi.

²² Notan hui'ninpitaso', isopita: Orin, Iman, inapita. Notan oshinso', Timona itopi.

²³ Soparo hui'ninpitanta', isopita: Arapan, Man-aato, Iparo, Sipo, Onan, inapita.

²⁴ Sipion hui'ninpitanta isopita: Aiya, Ano, inapita. Ina Ano chachin, inotëro parti pa'pin moranënpita a'pairin. Inapita a'paiaso', no'pa quëran i'sha pipirinsopita quënanin.

²⁵ Anoso', a'na hui'nin ya'huëtërin, Tison itërinso'. Naporahuaton, a'na hui'nin sanapi, ya'huëtërin. Sha'huitëranquëmaso chachin inaso', Aoripama itërin.

²⁶ Tisonta hui'ninpita isopita: Intan, Ispan, Itëran, Quiran, inapita.

²⁷ Isëri hui'ninpitanta isopita: Piran, Saapan, Acano, inapita.

²⁸ Tisan hui'ninpitanta isopita: Osi, Aran, inapita.

²⁹⁻³⁰ Or huënton hua'ano'saso', isopita: Notan, Soparo, Sipion, Ano, Tison, Isëri, Tisan, inapita. Ina nápo Or huënton hua'ano'sa ya'huëpi. A'naya a'naya huëntonënaquë, hua'an ya'conpi. Sëir parti napopi.

Itomo no'paquë copirnoros'ya ya'conpiso'

31-32 Co'huara israiro'sa copirno ya'huëchatërasoihuë', isopita'ton Itomo no'paquë copirno ya'conpi. Pira'ton ya'conin. Inaso', Pioro hui'nin. Tinapa ninanoquë ya'huërin.

33 Ina chiminpachina, Sira hui'nin Copapo itopisori ya'huërëtërin. Inaso', Posora ninanoquë ya'huërin.

34 Inanta chiminpachina, Osamori ya'huërëtërin. Inaso', Timan parti ya'huërin.

35 Osamonta chiminpachina, Atatori ya'huërëtërin. Inaso', Pitato hui'nin. Apito ninanoquë ya'huërinso'. Inari matiano'sa', Moapo no'paquë ahuëaton canarin.

36 Atato ya'huërë' chiminpachina, Samarari ya'huërëtërin. Inaso', Masarica ninanoquë ya'huërin.

37 Samaranta chiminpachina, Saonori ya'huërëtërin. Niopo ninanoquë ya'huërinso'. Inaso ninano', Iopiratisii' yonsanquë ya'huërin.

38 Ina ya'huërë' chiminpachina, Paaro-ananori ya'huërëtërin. Inaso', Acaporo hui'nin.

39 Paaro-ananonta chiminpachina, Atatori ya'huërëtërin. Inaso', Pao ninanoquë ya'huërin. Atato sa'inso', Miitapiri itopi. Inaso', Matiriti hui'nin, Misaapo shiin.

40-43 Isonápo Isao quëran pipipisopita huëntono'sa ya'huërin: Ya'huëpiso no'panënanta', inachachin aninihuanpi: Timon, Arapa, Quitito, Aoripama, Iran, Pinon, Quinasi, Timan, Mipasar, Maquitiri, Iramo, inapita. Ina nápo Itomo huëntono'sa shimashonënpita ya'huërin. Inapitaso'

Itomo no'paquë yanquëatona itohua itohua ya'huëpi. Isaoso', Itomo itopi anta'.

37

¹ Cacoposo nipirihuë', Canaan parti quëparitërin ya'huëcaso marë'. Pa'pinconta' in-aquë chachin ya'huëaponahuë', co hua'quiyahuë' ya'huërin.

Cosi, iinpitarë chachin napopiso'

² Cacopo hui'ninpita naporinso sha'huichinquëma nitotoco'. Cosi shonca canchisë pi'ipitapon pochin, iinpitarë chachin pa'pin ohuicanënpita a'pairin. Pa'pin cosonanënpita: Pira, Siripa, inapita hua'huiinpitarë' a'pairin. Iinpitaso co noyahuë' nipi ni'ton, Cosiso' pa'pinquë yásha'huirapirin.

³ Cacoposo' a'napita hui'ninpita quëran, Cosi na'con na'con nosororin. Nani másho nicaquë huarë', Cosiso hua'huatërin ni'ton, nosoromatërin. Napoaton a'mocaso marë' noyápiachin nininso' nitërin.

⁴ Iinpitariso nipirihuë', pa'pini ina na'con na'con nosororinso' nica-tona', co quë'yapihuë'. Co quë'yatonaraihuë', co nanitopihuë' noya nontacaiso'.

⁵⁻⁷ A'na tashi Cosi hua'narin. Tahuëririnquë, iinpita sha'huitërin:

—Natanco iyaro'sa hua'narahuëso sha'huichinquëma': Huë'ëhuëquë, iminquë ya'ipinpoa trico masarëhua'. Manëhuasonta tonporarëhua ni'nahuë. A'nanaya ca tonporahuësoso', huanirin. Canpita tonporamasoso nipirihuë', ca tonporahuëso' mosharapi. Ya'ipi

tahuitatona', monshopi quëran mosharapi, itërin. Ina natanahuatona', iinpitariso aquë aquëtë no'huipi.

⁸ Napohuachina, inapitari itapon:

—Hua'an ya'conpato iyahuëpita camaiyápo ¿tocomaranquën ti? ¡Catoro' quëma camaiyáponcoi! itopi. Hua'narinso marëpita na'con na'con no'huipi. Sha'huihuachina, co yainhuë' natanpi.

⁹ Ina piquëran Cosiso', hua'naantarín. Naporonta iinpita sha'huitaantarín:

—Natanco iyaro'sa a'na hua'naantarahuëso sha'huitaanta'inquëma'. Hua'nato ni'pirahuë', pi'i, yoqui, shonca a'na tayoraro'sa', inapita monshorahuatona moshararinaco ni'nahuë, itërin.

¹⁰ Così ina hua'narinso', pa'pin iinpita inapita sha'huitoahuachina, pa'pini pënënaton itapon:

—¿Ma'ta tapon inapochinpita hua'na hua'namantaranso'? Napoahuarë' mamaparin, iyaparinpita, ca chachionta' ¿a'na tahuëri moshaponquën ti? itërin.

¹¹ Iinpitariso noyapatona', aquë aquëtë no'huirápi. Pa'pinso nipirinhüë', hui'nin naporinso na'con yonquirárin.

Così pa'anpiso'

¹² A'na tahuëri Così iinpitaso', Siquimo ninano ya'cari pa'pi. Pa'pina ohuicanënpita, chiponënpita inapita quëpapi pasto yonitona a'cacaiso marë'.

¹³ Naporo' pa'pini Così itapon:

—Ni'quë conpa. Iya mashoro'sa Siquimo ya'cari ya'huëapi. Inaquë ohuicaro'sa', chiporo'sa', inapita a'pairapi. Paaton ni'contaquë topirahuë, itërin.

—Noya tatapa'. Pa'i nipachin, itërin.

¹⁴ —Inta conpa. Pa'sahuaton iyamashoro'sa ni'contaquë'. Ohuicaro'sa', chiporo'sa', inapitanta onpoinsona nisapiso', nahuicontaquë'. Ina quëran huë'sahuaton, onpoapisona sha'huitiico canta ni-tochi, itërin.

Cacoposo Ipron motopianaro'sa quëran, Cosi a'parin. Inaso pa'sápaton Siquimoquë canconin.

¹⁵ Ina parti chihuëaton pa'sápirinhuë', a'na quëmapiri quënanahuaton itapon:

—¿Ma'ta yonisan?

¹⁶ —Iyahuëpita yonisárahue ta'a. ¿Co pora nitotëranhuë' insëquësona pë'tahuanëna a'paiyapiso to? itërin.

¹⁷ —Nani isëquëran pa'pi: “Totanquë pa'ahua',” niitapi pora, itërin.

Cosiso pa'sápaton, Totan ninano ya'cariya iinpita quënanconin.

¹⁸ Inapitarinta', áquë quëran Cosi quënanpi. Quënanahuatona', co'huara ya'carichátërasohuë', tëpacaiso marë' a'naroáchin yonquipi.

¹⁹ Inahua capini ninontopi:

—¡Ni'co'. Hua'natona'pi huë'sarin!

²⁰ Huëco tēpa'ahua'. Inapotatēhua poso yaninantēquë po'moa'ahua'. Ina quëran “pa'piniri ca'nin,” itahua'. Inapotohuatēhua', ¿naniinta'ma hua'narinsopita pa'? niitopi.

²¹ Nopinoso natanahuaton, Cosi pa'poyacaso marë' itapon:

—Ama tēpa'ahuasohuë'.

²² Co tēpatacaso ya'huërinhuë'. Iso inotëroquë yaninantë poso nininguë të'yatoco'. Ama canpitariso' ma'sha onpotocosohuë', itërin. Iya'huain nanin quëran ocoirahuaton, pa'pinquë'pa' a'paantacaso yonquiaton, naporin.

²³ Cosiso iinpitataquë canconpachina, no'huitona noyápiachin a'morinso matopi.

²⁴ Matahuatona yaninantë posoquë, të'yatopi.

²⁵ Inapotahuatona', coshatapi huachi. Coshatasoi ni'pirinahuë', a'na huëntona' Ismairo nicatono'sa', nioshirin huë'sapi. Carata parti quëran huë'sapi. Camiyonënaquë, pimo hua'sairo'sa', parsamo nimirio, pimo yaqui', inapita quësapi. Iquipitoquë pa'anapona', quëparapi.

²⁶ Naporor' Cotaso iinpita itapon:

—¡Iya'hua tēpahuatēhua', co manta canari-huahuë'! Naporahuaton inapotohuatēhua', nonpi nonpínantacaso' ya'huapon.

²⁷ Ama tēpa'ahuasohuë'. Ismairo nicatono'sa tēhuënchinso' pa'antahua'. No'huípiro mini nipir-inhuë', co nishahuë'. Iyanpoa', tēnin. Napo-huachina, iinpitari: “¡Tēhuënhachinchi paya!” topi.

²⁸ Nicatono'sa inataquëchin na'huërahuachinara, iinpitari Cosi ocoipi. Yaninantë poso quëran ocoirahuatona', nicatono'sa pa'antopi. Cato shoncatë coriqui pahuërëtohuachinara, Iquipitoquë quëparapi huachi.

²⁹ Nopinoso Cosi të'yatopiquë huënantahuachina, co huachi iin quënanquintarinhuë'. Pa'pi

pa'yanaton a'morinso osharin*.

³⁰ Ina quëran iinpitataquë huënantarahuatón, itintarin:

—¡Iya'hua capa huachi! ¡Ma'huantacha caso nisarahué paya! ténin.

³¹ Naporo' iinpitaso', Cosi a'morinso masahuatona chipo tēpapiso' huënainēnquë, asë'cotētopi.

³² Inapotahuatona pa'pinaquë a'papi. Quëpana'piso' iso pochin pēnēnpi: “Iso a'mopiso quënanai. Noya ni'quë'. ¿Hui'nanquën a'na nimara ti?” itēquë', itahuatona a'papi huachi.

³³ Cacoposo' nohuitahuaton, tapon: “¡Iso mini hui'nahuë a'morinso'!” tanan ni'niri napotërin ipora, ténin.

³⁴ Napoapon pochin co napion cancantaton a'morinso nioshatërin. Naporahuaton, sa'catën nininso' sētohuachinara a'mopiso', a'morin. Ina a'morin quëran hui'nin chiminso marë' hua'qui na'nërárin, ayanárin, naporárin.

³⁵ Ya'ipi hui'ninpitari achinicancanpirinahuë', inaso co nohuanchátërarinhuë', sëtërinso inquicaso'. Aquë aquëtë hui'nin marë' na'nëton, naporin: “Chimipiro'sa ya'huërinquë hui'nahuë quënanconta' huarë' sëtërahuëso' copi tapo,” ténin.

³⁶ Ismairo nicatono'saso', Iquipitoquë camapi. Camahuachinara, Cosiso a'nara quëmapi Potihuario itopiso', pa'antopi. Inaso', Iquipito copirnorí catahuacaso marë' acorin†. Capitan ya'conaton, copirno a'paipisopita sontaro'sa camairin.

* **37:29 A'morinso osharin:** Ina parti ya'huëpisopitaso', co napion ancantohuachinara, inapopi. † **37:36 Copirno catahuapisopitaso':** Naporo tahuëri'sa macayora'piapi.

38

Cota, Tamararë' naporinso'

¹ Naporo tahuëri'sa Cotaso iinpita patahuaton, Atoran ninanoa'huaquë pa'nin. Inaquë a'na quëmapi Iro itopiso ya'huërin. Ina ya'huërinquë yacapatonin.

²⁻³ Inaquë yacapatapon pochin, a'nara nanon nohuitërin. Inaso', Soa itopiso' hui'nin. Soaso' Canaan piyapi. Cotari natanpachina, acoantopi. Inaquë hui'nahuanpachina, paninanën nasitërin. Ina nohuitaton, Iri itërin.

⁴ Naquëranchin sa'in cayoantarin. Nasito-huachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Onan itërin.

⁵ Naquëranchin hua'huaantahuachina, quëmapi chachin niantarin. Inaso', Sira itërin. Quisipo ninanoquë Cota ya'huëaso', inaso nasitërin.

⁶ Iri hui'napitohuachina, pa'pini Tamara acoantërin.

⁷ Acoantopirinhüë', Iri co noyahuë' nininso' co Sinioro costarinhüë ni'ton, ina nohuanton chinin.

⁸ Napohuachina, Cotari Onan ya'huërë' itapon:
—Iya masho ayananpirinso sa'in, quëmari maquë'. Canpoaso inachintërëhua ni'ton, imoya macaton, inaquë hui'nahuanquë'. Hui'nahuanpatan, Iri quëran pipicaiso nipisopita quëmá quëran ya'huëtarin huachi, itërin.

⁹ Onanso' Tamara macaponahuë':
“Hui'nahuanpato, hua'huaro'sa co caquën nisarinhüë'. Irico hui'ninpitaráchin pochin nisarin,” ténin yonquinëinquë. Napoaton, Tamara tēcarihuachina, aipi a'paconin. Ama

iinco ya'huërenamënpita, ina quëran ya'huëcaso marëhuë' naporin.

¹⁰ Onan naporinso Sinioroso nitotaton, chiniquën no'huitërin. Napoaton inanta', ina nohuanton chimiantarin.

¹¹ Naporo' Cotaso', Tamara itapon:

—Quëyoroantaran ni'quëhuarë', iporaso' tataparin ya'huërinquë paantaquë'. Hui'nahuë Sira itërahuëso hui'napitaquë huarë', inaquë ya'huëtaquë', itërin. Itaponahuë', co tëhuënychachin napotërinhuë'. Nonpintaton naporin: “Sira ya'huërë', iinpita pochachin chimiantahuachin,” ta'ton naporin. Napoaton Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë pa'nin ya'huapon.

¹² Cara pi'iquëran pochin Cota sa'in ya'huërë' chimiantarin. Inaso' sha'huitëranquëmaso chachin, Soa hui'nin. Chiminpachina, Cotaso sëtaton na'nërárin. Sëtërinso' inquihuachina, Tinato ninanoa'huaquë pa'nin. Ohuicanënpita ya'inapiro'sa inaquë ya'huëapi ni'ton, pa'nin nicapon. Amiconën Iro itopisorë' pa'nin. Iroso', Atoran piyapi.

¹³⁻¹⁴ Tamaraso ina nitotaton, quëyoron a'morinso ocoirin. Inaporahuaton, nitaparin. Niimomototërinso' në'mëtëquë nipa'shinayatërin. Ama nohuitacaiso marëhuë' naporin. Inaporahuaton, Inain ninanoa'hua ya'cari', huënsëconin. Inaso' ninano', Tinato iraquë ya'huërin. Sira nani hui'napitopirinhuë', co acoantopihuë' ni'ton, shiin yanonpintërin.

¹⁵⁻¹⁶ Cotari quënanahuaton, nipa'shinayatërinso marë': “Isoso sanapi, monshihuantë',” tënin.

Napoaton pëshonin ya'caricaso marë'. Co shiin nohuitatonhuë', itapon:

—¿Canta quëmaro'co nii topirahuë? itërin.

—¿Ma'ta nipachin pahuërëaponco? tënin sanap-inta'.

¹⁷ —Pë'tahuarahuësopita quëran, a'nara chipoa'hua a'patiaranquën, itaantarín Cotari.

—Inta nipachin. Napoaponahuë', ma'sha tëranta quëmaquën nininso' patëquë'. Chipoa'hua a'patianco huarë', cari tapaarahué, itërin sanapiri.

¹⁸ —¿Ma'ta nipachin pachi? tënin Cota.

—Sicho po'moitëranën pë'natëransoarë chachin, huaranën, inapita patëquë', itërin. Napotihuachina Cotasó', nataninsopita quëtërin. Inapoaton tëcarihuachina, naporo chachin hua'huantërin.

¹⁹ Ina quëran Tamaraso', pa'pin ya'huërinquë panantarín. Nipa'shinayatërinso' ocoirin. A'morinsonta ocoirahuaton, naquëranchin quëyoron a'morinso a'moantarín.

²⁰ Ina quëran Cotariso', chipoa'hua a'patërin. Amiconën Irori quëpatërin. Sanapi acoantërinso' ayantacaso marë' a'patopirinhüë', inariso co huachi quënanconinhüë'.

²¹ Napohuachina, ya'huëhuano'sa natanin:

—Monshihuantë sanapi Inain ira pirayan huënsëyantërinso': ¿Intohuata pa'nin? itërin.

—Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë', itopi.

²² Napotihuachina, Cota ya'huërinquë huëantarahuaton, itiintarin:

—Co'chi sanapi quënanconahuë paya. Ya'huëhuano'santa': “Co isëquë monshihuantë sanapi ya'huërinhuë'” itërinaco, itërin.

²³ Napotohuachina, Cotari itapon:

—Ma'ta pini. Noyatapon. Quëtërahuësopita yamapachin, main nipachin. Ina marë' nanan ocoihuatëhuaso', piyapi'sa tëhuaponënpoa'. Nanichi chipoa'huaya a'patochinpirahuë', co quëmari quënanconanhuë', itërin.

²⁴ Cara yoqui quëran pochin, Cota sha'huitapona huëcapaipi:

—Shiparin Tamara itërëhuaso', monshihuanin. Napoaton iporaso' cayorin huachi, itopi. Natanahuaton Cotasos', no'huitaton yai tënin:

—¡Ocoirahuatoma', a'pëco chimiin! tënin.

²⁵ Ya'huëhuano'sari Tamara a'pëcaso marë' ocoirapirinahuë', inaso shiin nanan a'patërin: “Iso sicho po'moitëra pë'natërinSORë chachin nininso' hua'anën, napotërinco. Iso huaranta', inanquën chachin ni'ton, noya nicatedon nohuitëquë'” itëquë', itërin.

²⁶ Cotasos', shiini a'patërinSOPITA nohuitahuaton, naporin: “TëhuëNCHACHIN caso co noyahuë' ninahuë'. Co Sira acoantatohuë', tëhuërahuë. Inaso nipirinhuë', noya noya ninin,” tënin. Naporo quëran huarë' Cotasos', co huachi onporo tëranta shiin tëcariantarinhuë'.

²⁷ Tamara huaicaso nanihuachina, catopia'huaya hua'huatopi.

²⁸⁻²⁹ Nasitapona napopi: A'na'ton imiria'huain ocoirin. Napohuachina ahuaitiona'piri, quëhuan pi'shiquë, tonpotanpatërin. “Iso'ton hua'huacharin,” ta'ton, napotërin. Napopirinhuë',

hua'huashaso tanpara'huain po'moantarin. Shiarahuaton a'naso', nasitochanin. Napoaton ahuaitiona'piri nininën acotërin: Parisi* itërin. “Ya'copirinquënso inquirahuaton, pipiran,” itahuaton, inapochin nohuitërin.

³⁰ Quëhuan pi'shiquë tonpotanpatërinso', ina piquëran hua'huatërin. Inaso' nohuitaton: Saro itërin.

39

Hua'an sa'ini, Cosi apirinsó'

¹ Sha'huitëranquëmaso chachin Cosiso', Ismairo nicanono'sari Iquipito no'paquë quëpapi. Inaquë a'nara Iquipito quëmapi Potihuario itopiso' pa'antopi. Inaso', Iquipito copirnoru catahuacaso marë' acorin. Capitan ya'conaton, copirno a'paipisopita sontaro'sa camairin.

² Cosiso napotopirinahuë', Siniorori co nani-antërinhuë'. Inari catahuarin ni'ton, hua'anën pëinënuquë noya yonquiaton yacapatërin. Noya nicanon, noya ya'huërin.

³ Cosiso', Yosëri catahuarin. Hua'anëni ina nicanon: “Nani ma'sha Cosi nipachina, Yosëri catahuarin ni'ton, noya pipitërin,” tënin.

⁴ Napoaton pa'yatërin. Pa'yataton, acorin catahuacaso marë'. “Ma'pitasona ninahuëquë, quëma catahuaponco,” itërin. Naporahuaton, ya'ipi piyapinënpita camaiaton asacatacaso marë' acorin. Ya'ipi ma'shanënpitanta a'paicaso marë' acorin.

* **38:28-29 Parisiso'**: Pasoarinsó' tapon naporin.

⁵ Ina acorin quëran huarë', Siniorori Potihuario catahuamiatërin. Cosi noya nica-ton, napotërin. Pëinënguënta ma'sha nipachina catahuarin. Im-inënguënta sacatohuachina', sha'topiso' noya noy-atërin.

⁶ Cosiri ya'ipi ma'shanënpita noya a'paitërin ni'ton, co huachi ma'marë tëranta yonquiárinhuë'. Topinan noya coshatárin huachi.

Cosiso', noyapin noyapin ni'tomantarin ni'ton, ya'ipi quëran pa'yatopi.

⁷ Napoaton co hua'quiya quëranhuë', hua'anën sa'ini ni'sárin quëran noyarin huachi. A'na tahuëri itapon:

—Huëquë pa'a quëmaso' inapoquë', itërin.

⁸ Napotopirinhüë', Cosiso co pi'pisha tëranta nohuantërinhuë'. Napoaton itapon:

—Ni'quë siyora, pi'pian sha'huichinquën topirahuë: Hua'anëhuë ya'ipi ya'huëtërin-sopita a'paia'huaso marë' acorinco. Cari ya'ipi a'paiarahüë ni'ton, co ma'marë tëranta yonquiárinhuë'. Natërinco ni'ton, sano cancantërin.

⁹ Chiní chiníquën nanan quëtërinco iso pëiquë camaita'huaso marë'. Naporahuaton, hua'anëhuë co ma'sha tëranta apiratërincohuë'. Quëmasáchin tëhuënchinsó' sa'inquën ni'ton, apiratërinco. Napoaton, co caso pi'pian tëranta nohuantërahüë' pa'pi co noyahuë' nininso' nicaca'huaso'. ¡Naporahuaton quëmarë'co ninahuë naporini, co Yosë natëtohuë', pa'pi oshahuaintohüë'! itërin.

¹⁰ Napotopirinhüë', sanapiriso Cosi ichiquëhuëncaso marë' nani tahuëri apisárin.

Inaso napaophonahuë', co pi'pisha tēranta nohuantērinhüë'.

11-12 A'na tahuēriso nipirinhüë', Cosi pëiquë sacatapon ya'conin. Naporo' co a'napita ya'huëasoihuë ni'ton, sanapiso Cosi so'huianarınso matërin. Inapotaton:

—Huëquë pa'a quëmaso inapoquë', itërin. Napotopirinhüë', Cosiso niso'huianatërinso pa'coirahuaton, ta'arin.

13-15 Ina patërinso ni'sahuaton, sanapiso yanonpinin. Yanonpinaton chiníquën huiyo tënin. A'napita piyapınënpita përacaso marë' naporin. Huë'pachinara, itapon:

—¡Ni'cochi iso'! So'yahuë a'nara iprio piyapi quëshiantërinpoa tapiınpoaso marë'. Ya'conahuaton masapirincohuë', canpita huëcacamaso marë' caso chiníquën huiyo tënahüë. Ina natanaton, ta'arë'nachin pipirin. ¡Niso'huianatërinson'ta', patërin! itërin.

16 Piyapınënpita napotahuaton, Cosi niso'huianatërinso' taparin. So'in huëcaquë huarë' taparin.

17-18 Ina huë'pachina, piyapınënpita sha'huitërinso chachin inanta sha'huitërin:

—Iprio piyapi quënanso', patoananëhuëquë ya'conahuaton masapirincohuë'. Chiníquën huiyo topatora, a'porahuatonco ta'arin. Niso'huianatërinson'ta', patërin.

19 ¡Inapotërinco piyapınën! itërin.

Sa'ini sha'huitërinso' natanahuaton, Cosi hua'anënso pa'pi no'huitërin.

²⁰ Cosi macacaiso marë' piyapinën pita camairin. Nani mapachinara, tashinan pëiquë po'mopi. Copirno tēhuëtopisopita ya'huëapiquë po'mopi.

²¹ Tashinan pëiquë po'mopirinahuë', Siniororiso' co Cosi naniantërinhuë'. Nosoroaton catahuaantarin ni'ton, tashinan pëi hua'ani, noya nicon pa'yatërin: “Cosiso', nóya hui'napi,” ta'ton, noya ni'nin.

²² Napoaton catahuacaso marë' acorin: “Quëmari a'napita prisoro'sa', a'paiaran,” itërin. Napoaton Cosi camaitërin soráchin tashinan pëiquëso', prisoro'sa nipi.

²³ Cosi camaitohuachina tashinan pëiquë, noyasáchin sacatopi. Napoaton tashinan pëi hua'anso', co huachi Cosi sacatërinso' ni'sárinhuë': “Siniorori chachin Cosiso catahuarin ni'ton, ma'sona nipachina, noya pipitërin” ta'ton, naporin.

40

Hua'ano'sa hua'napiso', Cosiri no'tëquën sha'huitërinso'

¹ Ina piquëran cato hua'ano'sari Iquipito copirno tēhuëtopi: A'naso', copirno huino o'shitona'piro'sa hua'an. A'nantá', ina marë chachin pan nina'piro'sa hua'an. Cato chachin copirno tēhuëtopi.

²⁻³ Napoaton copirnorin inapita no'huirin. No'huiton tashinan pëiquëtacaiso' camaitërin. Napohuachina cato chachin inaquë po'mopi. Ina tashinan pëiso', copirno a'pairinsopita capitan pëinënquë ya'huërin. Cosi ya'huëarinquë chachin po'mopi.

⁴ Copirno a'pairinsopita capitaniso', Cosi itapon: "Isopita cato hua'ano'sa quëmari noya a'paiton, catahuaquë'," itërin. Inapotohuachina inapita hua'ano'saso', hua'qui inaquë ya'huëpi.

⁵ A'na tashiso nipirihuë', cato hua'ano'sa chachin, hua'napi. A'naya a'naya hua'napiso', co inachachin tapon hua'napihuë', nisha nisha tapon hua'napi.

⁶ Tashíramiachin Cosiriso nicapon huë'pachina, sëtápi quënanquirin.

⁷ Napoaton, cato chachin natanin:

—¿Onpoatomata iporaso' pa'pi sëtëramaso pochin ya'norama'? itërin.

⁸ —Catocoi chachin hua'napiraihuë', co insonta ya'huërinhuë' ma'sona tapon hua'naraiso anitoti-incoiso', itopi.

—¡Yosë mini nanitërin ma'sona tapon hua'narësopita anitotiinpoaso'! Sha'huitoco hua'naramaso', itërin.

⁹⁻¹⁰ Napotohuachina o'shina'piro'sa hua'anso', hua'narinso Cosi sha'huitërin:

—Huë'ëhuëquë a'nara opa ya'huë ni'nahuë, cara së'pahuaninso'. Nicasoco chachin, papo së'patarin. Papo së'patahuaton, yancotarin. Yancotërinquë ranchin nitërinso'pita cayarin.

¹¹ Ina pirayan canta', huaraon o'orinso' minënën së'quëato, huaniárahüë. Opa cayarinso masahuato, huaraon o'orinquë shi'shirahuë. Inapotahuato huaraon ihuëtërahüë. Ihuëtohuatora ma'parinco huachi, itërin.

¹²⁻¹³ Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Naporinchi paya. Ma'sona tapon hua'naranso sha'huichinquën: Cara së'pahuaninso', cara tahuëri

tapon naporin. Cara tahuëriya quëran, huaraonso' quëma tëhuëranso' yonquiantarin. Nanan anoy-atahuatënquën naquëranchin acoantarinquën ina marë' sacataantacaso'. Iráca naporanso chachin naquëranchin o'shitaantaran huachi. Ina tapon, ina pochin hua'naran.

14-15 Inapotohuachinquën, canta nosoroatonco yonquico. Ocoincoso marë' huaraon sha'huitëquë'. Iprioro'sa ya'huëpiquë caso ya'huëpirahuë', topinan quëran no'huitonaco pa'andinaco. Co manta onporahuë ni'ton, co tashinan pëiquë ya'huápa'huaso ya'huërinhuë'. Napoaton nosoroco canta', itërin.

16-17 Napotohuachina, copirno marë' pan nina'piro'sa hua'anta: “Noyachi sha'huitërin paya,” ta'ton, hua'narinso Cosi sha'huitërin:

—Canta nipirinhüë', iso pochin hua'narahuë: Cara ya'huiri pan acoinanquë pitëmotorahuato, huiríton pano'sa quëpárahüë. Ya'natontarinso acoinanquë, nisha nisha cashi cashin pano'sa copirno marë' ya'huërin. Napoaponahuë', in-airaro'sa huë'sahuatona pitëmotorahuë quëran cap-itarinaco, itërin.

18 Napotohuachina, Cosiri itapon:

—Cara pan acoinanso', cara tahuëri tapon naporin.

19 Cara tahuëriya quëran, huaraonso' quëmanta tëhuëranso' yonquiantarin. Naporo chachin piyapinënpita camaiapon: “Noninquë huënquëconorahuatoma', naraquë pë'tëncó chimi'in,” itapon. Inapotohuachinën, chanaro ca'tëro'sari noshanën capona', itërin.

20 Cara tahuëriya quëran, huaaron hua'huatërinso tahuëri nanirin. Naporo' ya'ipi catahuarinsopita hua'ano'sa ichicapacanacaso marë', panca pita ninin. Ya'ipi përarinsopita ni'tonënguë huaraonso' camaitërin: "Cato hua'ano'sa chachin tashinan pëi quëran ocoico'," tënin.

21 O'shina'piro'sa hua'anso', naquëranchin asacataantarin. Napoaton naquëranchin iráca pochachin huaaron o'shitaantarin.

22 Pan nina'piro'sa hua'anso nipirinhüë', huaraoni piyapinënpita camairin naraquë pë'tënacaiso marë': "Noninquë huënguëconorahuatoma', tëpaco'," itërin. Cosiri sha'huitërinso chachin nitopi.

23 O'shina'piro'sa hua'aniso', Cosiri catahuacaso marë' sha'huitërinso', naniantërin. Inapoaton co catahuarinhüë'.

41

Huaraon hua'nahuachina, Cosiri no'tëquën sha'huitërinso'

1 O'shina'piro'sa hua'an, tashinan pëi quëran pipirinso' nani cato pi'ipitërin. Naporo' huaraon chachionta hua'narin. Niroi' yonsanguë huaniarin nihua'narin.

2 A'nanaya ni'pirinhüë', canchisë ohuaca' Niroi' quëran pipirapi ni'nin. Pa'pi amoshináchin pipirapi. I' quëran pipirahuatona', shi'shinamatëro' huáncana coshatapi.

3 Ina quëran niantapirinhüë', canchisë chachin Niroi' quëran pipirapi ni'nin. Inapitaso' capa

nishinahuën nansëyaráchin niconpi. Pipirahuatona i' yonsanquë a'napita ohuacaro'sa pirayan huanirapi.

⁴ Nicaso chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapotatona', canchisë chachin pë'yaquë huarë' ca'miatopi. Naporo' huaraonso' capayatërin.

⁵ Naquëranchin huë'ëantapirinhüë', hua'naantarín. Canchisë trico moto' noya noyatërinso' a'na nanquëáchin nitërin ni'nin.

⁶ Inapita pirayan, canchisë chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopi.

⁷ Inapitanta noya noyatërinso nipisopita pashica ta'papi. Inapotatona pë'yaquë huarë' ca'miatopi. Naporo chachin huaraonso' capayataantarín. Capayatahuaton: “Co ipora topinan ina pochin hua'narahüë,” tënin.

⁸ Tashiramíachin huaraonso' hua'narinso yonquiaton, co napion cancantërin. Napoaton piyapinënpita camáirin ya'ipi Iquipito no'paquë ninotona'piro'sa huëcacaíso marë'. Quirica nitotoro'santa amatërin. Inapita huë'pachinara, hua'narinso' sha'huitërin. Sha'huitopirinhüë', co incari tëranta nanitërinhuë' ma'sona tapon hua'narinso sha'huitacaíso'.

⁹ Naporo huarë' o'shitona'piro'sa hua'an Cosi yonquirin. Ina yonquiaton huaraon itapon: “Ipora huarë' yonquirahuë ma'sona i'hua chachin nica'huaso' nininso'.

¹⁰ Quëmaso' chiníquën nanantëran. Caso piyapinëncó nipirahuë' sha'huitaranquën. Pan nina'piro'sa hua'anoco chachin, iráca no'huitoncoi tashinan pëiquë apo'motërancoi.

Inaso' tashinan pëi', a'pairinënquënsopita capitan pëinënquë ya'huërin.

¹¹ A'na tashiso' catocoi chachin hua'narai. A'naya a'nayacoi nisha nisha tapon hua'narai.

¹²⁻¹³ Inaquë chachin quiyaro'coi a'nara iprio hui'napi ya'huëarin anta'. Inaso' ina capitani chachin, asacatacaso marë' pa'anin. Hua'naraiso sha'huitohuatëira, ma'sona tapon naporinso no'tëquën sha'huitërincoi. Sha'huitërincoiso chachin caso naquëranchin asacataantaranco. A'naso nipirinhüë', noninquë ahuënquëconotahuaton atëpatëran," itërin.

¹⁴ Inapo sha'huitohuachina, copirnosososi ma-contacaso marë' piyapinën a'parin. A'naroáchin tashinan pëi quëran ocoipi. Cosiso niya'itahuaton, nitaparin. Noya nininso' a'mosahuaton, huaraon nicapon pa'nin.

¹⁵ Canconpachina, huaraoni itapon:

—Caso hua'napirahuë', co insonta nanitërinhuë' ma'sona tapon hua'narahuëso sha'huitiincoso'. Quëma tëhuëncinso' nitotëran, topi natantërahuë, itërin.

¹⁶ —Co caora nohuanton nitotërahuë'. Quëma piyapinëncososi ni'to, Yosë chachin anitotohuachinco, sha'huitaranquën. Ma'sona noya nicacaso marë', sha'huitaranquën, itërin.

¹⁷ Napotohuachina huaraoni itapon:

—Huë'ëhuëquë Niroi' yonsanquë huaniárahüë hua'narahuë.

¹⁸ Naporo chachin, canchisë ohuaca' pa'pi amoshináchin nipisopita, i' quëran pipirapi. Pipirahuatona shi'shinamatëroquë coshatapi ni'nahuë.

19 Ina quëran canchisë chachin pipiantapi niantarahüë. Capa nishinahuën nansëyaráchin pipirapi. ¡Co onporo tëranta ya'ipi Iquíquitoquë ina pochin nipsisopita ni'chinahuë'!

20 Nicasoco chachin, inapitaso', amoshino'sa pashica ta'papi. Inapotatona canchisë chachin, pë'yaquë huarë' ca'miatopi.

21 Pë'yaquë huarë' caponarahuë', co manta ca'pishuë pochin ya'nopi. Naporo capayatërahuë.

22 Huë'ëantapirahuë', naquëranchin hua'naantarahüë: Huë'ëhuëquë Canchisë trico moto' noya noyatërinso' a'na nanquëáchin nitërin ni'nahuë.

23 Inapita pirayan, canchisë chachin pipiantarin. Inapitaso' pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopi.

24 Inapitarinta noya noyatërinso nipsisopita pashica ta'papi. Inapotatona pë'yaquë huarë' ca'miatopi ni'nahuë. Ninotona'piro'sa sha'huitopirahuë', co insonta nanitërinhuë' ma'sona tapon naporinso', sha'huitiinacoso', itërin.

25 Napotohuachina, Cosiri huaraon itapon:

—Caso quëma piyapinënco nipirahuë', sha'huitaranquën: Catoro hua'naranso', a'naíchin tapon hua'naran. Ina quëran Yosë chachin anitotërinquën ma'sona ina nicacaso' yonquirinso'.

26 Canchisë ohuaca' noyápiachin nipsisopita, canchisë pi'ipi tapon hua'naran. Canchisë trico moto' noyápiachin nipsisopitanta', ina chachin tapon naporin.

27 Canchisë ohuaca' capa nishinahuën nansëyaráchin nipisonta', hua'naran. Inapitaso', amoshino'sa piquëran pipipi. Inapitanta canchisë pi'ipi chachin tapon naporin. Ina pochachin noya noyatërinso' trico moto' pirayan, canchisë chachin papoantarin hua'naran. Pi'iri ahuiquitërinso pochin ya'nopisopitanta', ina chachin anitotërinpoa'.

28 Napotëranquënso chachin mini nisarin. Piyap-inëncó nipirahuë', Yosë ma'sona yanininso nani sha'huitëranquën.

29 Yosë nohuanton canchisë pi'ipi iso Iquipito no'paquë nani ma'sha noya noyatapon. Co manta pahuanaponhuë'.

30-31 Ina piquëranso nipirinhue', canchisë pi'ipi chachin panca tanarotapi. Napoaton co huachi inso tëranta', Iquipito no'paquë noya ya'huërinso yonquiarinhue'. Pa'pi pahuantomiatapi ni'ton, co huachi iso no'paquë noya ya'huaponahuë'.

32 Caso piyapinëncó nipirahuë' sha'huitaranquën. Nani Yosë yonquirin inapocaso'. Naporahuaton co hua'quiya quëranhuë' naniarin. Napoaton ina nohuanton, catoro inachachin hua'naran.

33-34 Inapocaso ni'ton, a'nara quëmapi yonquínahuan ni'ton, noyá nitotërinso' yoníquë'. Ya'ipi iso no'panëncuë ya'huëpisopita camaicaso marë' acoquë'. Naporahuaton, chirinchirosa acoquë' ya'ipi hua'anëntëranquë pa'ina'. Cosharo yontonacaiso marë' pa'ina'. Noya noyatacaiso' pi'ipiro'saquë yontoina'. A'natërápo costaro quëran, a'na costarora ma'pachina'. Ya'ipi Iquipito no'paquë inapo'ina'.

³⁵ Naporo' pi'ipiro'saquë trico yontonpiso', niquë tapaina'. Quëma chachin anitotahuatënën, ninanoro'saquë tapaina'. Tanaro tahuëri'sa canquihuachina, capacaiso marë' inapo'ina'.

³⁶ Inapohuachina', Iquipito no'paquë trico tapapinan ya'huapon. Canchisë pi'i tanarotacaiso canquihuachina, ina ca'sapi huachi. Ina capatona', ya'ipi iso no'paquë ya'huëpisopita co chiminaponahuë', itërin.

Copirno ya'huërenamën camaitacaso marë' Cosi acopiso'

³⁷ Cosi yonquirinso natanahuatona', huaraonso hua'ano'sapitarë chachin: “¡Ma nóyacha yonquirin paya!” topi.

³⁸ Napoaton huaraonso' piyapinënpita itapon:

—Iso quëmapiso', Yosë ispiritonëni chachin ya'coancantërin. Co onporonta a'na quëmapi iso pochin nininso' ina sacato nicacaso marë' quënanarihuahuë', tënin.

³⁹⁻⁴⁰ Piyapinënpita napotahuaton, Cosi itapon:

—Co a'na quëmapi quëmá quëran yonqui yonquínahuan ni'ton, noya noya nitotërinso ya'huërinhuë'. Yosë chachin ya'ipi inapita anitotërinquën. Napoaton carinquën acoaranquën pëinëhuëquë, ya'huërenamëhuë camaitacaso marë'. Ya'ipi piyapinëhuëpitanta natëinëinquënso ya'huërin. Copirnoco ni'to, casáchin quëmá quëran chini chiníquën nanantarahüë.

⁴¹ Ni'quë'. Ipora tahuëri carinquën acoaranquën ya'huërenamëhuë ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntacaso marë', itërin.

⁴² Napotahuaton huaraonso', imisiringuë sicho po'moitëranën po'morinso' ocoirin. Ina ocoirahuaton Cosi imisiringuë po'motërin. Inapotahuaton, piyapinënpita camairin: “Noya noya rino pi'shi quëran në'mëtë nipiso' a'motoco'. Naporahuaton, osëtë oro quëran nipiso', apë'pëconotoco'.

⁴³ Ina quëran, toronanëhuëquë pa'patora, imaquirinso toronanquë ananpëco'. Inapotahuatoma', quëpaco'. Ina quëpasëma', piyapinëhuëpitari chiníquën sha'huiina': ‘¡Isonco!’ tëra'ina’,” itërin. Ina pochin copirnorí Cosi acorin ya'ipi Iquipito no'paquë, camaitacaso marë'.

⁴⁴ Ina piquëran huaraoni Cosi itaantapon:

—Ca mini copirnocoso nipirahuë', co inso tëranta iso no'paquë inaora nohuantërinso' nisarínhuë'. Naniyarín quëran huarë' ma'sona nicacaiso', quëma camaitaran, itërin.

⁴⁵ Copirnorí, Cosi Iquipito nananquë nisha nininën acotërin: Sahuinato-paniya, itërin. Naporahuaton Potihuirá hui'nin Asina itopiso' acoantërin. Potihuiraso', On ninanoquë corto hua'an ya'conin. Ina pochin Cosi, ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntacaso marë' acopi.

⁴⁶ Cosi cara shonca pi'ipitohuachina, Iquipito copirno marë' caniaritërin sacatacaso'. Nani acohuachina, huaraon nontahuaton caniaritërin ya'ipi Iquipito no'pa' pa'tacaso'.

⁴⁷ Canchisë pi'ipi noya noyatacaiso' pi'ipiro'saquë, hua'huayátërahuë cosharo noyatërin.

⁴⁸ Cosiri ya'ipi trico tapacaiso nininso', ma'patërin. Ma'pataton, ninanoro'saquë taparin. Canchisë pi'ipi naporin. Nani ninanoro'saquë

trico taparin. Ina pirayan imino'saquë sha'pisopita mapiso', taparin.

49 Pa'pi notohuaro' trico Cosiri ayontonin. Marë yonsanquë inotëra'hua ya'huërinso pochin ayontonin. Pa'pi notohuaro' ni'ton, pichirápírinahuë', co onpo pichichináchinhuë' nipachina, tananpitopi huachi.

50 Co'huaara tanarotacaiso caniarichátërasohuë', Cosiso cato hui'ninpita ya'huëtërin.

51 Paninanso' Manasisi itërin: “Yosë chachin parisitërahuëso', quëmopinëhuëpita, inapita anani-antërinco,” ta'ton, ina pochin hui'nin nohuitërin.

52 Ina quëran niantarinsoso', Iprain itërin. “Yosë nohuanton parisitërahuëso no'paquë chachin noya noya acorinco,” ta'ton ina pochin hui'nin nohuitërin.

53 Canchisë pi'ipi Iquipitoquë ma'sha noya noy-atacaiso' pi'ipiro'sa', na'huërin huachi.

54 Naporo' Cosi naporinso chachin, tanarotacaiso caniaritërin. Canchisë pi'ipi chachin naporin. Ya'ipi a'napita no'paro'saquënta', tanarotopi. Iquipitoquërächin cosharo tapapinan ya'huërin.

55 Iquipito ya'huëhuano'santa cosharori pahuantohuachinara, huaraon paapapi. Trico natanacaiso marë' paapapi. Natanpachinara, huaraoni ya'ipi iquipitoto'sa itapon: “Paatoma', Cosi nontoonco'. Ma'sona itohuachinquëma', ina nico',” itërin.

56 Ya'ipi Iquipito no'paquë piyapi'sa tanarotacaiso caniaritohuachina, Cosiso chirinchiro'sa camairin: “Cosharo taparëhuaso pëiro'sa i'soatatoma', ya'huëhuano'sa pa'antoco',”

itërin. Aquë aquëtë tanarotapi ni'ton, pa'antapi huachi.

⁵⁷ Naporahuaton ya'ipi parti quëran huë'sapi. Cosi trico taparinso' pa'antacaiso marë' Iquipitoquë huë'sapi. Co inso no'paquë tëranta', cosharo noyatërinhuë' ni'ton, naporapi huachi.

42

Cosi iinpitanta Iquipitoquë pa'piso'

¹ Iquipitoquë trico pa'anacaso ya'huërinso', Cacoponta' nataantërin. Ina natantahuaton, hui'ninpita itapon: “¡Co topinan nini'sápamaso ya'huërinhuë'!

² Nani sha'huitërinaco Iquipito no'paquë trico pa'anacaso marë' ya'huërinso'. Napoaton inaquë pa'matoma', pa'amaco'. Ama tana tiquuinpoaso marëhuë' inapoco',” itërin

³ Pa'pini napotihuachina, Cosi iinpitaso', shonca ya'pi trico pa'anapona Iquipitoquë pa'pi.

⁴ Mincaminso nipirinhüë', pa'pini co nohuantërinhuë' a'pacaso'. Inaso', Cosi iin miachin. Ina yo'nanquëranchin pipipiso'. “Pa'ninquë tapon ma'sha yaonpoápirinhüë',” ta'ton, co yaa'parinhüë'.

⁵ Cacopo hui'ninpitaso', a'napita piyapi'sarë' pa'pi. Ya'ipi Canaan parti tanarotopi ni'ton, notohuaro' pa'mapi.

⁶ Nani sha'huitëranquëmaso chachin Cosiso', huaraon ya'huërenamën ya'ipi Iquipitoquë camaitarin. Naporahuaton ina camaitihuachina, ya'ipi parti quëran huë'pisopita, trico pa'antapi. Iinpitanta camahuachinara, nontacaiso

marë' isonpi quëran no'paquë huarë'
monshorahuatona', moshaiپی.

⁷ Ipora quënanapon chachin Cosiso', iinpita no-
huitërin. Nohuitaponahuë', co nohuitërinhuë'
pochin ninin. Napoaton no'huitatë pochin co
yashinhuë' nontërin:

—¿Canpita po'? ¿Intoparanta huë'nama'? itërin.

—Canaan parti quëran, trico pa'anapoi o'marai,
itopi.

⁸ Cosiriso iinpita nohuitërin. Inapitariso
napoaponahuë', co ina nohuitopihuë'.

⁹ Naporo' Cosiso', iráca hua'naton iinpita
sha'huitërinso' yonquirin. Ina yonquiaton itapon:

—Canpitaso', nëhuëtona'pirosanquëma tënahuë.
No'panëhuëi insëquësona co noya a'paipinahuë'
ni'camaso marë' huë'nama', itërin.

¹⁰⁻¹¹ —¡Co siniro inacoihuë'! Quiyaso' quëma
piyapinënpita pochin ninai. Tricoíchin pa'anapoi
o'marai. Ina tataquëranchin ya'ipicoi ninai. Co
onporo tëranta nëhuëtochinaihuë', itopi.

¹² —Nonpiánama'. No'panëhuëi insëquësona co
noya a'paipinahuë' ni'camaso marë' huë'nama
ipora, taantarin Cosiso'.

¹³ Napotopirinhüë', inapitariso itapona':

—Quiyaso' quëma piyapinënpita pochin ninai.
Ya'ipiya quëran ina tataquëranchin, shonca catocoi
ninai. Canaan parti ya'huërai. Hua'hua ninin-
soso', tatarë' quëparitërin. A'naso nipirinhüë',
ayarin, itaantapi.

¹⁴⁻¹⁵ —¡Nani napotëranquëma! Canpitaso'
nëhuëtona'piro'sanquëma tënahuë. Iyaparima
hua'hua nininso quëcama huarë', no'tëquën
nonamaso' nitotarahüë. Huararon ya'huërin

ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'. Co ina quëpatamahuë', co onporonta isëquëran pipiaramahuë'.

¹⁶ A'naquëma paaton maconta'in. A'napitanquëmaso nipirinhüë', tashinan pëi ya'contarama'. Ina huë'pachin, naporo huarë' naporamaso natëaranquëma'. Co'so' huë'pachinhüë', tëhuë'nchachin nëhuë'tona'piro'sanquëma'. ¡Huaaron ya'huë'rin ni'ton, no'tëquën nontaranquëma'! itërin.

¹⁷⁻¹⁸ Cara tahuëri Cosiri iinpita tashinan pëiquëtërin. Inapotopirinhüë', nontaantarín:

—Canta Yosë të'huatërahuë. Iso pochin nipatama', co tëpaaranquëmahuë'.

¹⁹ Tëhuë'nchachin noya nina'piro'sanquëma nipatama', a'naquëma tashinan pëiquë quëparichin. A'napitanquëmaso nipirinhüë', quëmopinëma capacaiso marë' trico quëpatoma', panantaco'.

²⁰ Ina quëran, no'tëquën nonamaso' nitota'huaso marë', iyaparima hua'hua nininso quëshimaco. Co'so' quëmahuatamahuë' tëhuë'nchachin chiminarama', itërin. Napotohuachina: “Noyapa',” topi.

²¹ Napoaponahuë', inahua capini ninontopi:

—Tëhuë'nchachin canpoaso' iráca pa'pi co noyahuë' ninëhua'. Iya'hua ma'sha onpotohuatëhuara, nosorochináchin nontopirinpoahuë', co nosororëhuahuë'. Co napion ancantërinso nicarihuarahuë', co tahuë'rëtërëhuahuë'. Napoaton iporaso' canpoanta', po'sarëhua huachi, nitopi.

²² Napohuachinara, Nopinori itapon:

—Co'ta carima': ¡Ama napotocosohuë'! itopiranquëmahuë', co natëramacohuë'. Napoaton iporaso'

canpoanta', tēpatona'pi i'huērētopiso pochin nitar-inēnpoa', itērin.

²³ Inapitaso', Cosiri ya'ipi nataninso' co nitotopihuē'. Iquipito nanan quēráchin nontērin ni'ton, napopi. Nontohuachina, a'nari inahua nonpiquē ohuērērin ni'ton, co nitotopihuē'.

²⁴ Iinpita ninapotapiso natanahuaton, Cosiso amashamiachin pa'sahuaton, na'nērin. Na'nēi' cacotohuachina, huēantarín. Huē'sahuaton iinpita ni'tonēnquē piyapinēnpita camairin Simion macatona tonpocaiso'.

²⁵ Ina quēran camaitaantarín: “Costaronēnaquē trico po'motoco'. Coriqui pahuērētopisonta', inaquē chachin po'moantaco'. Naporahuaton, cosharo caracaiso marēnta quētoco',” itērin. Camairinso chachin piyapinēnpita nipi.

²⁶ Inapotohuachinara, moranēnaquē triconēna a'mitahuatona', ya'huēpi'pa panantapi huachi.

²⁷ Huē'ēcaiso nininquē canconpachinara, a'naso', moranēn a'cacaso marē' costaronēn i'shiritērin. Inapotopirínhuē', trico marē' coriqui pahuērētērinso' quēnanin. Ina quēnanaton, pa'yanin.

²⁸ Pa'yanaton, iinpita itapon:

—Ni'cochi. ¡Trico marē' pahuērētērahuēso', ayantaantarínaco! ¡Costaronēhuēquē chachin quēnanahuē! itērin. Iinpitaso natanahuatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'yanahuatona', inahua capini ninontapi: ¡Yosē ana'intarínpoa ni'ton, co pahuērētaponahuē' trico quēsarin! Nitopi.

²⁹ Ya'huēpiquē cancontahuachinara, ya'ipi napopiso pa'pina sha'huitopi:

³⁰ –Iquipito no'pa' hua'anquë camahuatoira, co yashinyánterahuë' nontërincoi. “Canpitaso', nëhuëtona'piro'sanquëma ipora,” itërincoi.

³¹⁻³² Napotopirincoihuë': “Co quiyaso' inacoihuë'. Co onporonta nëhuëtochinaihuë'. Ina tataquëranchin shonca catocoi ninai. Hua'hua nininso', Canaan parti tatarë' quëparitërin. A'naso nipirinhüë', ayarin,” itërai.

³³⁻³⁴ Napotohuatoira, itaantarincoi: “A'naquëma isëquë quëparichin. A'napitanquëmaso nipirinhüë', quëmopinëma capacaiso marë' trico quëpatoma', panantaco'. Napoaponahuë', iyaparima hua'hua nininso quëshimaco. Naporo huarë' co nëhuëtonapiro'sanquëmahuë ninamaso' nitotarahüë. Ina nitotohuato, iyaparima quëparitërinso' ocoitaranquëma'. Nisahuaton, noya huachi nanitarama iso no'paquë pa'anamaso',” itërincoi, itopi.

³⁵ Nani pa'pina sha'huitahuatona', trico ohu-atopi. Ohuatohuachinara, Cosi iinpitaso', a'naya a'naya costaronënaquë, coriquinëna quënaantapi. Tanpanantëa'huayaquë ya'huëarin quënaantapi. Ina quënanatona', pa'pi pa'yanpi. Pa'pinanta pa'yanin.

³⁶ Naporo' Cacopori itapon:

–Canpitaso hui'nahuëpita tiquitaramacó. Cósí ayarin. Simionta capa. ¡Iporaso Mincanta yaquëpataantaramaco! ¡Ya'ipi inapita casa', ahuanta'huaso ya'huërin! itërin

³⁷ Naporo' Nopinori, pa'pin itapon:

–Iya'hua a'pahuatan, cari tata a'paiarahüë. Co'so' quëshintahuatënuënhüë', cato hui'nahuëpita nininso', nanitëran tëpamaso', itërin.

³⁸ Cacoposo nipirinhüë', tapon:

—Hui'nahuëso', co onporo pa'sarinhuë'.
 Iin mashonën nani chiminin. Inaíchin ina
 yo'nanquëranchin nipiso' ya'huëarin. Pa'namaquë
 ina ya'huërë' ma'sha onpoantahuachin, caso
 mashoco, sëto tëpaponco huachi, tënin.

43

Mincamin Iquipitoquë quëpapiso'

¹⁻² Canaan parti co manta capacaso
 ya'huërinhuë' ni'ton, aquë aquëtë tanarotapi.
 Napoaton i'hua Iquipitoquë trico pa'anpiso'
 pë'yapi. Pë'yahuachinara, Cacoposo' naquëranchin
 hui'ninpita camaiantarin:

—Pa'mantatoma trico pa'amantaco', itërin.

³⁻⁵ Napopirinhüë' Cotari itapon:

—Co'ta tata hua'an napotërincoiso', nani
 sha'huitërainquën: “Co'so' iyaparima hua'hua
 nininso quëmahuatamahuë', ama o'macosohuë'.
 Ina quëmama huarë' tahuërëtaranquëma',”
 itërincoi. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporo
 huarë' trico pa'antomarainquën. Co'so'
 a'paantohuatancoihuë', co pa'maaraihuë', itërin.

⁶ —¡Canpitaso pa'pi co noyahuë' acoramaco!
 ¿Ma'marë chachinta ina quëmapi sha'huitërama
 a'na iya'hua ya'huëtërinquëmaso'? itërin pa'pini.

⁷ —Na'con natanincoi onpo ya'huëtërehuasona
 nininso': “¿Nanpiárin tataparima'?” itahuaton-
 coi: “¿A'na iyaparimanta ya'huërin?” itomantarin-
 coi. Napo natanpachincoira, topinan a'panitërai.
 ¡Co quiyaso' nitotëraihuë': “Iyaparima hua'hua
 nininso quëshimacoi,” itiincoiso'! itopi.

⁸ Naporo' Cotari pa'pin itaantarin:

—Tèhuenchachin tata nanpicaso' nohuan-tohuatèhua', iya'hua a'paquë pa'i. Cari a'paiarahüë. A'paantohuatancoi a'naroáchin pa'sarai. Inapohuatèhua', co chiminarihuahuë'. Hui'napoapitanta', noya nanpiapi.

⁹ Iya'hua pa'pachin, cari ni'sarahüë. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'intoco huachi. Co'so' quëshintahuatènquënhuë', chiminaquë huarë' na'inarahuë'.

¹⁰ I'hua chachin napotasënguën a'pantërancoi naporini, jnani catoro pa'sahuatoi, huënanta'itoihuë'! itërin.

¹¹ Napotohuachina, pa'pini itapon:

—Co onpotacasohuë' ni'quëhuarë', isopoco nipachin: Hua'an nicanacamaso marë' iso no'paquë ma'sha noya noyatërinso'pita costaronëmaquë quëpaco': Parsamo nimirio, ninoi', pimo hua'sai', pimo yaqui', tanpapi nitërinso', ni'to nitërinso', inapita pi'pian pi'pian po'motahuatoma', quëpaco'.

¹² Coriquinta', catoro' pa'anacaso nanirinso', quëpaco'. I'hua ayantërinquëmaso', inaora chachin quëtaantaco'. Tapona tëhuëatona', ayantërinënguëma'.

¹³ ¡Paco nipachin! Iya'hua quëparahuatoma', hua'an nimaantarico'.

¹⁴ Yosë ya'ipi nanitaparinso' nontarahüë catahuainquëma'. Ina nohuanton hua'an nosoro'inquëma'. Simionta nosoroaton ocoi'in. Naporahuaton, Mincanta a'painta'in. ¡Canta co hui'nahuan mashoco pochin quëparita'huaso Yosë nohuantohuachin, inapo'i nipachin! itërin.

¹⁵⁻¹⁶ Cacopo hui'ninpitaso', hua'an nicanacaiso

nininsopita mapi. Ina masahuatona', coriquinta catoro pa'anacaso' nanirinso' mapi. Naporahuaton, Mincamin quëparahuatona', Iquipitoquë pa'pi huachi. Cosi ya'huërinquë camahuachinara, non-topi. Cosiso', Mincamin quëpiso quënanahuaton, piyapinën camairin:

—Isopita pëinëhuëquë quëpaquë'. Naporahuaton a'nara ohuaca' tëparahuaton, anpiquë'. Ipora camotëchin nisahuaso', inapitaro'co coshatarahuë, itërin.

¹⁷ Napotohuachina, piyapinënso' ina inachachin ninin. Cosi iinpita ina pëinënquë quëparin.

¹⁸ Napoaponahuë', inapitaso quëpasoi pa'yanpi. Pa'yanatona inahua capini ninontapi:

—Nonpintahuatënënpoa', pëinënquë quësarinpaa'. I'hua coriqui ayantërinpoaso marë' quësarinpaa'. Masahuatënënpoa piyapinënpita pochin asacatarinënpoa'. Moranënpoapitarë chachin asacatarinënpoa', nitopi.

¹⁹⁻²¹ Napoaton Cosi pëinënquë yaya'conpachinara, piyapinën itapona':

—Pi'pian sinioro nonchinquën topiraihuë'. I'hua chachionta o'mapoi, tëhuëinchachin trico pa'anapoi o'marai. Pa'anahuatoi panantápiraihuë', huancopi huë'ëconaiquë, costaronëhuëi i'shiritërai. I'shiritopiraihuë', coriqui pahuërëtëraiso' ya'ipi chachin costaronëhuëiquë quënanai. Napoaton quëtaanta'huanquëmaso marë' quëmantarai.

²² Incariso acomara, co quiyaso nitotërai huë'. A'na coriquinta ipora trico pa'antohuatëinquëma', pahuërëta'huaiso marë' quëmarai, itopi.

23 Napopirinahuë Cosi piyapinëniso':

—Sano cancantoco'. Ama pa'yancosohuë'. Naporo' pahuërètëramaso', nani manahuë. Yosë chinotëramaso nimara costaronëmaquë acotërinquëma'. Inachachin tataparimanta chinotërin, itërin.

Napotahuaton, Simion tashinan pëi quëran ocoirahuaton quëshirin.

24 Ina quëran, ya'ipi chachin Cosi pëinënquë po'morin. Inaquë i'sha nipa'morantëcaiso marë' quëtërin. Moranënapitanta', a'carin.

25 Camotëchin Cosirë' coshatacaiso', nani nito-topi. Napoaton ninapona pochin, nicanacaiso marë' quëshipiso', taparapi huachi.

26 Cosi canquihuachina, nicanacaiso marë' quëshipiso' quëtopi. Naporahuatona', isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshapi.

27 Cosiri iinpita nontahuaton itapon:

—I'hua o'mapoma': ¿Tatahuëi ya'huëarin itëramaco pora? ¿Noya ya'huëarin? ¿Nanpiarin ipora huanta ti? itërin.

28 Inapitaso' mónsho tahuatona':

—Tatahuëiso', quëma piyapinën pochin ninin. Noya ya'huëarin. Ipora huanta nanpiárin, itopi.

29-30 Cosiso yonquitopirinhue', Mincamin quënanin. Inaso iya'huain. Ina yo'nanquëranchin nipiso'. Ina tasatahuaton, natanin:

—¿Isona: “Iya'hua a'na huëshirai” tënamaso ti? itahuaton, iin itapon: “¿Yosë chachin hua'hua catahuainquën!” itërin. Napotaso chachin iin

ni'sahuaton, na'nëchináchin cancantërin. Napoaton a'naroáchin patoananënquë ya'conahuaton, na'nërin.

³¹ Na'nërinso' pa'cotohuachina, nipa'morayaton, pipiantarin. Pipirahuaton piyapinënpita camairin: “¡O'huinco huachi!” itërin.

³² Cosiso', a'na misaquë nisha o'huintopi. Cacopo hui'ninpitanta a'na misaquë nisha o'huintopi. Iquipitoto'santa Cosirë' coshatopiso', a'na misaquë nisha o'huintopi anta'. Iquipitoto'saso', iprioro'sarë' coshatacaiso', na'in pochin ni'pi. Napoaton nisha coshatopi.

³³ Cosi iinpitaso', misaquë yahuënsëhuachinara, Cosiri a'naya a'naya sha'huitërin huënsëcaiso marë'. Paninan'ton, ahuënsërahuaton, ina quëran niantarinso' ahuënsërin. Inapotaton, huinshoin nininguë huarë' ahuënsërin. Napoaton: “Pi'ipinënpoa no'tëquën tantiarinpoa',” topi. Napoatona itohuara capini nini'pi. Nini'sahuatona', pa'yanpi.

³⁴ Cosiso inaora ca'ninso chachin, iinpitanta a'carin. Mincaminso nipirinhue' o'huintohuachinara, a'napita iinpita quëran na'con na'con acotopi. Nani coshatohuachinara, napopináchin o'opi. Inapoatona capa cancantopi.

44

Cosi, iinpita tëninso'

¹ Nani ca'pachinara, o'opachinara, Cosiso piyapinën camairin:

—Isopita quëmapi'sa costaronënaquë, trico amëntatëquë'. Naporahuaton coriquinëna

pahuërëtopisonta', a'naya a'naya costaronënquë chachin acotaantaquë'.

² Minënëhuë prata quëran nininsonta', hua'hua nininso costaronënquë acotëquë'. Coriquinën, trico marë' pahuërëtërinso' pïrayan acotëquë', itërin. Napotohuachina, piyapinënso' ina inachachin ninin.

³ Tahuërërinquë pi'i pipirirahuaso Cosiso', iinpita nontahuaton a'parin. Napohuachina moranënapitarë chachin pa'pi huachi.

⁴⁻⁵ Ninano quëran pipitona iinpitaso co aquëyâtërasoihuë', Cosiso piyapinën itapon:

—Apira quëmapi'sa pa'piso', imaquë'. Cantonahuaton napotëquë': “¿Onpoatonta canpitaso nosoropirinënquëmahuë', co noyahuë' ninama'? Prata quëran minë nininso', hua'anëhuë o'oton ninorinso chachin ihuatërama'. ¡Pa'pi co noyahuëchi ninama paya!” itëquë', itërin.

⁶ Cantonahuaton piyapinënso' Cosiri sha'huitërinso chachin itërin.

⁷ Napotohuachina, inapitariso itaantapi:

—¿Ihuatërama', itërancoi ti? ¡Co'chi quiyaso onporo tëranta', inapo'itoihuë'!

⁸ ¿Co'ta Canan parti quëran huarë' coriqui costaronëhuëiquë quënanpatoira, quëshiantaranquën pora? ¿Onporahuatoita iporaso', pratahuë nipon, orohuë nipon, hua'anën pëinën quëran ihuachitoihuë'?

⁹ Quiyaso' piyapinënpita pochincoi ninai. Incoi tëranta minë quënapahuatancoi, chimiin. Quiyanta', piyapinënpita pochin asacatocoi tënai, itopi.

¹⁰ Napotohuachina, Cosi piyapinënso' taantarin:

—Noyapa'. Naporama ni'quëhuarë', inapochinquëma nipachin. Nipirinhüë', insosona minë quënaparahuësoíchin, piyapinëhuë nisarin. A'napitanquëmaso', co manta onpoaramahuë', itërin.

¹¹ Napotohuachina, a'naya a'naya costaronëna chinohuaratona', i'shiritapi huachi.

¹² I'shiritohuachina yonissarin. Paninan nininso costaronën quëran caniaritahuaton, hua'hua nininso costaronënquë huarë', yonirin. Yonípachina, Mincamin costaronënquë quënanin huachi.

¹³ Ina nicatona iinpitaso', pa'pi sëtahuatona a'moanpiso oshapi. Napohuachina, a'naya a'naya pë'pëtonëna moranënaquë a'mitahuatona', naquëranchin ninanoquë ayaimantapi.

¹⁴ Cotaso', iinpitarë chachin Cosi pëinënquë canconpachina, inaso ya'huëarin quënamantapi. Quënanahuatona', isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshapi.

¹⁵ Moshaso', Cosiso iinpita itapon:

—¡Co'chi canpitaso yonquinahuano'sa pochinhüë ninama paya! ¡Caso chiníquën nanantërahüë ni'ton, nito ninorahuë! itërin.

¹⁶ Napotohuachina, Cotari itapon:

—¡Tëhuëenchachin co onpo a'pania'huainso nanitëraihuë'! ¡Co naporaihuë', co ta'cahuaiso ya'huërinhuë'! Oshahuanaiso', nani Yosë nitotërin. Ma'tana ya'huarai. Minënën maninsorë chachin asacatocoi, itopi.

¹⁷ Napotopirinhüë', Cosiriso itapon:

—Co napoarinhüë'. Insosona minënëhuë quënapapisoíchin piyapinëhuë nisarin.

A'napitanquëmaso', tatama ya'huërinquë
 noya panantaco'. Co insonta ma'sha
 onpotarinquëmahuë', itërin.

Cota, Mincamin ya'huërenamën yaquëparitërinso'

18 Cosi napohuachina, Cotari amasha
 ya'carirahuaton, itapon:

—Pi'piyan siniro nonchinquën topirahuë.
 Yonquirahuëso no'tëquën sha'huichinquën.
 Quëmaso' huraon pochachin chiniquën
 nanantëran. Napoaton ama no'huitonco
 ana'intaancoso marëhuë' napotaranquën.

19 I'hua huë'naiquë, quëmaso natanancoi
 tatahuëi ya'huëtërincoiso'. A'na iyahuëinta
 ya'huëtërincoiso', natanancoi.

20 Quiyarinta naporo sha'huitëranquën:
 “Tatahuëi ya'huëtërincoi, nani máshoya,”
 itërainquën. A'na iya'huanta hui'napi
 ya'huëtërincoiso', sha'huitërainquën. Inaso',
 tatahuëi nani máshoya niso' hua'huatërin.
 Naporo chachin sha'huitëranquën tatahuëri
 na'con nosororinso'. Ina yo'nanquëranchin
 hua'huatopisopita cato ya'huëpirinahuë', a'naso
 ayarin ni'ton, inaíchin quëparitërin. Napoaton
 nosoromiatërin.

21 Naporo' sha'huitërancoi nohuitamaso marë'
 quëca'huaiso'.

22 Napotohuatancoira, sha'huitërainquën:
 “Iya'huaso', co nanitërinhuë' pa'pin huëshicaso'.
 Huëshirin naporini, pa'pinso' sëtori tëpa'itonhuë'”
 itërainquën.

23 Napotopiranquënhuë': "Co'so' iya'hua quëpatamahuë', co onporonta tahuërëtaranquëmahuë'," itërancoi.

24 Tatahuëitaquë canconpatoira, ya'ipi quëma napotërancoiso' sha'huitërai.

25-26 Hua'quimiachin quëran, tataso' camairincoi: "Pa'sahuatoma' trico pa'amantaco'," itopirincoihuë', quiyariso': "Co nanitëraihuë'. Iya'hua a'paantohuatancoi, naporu huarë' pa'sarai. Co'so' ina quëpahuatoihuë', co hua'an tahuërëtarincoihuë'," itërai.

27 Napotohuatoira, tatahuëi sha'huitërincoi: "Canpita nitotërama sa'ahuëco' catoíchin hua'huaninso'.

28 A'naso', ayarin. Napoaton naporu quëran huarë' co quënanchinahuë'. Pa'piniri ca'mara tënhuë.

29 Iin ya'huërë' quëparamaquëya ma'sha onpohuachin, canpita tëhuëarama'. Canpita tëhuënëmaquë caso mashoco sëto tëpaponco huachi," itërincoi.

30-31 Tatahuëso', iya'huarë' a'naíchin pochin nipi. Co'so' quiyarë' pantahuachinhuë', tatahuëso chiminapon. Quiya tëhuënëhuëiquë tata mashoyaso' sëtori tëpapon.

32 Co'huara huë'shamátërapoihuë' sha'huitërahuë: "Iya'hua a'paantohuatancoi, cari ni'sarahuë. Ma'sha onpohuachinso', ca ana'intoco huachi," itërahuë. Naporahuaton napotomantarahuë: "Co'so' quëshintahuatënhuënhuë', chiminaquë huarë' na'inarahuë," itërahuë.

33 Napoaton nontaranquënhuë natanco topirahuë. Ca iya'hua ya'huërënamën quëma piyapinën

quëparichi ténahuë. Inaso iinpitarë', pananta'in.

³⁴ Co'so' iya'hua pantahuachinso', co caso nanitërahuë tatahuëtaquë, pananta'huaso'. Tatahuë ma'sha onporinso', co yani'nahuë', itërin.

45

Iinpitari Cosi nohuitopiso'

¹ Ya'ipi piyapinënpita ni'tonëinquë Cotari nontërinso tonitohuachina, Cosiso co huachi ahuantërinhuë'. Co huachi ahuantatonhuë', Iquipito nananquë chiníquën nonin: "¡Ya'ipinquëma pipico'!" itërin. Napotohuachina, ya'ipi piyapinënpita pipipi. Iinpitarëáchin nicaso', nohuitacaiso marë' sha'huirin.

² Sha'huiton Cosiso', na'nëmiatarin huachi. Chiníquën na'nërin ni'ton, ya'ipi iquipitoro'sa nitotopi. Huaraoon pëinëinquë huarë' a'naquënso pa'sahuatona', sha'huitonpi.

³ Naporo huarë' Cosiso', inahuara nanamënaquë iinpita nontërin:

—¡Ca mini Cosico! ¿Nanpiárin iporahuanta tata? itërin. Napotopirinhuë', iinpitariso pa'pi të'huatatona', co nanitopihuë' nonacaiso'.

⁴ Të'huatopirinahuë', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa të'huatocosohuë', ya'caritoco', itërin. Naporo huarë' iinpitari ya'caririn. Ya'carihuachinara, itaantarin:

—Ca mini iyaparimaco. ¿Co'ta iráca nicatoro'sa Iquipitoquë huëcasoi pa'anamaco?

⁵ Napotëramacoso marë' ama canpitaora nino'huicosohuë'. Co canpitaso yonquipiramahuë', Yosë chachin aquëchitiirinco.

Notohuaro' piyapi'sa ananpicaso marë' aquëchitërinco.

⁶ Ipora huarë' iso no'paquë, cato pi'ipi nisarin tanarotopiso'. A'natërápo pi'i chachin, pahuanarin. Ina nápo pi'i sha'topirinahuënta', co manta nitërinso' macaponahuë'.

⁷ Napotëranquëmaso chachin nisarin. Yosëso nipirinhüë', aquëchitiirincó. Canpitanta shiparima ya'huëtiinquëmaso marë' naporin. Canpita chachinta', huëhuëpiro ninin quëran nicha'ëinquëmaso marë' aquëchitiirincó.

⁸ Inapocaso ni'ton, co canpita nohuanton isoporinguë huë'nahuë'. Yosë chachin a'parincó ni'ton, huë'nahuë. Ina nohuanton, huraon ayonquina'pi nica'huaso marë' ya'conahuë. Ya'ipi ma'shanënpita a'paiato, piyapinënpitanta', camaica'huaso marë' ya'conahuë. Naporahuaton, ya'ipi Iquipitoquë huraon ya'huërenamën hua'anënta'huaso marë' acorincó.

⁹ Manóton paantatoma', tata sha'huitonco': "Cosi ya'huëarin, iso pochin nanan a'patiarinquën: 'Ya'ipi Iquipito no'paquë hua'anënta'huaso marë' Yosë acorincó. Manóton o'maton, ni'quimaco.

¹⁰ Ya'ipi hui'nanpita, shia'huaro'sa', inapitarë chachin, o'maco'. Pë'tahuanëmapita, ma'shanëmapita, ya'ipi ya'huëtërinquëmaso', quiquiimaco'. O'mahuatama', Cosin parti acoaranquëma'. Inapohuatama', co aquëya quëranhuë' nini'sáparihua'.

¹¹ Naro'pa huachi carima coshoro quëtáponquëma'. Ya'ipi huë'namaso nápo chachin co manta ichipahuantaranquëmahuë'. A'natërápo pi'ipi pahuanarin tanaro tahuëri'sa na'huëcaso

ni'ton, napotápēnquēma', itoco'.

¹² Iya'huaanta', canpitanta', ya'ipi naporahuēso', nani natanamaco.

¹³ Chiníquēn nanantato Iquipitoquē hua'anēntērahuēsonta', nani ni'nama'. Ya'ipi ni'namaso' tata sha'huitonco'. ¡Manóton paantatoma tata macontaco'!" itērin.

¹⁴ Napotahuaton, iya'huain iporin. Ina iporin quēran na'nērin. Mincaminta', Cosi iporin quēran na'nērin.

¹⁵ Ina quēran Cosiso', ya'ipi iinpita noya nontaton sē'quērin. Inapitanta iporahuaton na'nērin. Ina piquēran inapitarinta co huachi tē'huatatonahuē', noya nontopi huachi.

¹⁶ Huaraon pēinēnquēnta', a'naroáchin nanan nincanin: "Cosi iinpita canquipi," itopi. Ina natanahuaton, huaraonso catahuarinsopita hua'ano'sarē chachin noya cancantopi.

¹⁷ Noya cancantaton huaraoniso', Cosi itapon:

—Iyaro'sa sha'huitēquē', pē'tahuanēnaquē trico a'mitahuatona', Canaan parti pananta'ina'.

¹⁸ Paantatona', pa'pina quēma'ina'. Ya'ipi quēmopinēnpitarē chachin, o'ma'ina'. O'mahuachina', Iquipitoquē noya noya no'pa' nininso', cari quētarahuē. Napoaton inapitaso', iso no'paquē ma'sha noya noyatērinsopita, capona'.

¹⁹ Sa'ina', hui'nina', pa'pina', inapita quēmacaiso marē', camaiquē toronano'sa isēran quēpa'ina'. Sha'huitēquē a'naroáchin huē'ina'.

²⁰ Naporahuaton, ama aquētē ma'shanēnapita yonqui'inasohuē'. Iquipitoquē ma'sha noya noya nininsopita, inapitari hua'anēntapona', itēquē', itērin.

21 Napotohuachina, Cacopo hui'ninpitaso' ina inachachin nipi. Huaraon camaitërinso chachin, Cosiri toronano'sa quëtërin. Naporahuaton cosharo iraquë caracaisonta', quëtërin.

22 O'nanpiracaisonta', ya'ipi iinpita ananitëra'piarin. Mincaminso nipirinhüë', cara pasa coriqui prata quëran nininso' quëtahuaton, a'natërápo a'mocaso quëtërin.

23 Pa'pionta', shonca moraquë, noya noya ma'sha Iquipitoquë ya'huërinso', a'patontarin. Naporahuaton shonca moraquë chachin, trico, pan, cosharo', inapita a'patontarin. O'mahuachina carimacaiso marë' a'patontarin.

24 Pacacaiso marë' nontohuachinara, Cosiso iinpita itapon:

—Osharan paco'. Amana iraquë nino'huíracosohüë', itërin. Napotohuachina pa'pi huachi.

25 Inapitaso', Iquipito quëran pipirahuatona', Canaan parti canconpi. Pa'pina ya'huërinquë chachin canconpi huachi.

26 Pa'pina nontatona sha'huitopi: “¡Cosi nanpiárin tata! ¡Inari ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntërin!” itopi. Ina natanahuaton, Cacoposo pa'yanënuë tachianantërin. Sha'huitopirinhüë', co natëtërinhuë'.

27 Napoaponahuë', Cosiri nanan a'patërinso natanin. Ina natanahuaton, toronano'sa quëpamacaiso marë' a'patontarinsonta', ni'nin. Naporo huarë' capa cancantomiatërin huachi.

28 Capa cancantaton tapon: “¡Tëhuëenchachin Cosi nanpiárin! Co'huara chimiantërasocohüë' pa'mato nimai,” tënin.

46

Iquipitoquë pa'mapiso'

¹ Cacoposo' ya'ipi huëntonënë chachin pa'sarin. Ya'ipi ma'shanënpitarë' pa'sarin. Piirsipaquë canconpachinara, ma'sha tëparin. Tëparahuaton, pa'pinco' Yosë chinotërinso chachin chinotërin.

² Naporo tashi Yosëri hua'narëso pochin ya'notërin. Ya'notahuaton, nininën quëran përarin: “Cacopo” itërin. Napotohuachina, inariso itapon:

—Ma'ta Siniro ya'huarahuë, itërin.

³ —Caso Yosëco. Tataparionta chinotërinco. Iquipitoquë pa'macaso marë' ama të'huaquësohuë'. Inaquë shiparinpita na'atona', panca nacion ocoiapon'a'.

⁴ Canta quëmaro'co Iquipitoquë, pa'marahuë. Naporahuaton ca chachin, ina no'pa quëran shiparinpita ocoiarahuë. Inaquë chiminpatan, Cosi nocoarinquën, itërin.

⁵ Ina quëran Cacoposo', Piirsipa quëran paantarin. Hui'ninpitari toronanquë a'mitopi. Huraoni quëpamacaiso marë' toronano'sa a'patontarinquë, inapotopi. Sa'ina', hui'nina', inapitanta a'mitopi.

⁶⁻⁷ Cacoposo', hui'ninpitare chachin pa'sarin. Hui'ninpitanta sa'ina hui'ninpitare chachin pa'sapi. Ya'ipi inapitarë chachin pa'sápatona', Iquipito no'paquë huarë' camapi. Ya'ipi ma'shanënapitanta Canaan parti ya'huëtopiso', quiquipi. Pë'tahuanënapitanta', Ohuicaro'sa', ohuacaro'sa', chiporo'sa', inapitanta quiquipi.

8 Isopita, Cacopo quëran pipipisopita Iquipito-
quë pa'mapi. Inapita chachin israiro'sa itopi
anta': Paninantërinso', Nopino.

9 Ina hui'ninpitaso': Anoco, Huaron, Isron, Car-
omi, inapita.

10 Simion hui'ninpitanta', Quimoino, Camin,
Ohuato, Caquin, Sohuaro, Saono, inapita.
Saonoso', Canaan sanapiquë hui'nahuaninso'.

11 Nihui hui'ninpitanta', Coirison, Quiato, Mi-
rari, inapita.

12 Cota hui'ninpitanta', Iri, Onan, Sira, Parisi,
Saro, inapita. Iri, Onan, inapitaso', Canaan parti
chachin chimin piso', nani nitotërhua'. Parisi
hui'ninpitanta', Isron, Amoro, inapita.

13 Isacaro hui'ninpitanta', Toran, Popan, Copo,
Simiron, inapita.

14 Saporono hui'ninpitanta', Siriti, Iron, Cariri,
inapita.

15 Ina nápo Cacopo hui'ninpita quëmapi'sa
Niaquëya ya'huëpi. Sanapinta a'nara ya'huëtërin:
Tina itërinso'. Inapitaso', Patan-aranquë
ya'huapon hui'nahuaninsopita. Nia quëran
pipipisopitaso', cara shonca cara ya'pi', sanapirë
chachin icanpi.

16 Caro hui'ninpitanta', Sipion, Aqui, Ison,
Soni, Iri, Aroti, Ariri, inapita.

17 Asiri hui'ninpitanta', Imina, Isopa, Isopi,
Piria, inapita. Oshinanta ya'huërin: Sira itopi.
Piria hui'ninpitanta', Ipiri, Mariquiri, inapita.

18 Caro, Asiri, inapitanta Cacopo hui'ninpita
Siripaquëya nipiso'. Ina quëran nipisopitaso',
ya'ipiya quëran shonca saota ya'pi', icanpi.

Siripaso' Napanori Nia catahuacaso marë' nicanarinso', nani nitotërëhua'.

¹⁹ Naquiranta Cacopo sa'in chachin ninin. Ina hua'huinpitanta', Cosi, Mincamin, inapita.

²⁰ Cosiso', Asinaquë hui'nahuaninsopita: Manasisi, Iprain, inapita. Inapitaso', Iquipitoquë nasitopi. Asinanta', ayonquianta'inquëma'. Inaso', Potihuirra hui'nin. Potihuiranta', On ninanoquë corto hua'an ya'conin.

²¹ Mincamin hui'ninpitanta', Pira, Piquiri, Asipiri, Quëra, Namano, Iqui, Nosi, Mopimo, Opimo, Arato, inapita.

²² Ina nápo Naquira quëran nipisopita ya'huëpi. Shonca catapini ya'pi ya'ipiya quëran ícanpi.

²³ Tanoso', a'naíchin hui'nahuanin: Osimo itërin.

²⁴ Nipitari hui'ninpitanta': Casiiri, Coni, Quisiri, Sirimo, inapita.

²⁵ Tano, Nipitari inapitanta Cacopo hui'ninpitanta nipi. Inapitaso', Piraquëya nipiso'. Ina quëran nipisopitaso', ya'ipiya quëran canchisë ya'pi', ícanpi. Piranta', Napanori Naquira catahuacaso marë' nicanarinso', nani nitotërëhua'.

²⁶⁻²⁷ Iquipitoquë pa'mapisopita, saota shonca saota ya'pi ícanpi. Ya'ipi inapitaso', Cacopo quëran pipipisopita. Hui'ninpitanta sa'inaso' co pichipi-huë'. Cosi hui'ninpitanto' cato. Inapitaso' inaquë chachin nasitopi. Cacopo, Cosi, inapitarë' canchisë shonca ya'pi ya'ipiya quëran ícanpi.

²⁸ Co'huara Cosin parti camayátërasoihuë', Cacoposo' Cota camairin: "Cosi sha'huitëquë huë'in, Cosin parti nacapi'inco," itërin. Inaquë Cota paaso', Cacoposo ya'ipi huëntonënë chachin Cosinquë camapi huachi.

29 Iin cantomarahuaton Cotaso', pa'pini nanan a'patërinso sha'huitërin. Sha'huitohuachina Cosiso', a'naroáchin piyapinënpita camairin toro-nanën tapacaiso marë'. Inaquë huënsërahuaton, Cotarë chachin pa'nin. Pa'sahuaton pa'pin quënanconpachina, iporin. Iporinquëranchin hua'qui na'nërárin.

30 Naporo' Cacopori, itapon:

—Ayapiranhuë', quënantaranquën ni'ton: ¡Ipo-raso' chiminpatonta noyatapon huachi ténahuë! ténin.

31 Pa'pin nani nontahuaton Cosiso', ya'ipi iin-pita, quëmopinënpita inapita itapon:

—Huaráon nicapo pa'sarahuë. Pa'sahuato itapo: Ya'ipi quëmopinënhuëpita Canaan parti ya'huëpirinahuë', yacapainacoso marë' o'mapi.

32 Ohuacanënapita, ohuicanënapita, ya'ipi ma'shanënapita quiquimapi. Inapitaso pë'tahuatona'piro'sa', itarahuë.

33-34 Napotohuato, huaráon përasarinquëma'. Përatënuëma' maquësona sacatëramaso' natan-pachinquëma': “Quiyaso', shimashonëhuëipita pochachin, ohuica pë'tahuana'piro'sacoi,” itoco'. Napohuatama', Cosin partiquë ya'huapoma'. Iquipitoto'saso', ohuica pë'tahuana'piro'sarë', napopináchin ya'huëcaiso', na'in. Napohuatama', canpitaráchin inaquë ya'huapoma', itërin.

47

1 Cosiso', pa'pin, iinpita, inapita nontahuaton huaráon sha'huitapon pa'nin: “Tatahuë, iyahuëpita, inapita Canaan parti quëran o'mapi. Ya'ipi ohuicanënapita, ohuacanënapita,

ma'shanënapita, inapitarë chachin o'mapi. Nani Cosin parti niquipi," itërin.

² Ina piquëran a'natërápo iinpita huayonin. Huayonahuaton, huaraoni nohuitacaso marë' quëparin.

³ Naporo' inari natanin:

—¿Maquëta canpitaso sacatërama'? itërin.

—Quiyaso' quëma piyapinënpita pochincoi ninai. Shimashonëhuëipita pochachin ohuica pë'tahuatona'piro'sacoi.

⁴ Canaan parti ya'huëpiraihuë', na'con tanarotërai. Pastonta', ohuicaro'sa capacaiso', yanirin. Napoaton no'panënuquë o'marai ya'huapoi. Yosë marë' nohuantëquë', Cosin parti ya'huë'i topiraihuë', itopi.

⁵ Napotohuachinara, huaraoniso' Cosi itapon:

—Yacapainënuquënsa marë' tataparín, iyaparín-pita, inapita o'mapi. Nani o'mapi ni'quëhuarë',

⁶ ya'ipi Iquipito no'pa' hua'anëntërahuëquë, noya inapita ya'huëcaiso'. Cosin parti noya noya no'pa' ninin. Inaquë ya'huëcaiso marë' quëtëquë'. A'naquën quëmopinënpita pë'tahuatocaso' noyá nitotohuachina', caquën pë'tahuanëhuëpita, a'paicaiso marë' acoquë', itërin.

⁷ Ina piquëran Cosiso', huaraon anohuitacaso marë' pa'pionta quëparin. Cantontahuaton Cacososo', monsho tënin, nontacaso marë'.

⁸ Huaraoni ni'sahuaton natanin:

—¿Onpo pi'ita ya'huëtërinquën? itërin.

⁹ —Nani pasa cara shonca pi'ipi ya'huëtërinco. Co ya'huëmia ya'huëatohuë', patë patërantarahuë. Inapoato na'con parisitërahuë. Shimashonëhuëpitaso', na'con na'con tahuëri ni'pi.

Co caso inapita icantapohuë' nimara ténahuë, itërin.

¹⁰ Cacoposo nani huaraon nontahuaton, Cosirë chachin pa'nin huachi.

¹¹ Ina quëran Cosiso', Iquipitoquë noya noya no'pa' nininso' quëmopinënpita quëtërin. Huaraoni camairinso chachin ninin. Inapoatona Cacoposo' hui'ninpitare chachin Namisi parti no'pahuanpi. Namisiso', Cosin itopi anta'.

¹² Naporahuaton Cosiso', ya'ipi quëmopinënpita cosharo quëtárin. Panca huënton nininso' na'con na'con, quëtërin. Caraya nininso', pi'piyan quëtërin. Inapotërin.

Iquipitoquë onpo sacatacaiso', Cosi camaitërinso'

¹³ Co insëquë tëranta trico ya'huërinhuë'. Napoaton na'con na'con tanarotopi huachi. Canaan partiquënta', Iquipitoquënta', piyapiro'sa tanari tiquirarin.

¹⁴ Inaquëpita ya'huëpisopita, Cositaquë trico pa'anápirinahuë', nii'quianapi huachi. Ya'ipi coriqui trico marë' pahuërëtopiso', Cosiso yontonin. Yontonahuaton huaraon pëinënquë taparin.

¹⁵ Canano'sa', iquipitoro'sa', inapita coriquinëna i'quihuachinara, iquipitoro'saso', Cosi nontapona pa'pi:

—¡Yosë marë' cosharo quëtocoi! Capa nii'quianarai huachi. Capa coriqui ni'ton, co huachi cosharo quëtohuatancoihuë', tana tëpaponcoi quiyaso'. Ina marë' quëmanta co huachi noya nisaranhuë', itopi.

16 —¡Naporinchi paya! Capa coriquinëma ni'quëhuarë', pë'tahuanëmapita nipachin quëco'. Ina quëpatama', trico quëtarainquëma', itërin Cosiri.

17 Napotohuachina iquipitoto'saso', pë'tahuanëna quëshipi: Cahuarionëna', ohuicanëna', ohuacanëna', moranëna', inapita quëshipi. Inapita marë' naporo pi'iquë trico canpiatërin.

18 Ina pi'i na'huëanatopi. A'na pi'i maantarin-quë naquëranchin iquipitoto'saso', Cosi paapan-tapi nontaantacaiso marë':

—Nani quëma nitotëran capa coriqui ya'huëtërincoisohuë'. Ya'ipi pë'tahuanëhuëpitanta canpitanquën ninin. Co huachi ma'sha tëranta ya'huëtërincoihuë' pahuërëta'huaiso'. No'panëhuëichin ya'huërin. Naporahuaton quiyanta ya'huërai.

19 Quiyaora chachin nipachin, no'panëhuëirë'coi pa'ancoi. Ina ya'huërënamën trico quëtocoi. Inapohuatoi huaraon piyapinënpitacoi nisarai. Ina marë' no'panëhuëiquë chachin sacachi. Cosharo quëtohuatancoi, no'panëhuëiquë sacatarai ni'ton, co nitapiarinhuë'. ¡Taquihuatoiso', no'panëhuëinta' pantatarin. Inapohuatoi, quëmanta co manta canaponhuë'! itopi.

20 Napotohuachinara, Cosiso ya'ipi iquipitoto'sa no'panëna huaraon marë', pa'antëra'piarin. Co manta capacaisohuë ni'ton, no'panëna pa'ana'piapi. Inapopi ni'ton, ya'ipi Iquipito no'pa', huaraoni hua'anëntërin huachi.

21 Naporahuaton ya'ipi Iquipito no'paquë iquipitoto'sa ya'huërinso', Cosiri pa'anaton piyapitërin.

22 Corto hua'ano'sa no'panénáchin co Cosiri pa'antërinhuë'. Inapitaso' huaaraoni topinan trico quëtárin ni'ton, co no'panëna pa'anacaiso ya'huërinhuë'.

23 Ina quëran Cosiri piyapi'sa itapon:

—Iporaso', huaaraon hua'anëntërinquëma huachi. No'panëmanta hua'anëntërin. Ma'tana ya'pirin ya'huëarin quëpatoma', sha'co'.

24 Napoaponahuë', sha'namaso' nanitohuachin, a'natërápo costaro quëran a'na costarora huaaraon quëtamaso ya'huërin. Catapini costaroso nipirinhue', canpitaora marë' nizarin. Hui'namapita, yacaparinquëmasopita, inapitanta capacaiso marë' nizarin. Naporahuaton ina quëran chachin shacamasso ya'huërin, itërin.

25 Napotohuachina, inapitaso taantapi:

—Noyapa'. Inapochin nizarai. Quëmaso noya piyapinquën ni'ton, tana tëpaincoiso nipirinhue', nicha'ërancoi. ¡Huaaraon nipachin piyapichincoi! itopi.

26 Inapoaton Cosi camaitërin ya'ipi Iquipito no'paquë piyapinënpita ma'sona nicacaiso'. Sha'topiso nanitohuachina, a'natërápo costaro quëran, a'nara huaaraon quëtacaiso ya'huërin. Iso quirica ninshitasoco huarënta', ina camaitërinso', ipora huanta Iquipitoquëso ina chachin nisapi. Corto hua'ano'saso nipirinhue', co huaaraon marë' quëtacaiso ya'huërinhuë'. Inapita no'panënaso', co huaaraoni pa'antërinhuë' ni'ton, co quëtopihuë'.

Cacopo nohuantërinso'

27 Israiro'saso', Iquipito no'paquë ya'huëapi huachi. Cosin parti no'pa' mapi. Inaquë ya'huëapona pochin na'amiatopi.

28 Cacoposo shonca canchisë pi'ipi, Iquipito-quë ya'huëantarín. Ya'ipiya quëran pasa catapini shonca canchisë pi'i icanín.

29 A'na tahuëri Cacoposo', nani chiminacaso ya'caritërin ninatanín. Napoaton Cosi sha'huitacaso marë' a'nara a'parín. Huë'pachina, itapon:

—Tëhuëenchachin nosorohuatanco, no-huantërahuëso' niquë'. Ina yanipatanso', tonaroana së'huatoco. Së'huatatonco: “Yoscoarë' nohuantëranso' nisarahué,” itoco'. ¡Caso chimin-pato, ama Yosë marë' isëquë pa'pitocosohué'!

30 Shimashonëhuëpita quënancona'huaso tahuëri nanitohuachinco, Iquipito no'pa quëran quëpaco. Quëparahuatonco, inapita po'mopiquë, canta po'moontaco, itërin.

—Noyapa'. Inapochinquën nipachin, itërin Cosiri.

31 —Yoscoarë' inapochinquën itoco, itaantarín pa'pini. Napotohuachina, Cosiso': “Yoscoarë' inapotaranquën,” itërin. Ina natanaton, Cacoposo, pë'saranënuquë huënsërin. Inaquë huënsërin quëran, “Yosparinquën,” ta'caso marë' mónsho tënin.

48

Iprain, Manasisi inapita noya ya'huëcaiso marë' sha'huitërinso'

1 Ina piquëran miachin Cacoposo' caniorin. Napohuachina Cosi sha'huitopi. Ina natanahuaton, nicapon pa'nin. Hui'ninpitanta cato chachin quëparin. Manasisi, Iprain, inapita.

2 Cosiri nicapon huë'ninso sha'huitohuachinara, chiniquën cancantaton pë'saranënuë huënsërin.

3-4 Cosiso', hui'ninpitare chachin ya'coontarahuaton pa'pin nontoonin. Ina quëran Cacoposo' Cosi itapon:

—Yosë ya'ipi nanitaparinsó', Noso ninanoquë ya'notërinco. Inaso ninano', Canaan parti ya'huërin. Ya'notahuatonco, iso pochin noya ya'huëca'huaso marë' sha'huitërinco: “Ni'quë'. Ca nohuanto, notohuaro' hui'nanpita ya'huëtarinquën. Quëmá quëran pipipisopita, na'a naciono'sa ocoyapona'. Naporahuaton, inapita, iso no'pa' quëtarahuë. Inapitari hua'anëntomiatapona',” itërinco.

5 Hui'nanpita Iprain, Manasisi, inapitaso co'huara yacapaponquën huë'shamátërasocohuë' ya'huëtërinquën. Inapitaso' caquën nicapona'. Napoatona', Yosë no'pa' hua'anënta'huaso sha'huitërinco', hua'anëntapona'. Nopino, Simion, inapita pochin ni'tona', hua'anëntapona'.

6 Inapita piquëran hui'nahuanpatan, quëmaoranquën nisapi huachi. Inapitaso' Iprain, Manasisi, inapita iya'huainpita nicapona'. Ina ni'tona iin mashonëna no'panëna quëran, inapitanta', no'pa' macapona'.

7 Co topinan napotaranquënhuë'. Mamaparin co aquëtë hua'huaninso marëhuë', napotaranquën. Quëmanta nani nitotëran: Patan-aran quëran huënantasëhua', Canaan parti quëmaquën mama

tëparëhua'. Iporata ninano ya'cariya nicasëhua', chiminin. Chiminpachina, inaquë chachin ira pirayan pa'pitërehua'. (Ina ninanoso', ipora marë' Pirin itopi anta'.)

⁸ Ina ta'sochachin a'nanaya Cacoposo' tahuërëtahuaton ni'pirinhuë', Cosi hui'ninpita quënanin. Inapita quënanaton, hui'nin natanin:

—¿Inpitata isopitaso'? itërin.

⁹ —Isopita mini hui'nahuëpita. Yosë nohuanton naro'pa' ya'huëtërinco', itërin Cosiri.

—Amashachin aya'carico. Noya ya'huëcaiso marë' sha'huichi, itaantarin Cacopori.

¹⁰ Cacoposo' noyá mashoya ni'ton, co huachi ina inahuë quënantërin. Napoaton Cosiri hui'ninpita aya'caririn. Napohuachinara, Cacoposo shinpita iporahuaton apinorin.

¹¹ Ina quëran Cosi itapon:

—Co huachi onporo tëranta quënana'huanquënso' yonquipirahuë', Yosë nohuanton hui'nanpitanta quënanahuë.

¹² Pa'pin to'topitënquë hui'ninpita huënsëápirinahuë', Cosiri ahuanirin. Ahuanirahuaton, pa'pin notënanquë isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshorin. Noya nicaton napotërin.

¹³ Ina quëran cato hui'ninpita chachin manin. Iprainso', inchinanën quëran së'quërin. Ya'huërë' Manansisiso' ahüënanën quëran së'quërin. Inapo së'quërin quëran pa'pin aya'caririn. Napoaton Iprainso', shiin ahüënanën quëran acorin. Ya'huërë' Manansisiso', shiin inchinanën quëran acorin.

14 Cacoposo nipirinhüé', tanpaquënpita chi'huaratahuaton, inchinanën quëran Iprain së'huamotorin. Manasisiso paninan nipirinhüé', ahuënanën quëran së'huamotorin.

15-16 Inaporahuaton Cosi noya ya'huëcaso marë' iso pochin sha'huitërin:

“Shimashonëhuëpita Apraan, Isaco, inapita Yosë natëpi.

Canta hua'huatërahuë quëran huarë' ina chachin noya a'pairinco.

Ina Anquëninën* chachin ya'ipi ma'sha onporahuë quëran, nicha'ërinco.

Inari chachin isopita hui'napi'sa catahuain.

Notohuaro' hui'ninpita ya'huëchina'.

Hua'huayátërahuë, isoro'paquë na'aina'.

Inapita nicatona piyapi'sa', yonqui'inaco.

Tata Isaco, tata masho Apraan, inapitanta yonqui'ina',” itërin.

17 Cosiso nipirinhüé', paninantërinso' ahuënan quëran shiini së'huamotorinso' ni'nin. Ina nicaton co noyahuë' cancantërin. Napoaton pa'pin inchinan imirin masahuaton, Iprain motën quëran chi'huincatërin. Chi'huincatahuaton Manasisi motënuë acotërin.

18 Inapoapon pochin pa'pin itapon:

—Co tata. ¡Ama inapoquësohuë'! Isocha paninanso'. Inchinan imira quëran, ina së'huamotoquë', itërin.

19 Pa'pinso nipirinhüé', co nohuantërinhuë' inapocaso'. Napoaton itapon:

* **48:15-16 Yosë Anquëninën topachinaso'**: Yosë chachin ta'tona napopi.

—¡Naporin mini conpa, nani nitotërahuë! Man-
asisinta shinpita quëran panca nacion nizarin.
Iyaa'huainso napoaponahuë', noya noya nicaton
shinpita quëran na'con na'con naciono'sa pipiarin.

²⁰ Naporo tahuëri chachin, Cacopori shinpita
nóya yonquirapiton iso pochin sha'huitërin:

—Israiro nacionquë ya'huëpisopita noya
ya'huëcaiso marë' yasha'huitohuachina', canpita
nininëma yonquiatona iso pochin sha'huitapona':
“Yosë quëmanta catahuainquën. Iprain, Manasisi,
inapita catahuarinso pochachin catahuainquën,”
niitapona', itërin. Inapoaton, Cacoposo Iprain'ton
acorin. Manasisiso nipirinhüë', piquëran acorin.

²¹ Ina quëran Cosi tahuërëtahuaton itapon:

—Ni'quë'. Caso chiminapo huachi. Yosëso
nipirinhüë', ya'huëmiataton catahuarinquëma'.
Inari chachin shimashonëma no'panënuquë
quëpanantapanquëma'.

²² Quëmaso' ya'ipi iyaparinpita quëran, panca
pancana no'pa' quëtëranquën. Siquimo motopi
quëtëranquën. Inaso' no'pa', amororo'sa ahuëato
osërëtërahuëso', itërin.

49

Cacopo yachiminator, hui'ninpita nontërinso'

¹ Nani shinpita noya ya'huëcaiso marë'
sha'huitohuachina, Cacoposo' ya'ipi hui'ninpita
amatërin. Huë'pachinara itapon:

“Amasha ya'carico conparo'sa'.

Ma'sona a'na tahuëri onpocamaso', carinquëma
sha'huichinquëma natanco'.

² Canpitaso hui'nahuëpitanquëma'.

Caso Cacopoco niporahuë', Israiro itërinaco anta'.

Carima sha'huitaranquëma ni'ton, natanco'.

³ 'Quëmaso' Nopino, paninanquën.

Chiníquën nisoco, ya'nan hui'nahuananquënso'.

Chini chiníquën nanantaton, noya noya nicamaso'
ninan.

⁴ Inapocamaso nipiranhuë', co huachi inapoaran-
huë'.

I' pa'pi chinii' nipachina, co onpo asanoirëhuë'.

Ina pochachin nicatón cosonanëhuë monshitëran,
itërin.

⁵ 'Simion, Nihui, canpitaso, napopináchin can-
cantërama'.

A'napita ma'sha onpotamaso marë' nisha nisha
ohuararama'.

⁶ Niyontonamaquë, ama onporo tëranta
ya'noisohuë'.

No'huitatoma piyapi tëparama'.

Co natantonquëmahuë' nicatoma', tororo'sa
nishitëtëntëntërama'.

⁷ Tanan ni'niro'sa pochin no'huitërama'.

Napopiramahuë', co onporonta inachachin
nisápomahuë'.

Carima ya'ipi Israiro nacionquë, ayan-
quëmiataranquëma', itërin.

⁸ 'Quëmaso' Cota, iyaparinpita pa'yataponën.

Inimiconënpita minsëra'piapon.

Iyaparinpita quëran huarë' moshaponën.

⁹ Quëmaso' conpa masho, Cota itëranquën.

Pa'pinia'hua pochin chinimiatëran.

Mapintahuaton pa'pini' pë'inihuachina,

mónsho mónsho tërarinquëran quëhuënin huachi.

Panca pa'pini' pochin ninan.

¡Pa'pini' chinotaso', co incari tëranta apisarinhuë'!

Inapochachin quëmanta inimiconënpita
nitaponën.

10 Co inso tëranta hua'an quëran, quëmaso' Cota,
ocoiarinënhuë'.

Huara së'quëranso co insonta mataponënhuë'.

Hua'anën chachin o'maquë huarë' co nanitapa-
ponënhuë'.

Ina o'mahuachin, ya'ipi naciono'sari natëpona
huachi.

11 Cotaso notohuaro' oparohuanaton,
mora'huanënta', co apiratarinhuë'.

Inaquë capacaso marë' a'sonpitërapon.

Huinoquë chachin a'morinso pë'sapon.

¡Opa huayo no'huiquënquë chachin, inapotapon!

12 Ya'pirinpitanta', huino quëran quëhua
quëhuashin ninin.

Natëquënpitanta', sho'shoi' quëran huirí huiríchin
ninin,' itërin.

13 'Quëmaso' Saporono, marë yonsan parti
ya'huapon.

Panca nancharo'sa nonshinanëna ya'huërinquë,
ya'huëapon.

No'panënso', Sitonquë huarë' naniarin,' itërin.

14 'Quëmaso' Isacaro, chiníquën mora pochin nis-
aran.

Pë'tahua pëiro'saquë pë'pëtëranquëranchin chino-
taran.

15 “¡Noyachi iso no'pa' paya! Yashi yashin
chinochachináchin,” tëcapon.

Co pahuërëpirinënhuë', noya cancantaton patron
marë' sacataran,' itërin.

16 'Quëmaso Tano, quëmaora huëntonëinquë
ya'huëpisopita catahuanan.

Nanan ya'huëtohuachina', anoyatacaiso
catahuan.

A'napita Israiro huëntono'sa pochachin nisanan.

¹⁷ Ya'huan yaquëtëtërinso pochin nisanan.

Inaso', ira pirayan yamorin quëtëtacaso marë'.

Cahuario tocanën quëtëhuachina, piyapi
ya'mitërinso', anotapon.

Inapochachin quëmanta', inimicoro'sa nitaran,' ”
itërin Cacopori hui'ninpita nontaton.

¹⁸ Ina quëran Cacoposo' Yosë nontaton tapon:

“¡Sinioro, quëmaso' nicha'ësaranco ténahuë!” itërin.

¹⁹ A'napita hui'ninpitanta yonquiaton taantarin:

“ ‘Quëmaso Caro, matararoro'sa huënton
ya'contarinquën.

Quëmariso napoaponahuë', nita'atahuaton
imasaran,' itërin.

²⁰ ‘Quëmaso' Asiri, noya noya cosharo
ya'huëtarinquën capacaso'.

Copirnoros' ca'ninso pochin ca'sápon.

Napoaton quëmari quëtohuatan inapitanta ca'sapi,'
itërin.

²¹ ‘Quëmaso' Nipitari, co camainëinquënso
costaponhuë'.

Tanan yo, noyanpia'huaráchin hua'huinpitarë'
pa'ninso pochin nisanan.

Inapochachin quëmá quëran pipipisopitanta',
na'a nisahuatona', noyanpia'huaráchin nicapona',
itërin.

²² ‘Quëmaso Cosi, i'sha yonsanquë huayo
huanirinso pochin ninan.

Inaso' huayo pa'pi notohuaro' nitërin.
Së'paquënpitanta', paira pa'tërin.

²³ Pë'chinan camayoro'sa', no'huirinquën.

No'huitënën pë'chinan shinërëquë yaohuaninën.
 Napotatënën, co noya quëran ya'huëchináchinhuë
 nitarinën.

24 Quëmaso nipirinhüë', chini chiníquën
 tanpatëran.

Pë'chinanënquë inimicoro'sa tē'yanantohuatan, co
 pacoitaranhüë'.

Yosë imarahuëso', chini chiníquën nanantërin.

¡Ina catahuarinquën inimicoro'sa minsëaran!

Sinioroso' ohuica hua'anën pochin ni'ton,
 a'pairinco.

¡Ina chachin quëmanta a'paiatënquën catahuarin-
 quën!

25 Yosënëhuë chachin, catahuapënquën.

Inaso', ya'ipi nanitapaton catahuapënquën.

Ina nohuanton, o'nanpachina catahuainquën.

Acoporonta i' ya'huërinso', ina nohuanton pipiton
 catahuainquën.

Pë'tahuanëmapita, sanapinëmapita, inapitanta huai-
 huachina catahuain.

26 Tata mashocoro'sa iráca, noya ya'huëca'huaso
 marë' sha'huitërinaco.

Carinquënso', ipora noya noya sha'huitaranquën.

Motopiro'sa ya'huërárinso ta'huantaquë huarë',
 Yosë catahuaráponquën.

A'napita iyanpita quëran, noya noya nicatënquën
 huayonanquën.

Napoaton sē'huamotorahuatënquën quëma marë'
 Yosë nontërahuë', itërin.

27 'Quëmaso' Mincamin, pa'pi mapinton tanan
 ni'nira pochin nicapon.

Tashiramiachin inaso mapintahuaton,
 ca'miatërin.

Naporo' i'huanahuanquë chachin pë'sotërinson'ta',
a'napitari ca'papi.

Inapochachin quëmanta', yaata'huantëransopita
nitaran.

Inapotahuaton ma'shanënanta', nipatomat-
apoma', ” itërin.

²⁸ Ina pochin Cacopo shonca cato hui'ninpita
noya ya'huëcaiso marë' sha'huitërin. Inapita
quëran shonca cato Israiro huëntono'sa pipipi.

Cacopo chiminiso'

²⁹ A'na tahuëri Cacoposo', hui'nipita camairin:
“Co hua'quiya quëranhuë' chiminarahuë huachi.
Chiminpato, shimashonëhuëpita pa'pitopiso pi-
rayan po'moontaco. Iti huënton piyapi, Ipron
itopisori, ina no'paso' hua'anëntopirinhüë'.

³⁰ Maquipiraquë nanin ya'huërinso yonquiato
napotarahüë. Inaso', Canaan parti ya'huërin.
Mamiri notënanquë ya'huërin. Ina no'pa' mini
iráca tata mashoco Apraan nipa'pitacaiso marë'
pa'anin. Ina pirayan no'pa' ya'huërinso're chachin
naporo Ipron pa'antërin.

³¹ Inaquë Sara, Apraan, inapita chiminpachi-
nara ya'conpi. Tata Isaco, mama Nipica inap-
itanta inaquë chachin ya'conpi. Inaquë canta',
sa'ahuë Nia itërahuëso ya'conin.

³² Ina no'paso' naninë chachin, Iti huënton
piyapi'sa pa'antopi,” itërin.

³³ Cacoposo' hui'ninpita camairinso
tonitohuachina, pë'saranënquë quëhuëantarin.
Quëhuënaso chachin, chiminin huachi.

50

¹ Pa'pin chiminpachina Cosiso', ina nonën iporin quëran na'nërin, apinorin, napotërin.

² Ina quëran notoronënpita camairin pa'pincos' nonën tapacaiso'. Camaihuachina, ama chanat-acaso marëhuë' taparapi. Pa'pincoso', Cacopo itahuatona', Israiro itopi anta'.

³ Catapini shonca tahuëri quëran nonën tapapi huachi. Ina nápo tahuëri nohuantërin tapacaso marë' ni'ton, ina nápo tahuëri sacatopi.

Iquipitoro'saso', canchisë shonca tahuëri Cacopo marë' sëtopiso' imapi.

⁴⁻⁵ Ina tahuëri'sa na'huëhuachina, Cosiso' huaraon catahuapisopita hua'ano'sa', nontërin:

—Tëhuëchachin noya ni'patamaco, ca marë' huaraon nontoonco'. Naporin Cosiso': "Co'huara tata chiminyátëraponhuë', camairinco Yoscoarë' ta'to natëca'huaso': 'Nipa'pita'huaiso marë' taparahuëquë chachin, po'moontaco. Inaso', Canaan parti ya'huërin,' itërinco. Quëtoco paato tatahuë pa'pitonta'i, topirahuë. Nani pa'pitontahuato, o'mantarahuë tënin," itoco', itërin.

⁶ Sha'huitohuachinara, huaraoniso hua'ano'sa itapon:

—Cosiso' sha'huitonco': "Paaton tataco', pa'pitontaquë'. Sha'huitërinquënsö chachin nitontaquë'," itoco', itërin.

⁷⁻⁸ Huaraoni napotohuachina, Cosiso', pa'pin pa'pitacaso marë' pa'nin. Ya'ipi copirno catahuapisopita hua'ano'sa pa'pi. Iinpitanta', quëmopinënpitarë chachin pa'pi. Cosin partiso',

hua'huaro'saráchin pë'tahuaros'a a'paicaiso marë' patopi.

⁹ Sontaro'santa', a'naquën toronano'saquë, a'naquënso cahuarioro'saquë, Cosi ca'tanpi. Napoaton hua'huayátërahuë piyapi'sa pa'pi.

¹⁰ Pa'sápatona', Corin-a-atatiquë canconpi. Inaquë niyontonatona panca sëtopi. Inaquë Cosi pa'pin marë' canchisë tahuëri sëtërinso', nani-antarin. (Corin-a-atatiso', trico to'norapiquë) Ina no'pa quëranso', Cortanii' pi'i ya'coninso parti acorin.

¹¹ Canano'sa inaquë ya'huëpisopitari, napopiso ni'pi. Ina ni'sahuatona', inahua capini ninontopi: "Iquipitoro'sa pa'piaona huëcatona', panca sëtapi," topi. Napoaton ina no'paso', aninihuanpi: Apiri-misraimo, itopi. Iquipitoro'sa sëtopiquë, tapon naporin. Ina no'pa quëranso', Cortanii' pi'i ya'coninso parti acorin.

¹²⁻¹³ Cacopo hui'ninpitaso', pa'pin nanpipon camaitërinso chachin ya'ipi nipi. Canaanquë quëpantarahuatona', Maquipiraquë nanin ya'huërinquë po'moontapi. Iti piyapi, Ipron itopisori, ina no'paso' hua'anëntopirinhue', Apraani iráca nipa'pitacaiso marë' pa'antërin. Ina naninso no'parë chachin, Mamiri ya'huërin quëran, pi'i pipirinso parti quëparitërin.

¹⁴ Nani pa'pin po'oroquë po'mohuachinara, Cosiso' iinpitarë chachin Iquipitoquë pa'mantapi. Ya'ipi ca'taninsopitanta', pa'mantapi.

Cosi iinpita napopiso'

¹⁵ Cacopo chiminpachina Cosi iinpitaso', ina tē'huatatona inahua capini ninontopi: "Iráca

aparisitërehuaso marë' tapona Cosi no'huitonpoa yai'huëretápirinpoahuë'," niitopi.

16-17 Ina yonquiatona', iso pochin nontacaiso marë' a'napita a'papi: "Co'huara tata chimiyantëraponhuë', camairincoi nonta'huainquënso': 'Iyaparinpita aparisitopirinënquënhuë', co noyahuë' nicatona oshahuanpiso', Yosë marë' naniantëquë'," itoco', itërincoi. Napoaton, quiyarionta nontarainquën nanan anoyataancoiso marë'. Quiyanta', tatanpoa chinotërinso Yosë chachin imarai ni'ton, inapotocoi," itopi. Napo nontaso', Cosiso na'nërarin.

18 Naporo chachin iinpitanta', canquipi. Canquihuachinara, isonpi quëran no'paquë huarë' monshorahuatona', moshai. Mosharahuatona', itopi:

—Ma'tana iya, ya'huarai. Hua'anëntatoncoi yacamaihuatancoi, inapotocoi, itopi.

19 Napotopirinahuë', Cosiriso itapon:

—Ama iyaro'sa pa'yancosohuë'. Caso piyapico ni'to, co nanitërahuë' Yosë ya'huërenamën pochin nica'huaso'.

20 Canpitaso mini, ma'sha onpotamacoso yonquipiramahuë', Yosëso nipirinhüë', inaporamaso anoyatërin. Ama notohuaro' piyapi'sa taquicaiso marëhuë', inaporin.

21 Napoaton ama pa'yancosohuë'. Carinquëma cosharo quëtáponquëma'. Hui'namapitanta quëtapo. Naponontaton, Cosiso iinpita asanocancanin. Noyasha nontërin.

Cosi chimininso'

22 Cosiso iinpitarë chachin, Iquipitoquë ya'huëhuantopi huachi. Inaso', pasa shonca pi'i icanin.

23 Hua'qui ya'huaton, Iprain hui'ninpita ni'nin. Inahuanta hui'nahuanpiso shi'ahuainpitaquë huarë', ni'nin. Naporahuaton Manasisi shiin Maquiri itopiso hui'ninpitanta', macaton aso'sorin. Ina marë' to'topitënquë ahuënsëra'piarin.

24 A'na tahuëri Cosiso', iinpita itapon: “Co hua'quiya quëranhuë', chiminapo huachi. Napoaponahuë', Yosëso catahuainquëmaso marë' o'mararin. Iso no'pa quëran ocoiariinquëma'. Apraan, Isaco, Cacopo, inapita quëtacaso marë' sha'huitërinso no'paquë, quëpantariinquëma',” itërin.

25 Ina quëran iinpita camairin: “Yoscoarë' ta'toma', nohuantërahuëso nitoco,” itërin. Napotohuachina: “Yoscoarë' nohuantëranso', nisarai,” itopi. Naporo' Cosiri itapon: “Tëhuëenchachin Yosë o'mararin catahuainquëmaso marë'. Ina tahuëri nanihuachin, nansënhuë isëquëran quëpanantamaso ya'huërin,” itërin.

26 Pasa shonca pi'ipitaso', Cosi Iquipitoquë chiminin. Chiminpachina, nonën ama chanatacaso marëhuë taparahuatona', a'na atahuaruquë po'mopi. Ina pochin Cacopo hui'ninpita nipi.

cciv

Yosë nanamën
New Testament in Chayahuita (PE:cbt:Chayahuita)
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chayahuita

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chayahuita

cbt

Peru

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chayahuita

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

ccv

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

2b907844-bec1-5cc7-a0e4-401d867c40e7